Regula et vita beatissimi patris Benedicti cum miraculis a beato Gregorio. [redacted] conscripta.

Venales extant Londoñ. in Cimiterio sci Pauli sub intersignio sancte Trinitatis. A henrico Jacobi.

¶ Littere beati

Gregori[illegible] de approba-
tiõe regule scti Benedicti ha
bentur in hac verba.

Ego gregoriꝰ sancte ro-
mane ecclesie ꝑsul scri
psi vitam beati Benedicti ⁊
legi regulam quam ipse san
ctus manu propria scripsit.
laudaui eam et confirmaui
in sancta synodo ⁊ ꝑ diuersas
italie ⁊ vbicūq₃ latine littere
legerētur: precepi vt diligē-
tissime obseruarent quicūq₃
ad cōuersionis gratiam ac-
cessuri essent vsq₃ in finem
mūdi: et cōfirmo .xii. mona
steria q̄ ipse sctūs construxit.
Hec gregorius in quodā pre
uilegio i monasterio subla
cēsi concesso.

¶ Deo autem gratias

¶ In nomie dñi nostri iesu christi oiz monachorum facile principis prefatio deuotissima incitans ad regulã beatissimi patris nostri benedicti abbatis eximii ꝛ ꝯfessoris laudatissimi patris monachorum obseruandam Incipit.

¶ Prologus

AUscalta o fili precepta magistri: et inclina aurez cordis tui ꝛ admonitionem pii patris libẽter accipe ꝛ efficaciter cõple: vt ad euz per obedientie laborẽ redeas a quo p inobediẽtie desidiam recesseras. Ad te ergo nunc meus sermo dirigit᷑ quisquis abrenũciãs ppriis voluntatibus: a domino xpo vero regi militaturus obedientie fortissima atq; pclara arma assumis In primis vt quicqd agedũ inchoas bonũ ab eo pfici istantissima oratione deposcas: vt qui nos iam in filiorũ dignatus est numero cõputare: non de-

trat aliquando de malis a-
ctibus nostris contristari.
Ita enim ei omni tempore
de bonis suis in nobis parē
dū est: vt non soluz vt irat⁹
pater suos non aliquādo fi
lios exheredet: sz ne vt me-
tuend⁹ dñs irritatus malis
nr̄is vt neq̄ssimos seruos p
petuā tradat ad penam: qui
eum sequi noluerit ad glo-
riam Exurgamus ergo tan
dem aliquādo (excitāte nos
scriptura ac dicēte Hora est
omi.xiii. iaz nos de sōno surgere) Et
apertis oculis nostris ad dei-
ficū lumen attonitis auri-
bus audiamus diuina quo-
tidie clamans quid nos ad-
monent. vox dicens. hodie
)s.xciiii. si vocē eius audieritis. noli
te obdurare corda vr̄a. Et
ipocal'.ii iterū. Qui habet aures au-
diendi: audiat quid spūs di
)s.xxxiii. cat ecclesiis Et q̄d dicit? Ve
nite filii audite me/ timorē
dñi docebo vos Currite dū
lumen vite habetis: ne tene
bre mortis vos comprehen
Johis.ii dant Et querēs dñs in mul
titudine populi sui (cui hec

clamat) operarium suum. Iterum dicit. Quis est homo qui vult vitam: ⁊ cupit dies videre bonos? Quod si tu audiēs respōdeas ego: dicat tibi deus. Si vis habere veram ⁊ perpetuā vitā: prohibe linguam tuā a malo ⁊ labia tua ne loquantur dolū: auerte a malo/ ⁊ fac bonum. inquire pacem/ ⁊ sequere eam Et cum hec feceritis: oculi mei super vos/ ⁊ aures mee ad ꝓces vestras Et anteꝙ me inuocetis dicam ecce adsum. Quid dulcius nobis hac voce dn̄i inuitātis nos fratres charissimi? Ecce pietate sua demōstrat nobis dn̄s viam vite.

psal. xxxiii

Esay. lxv.

Secūda ꝓlogi pars

Succinctis ergo fide vel obseruantia bonorum actuum: lumbis nostris per ducatum euāgelii pergam⁹ itinera eius: vt meresmur eum (qui nos vocauit) in regno suo videre In cuius regni tabernaculo si volum⁹ habitare: nisi illuc bonis actibus currendo minime p-

Ephe. vltim.

almꝰ uenitur. Sed interrogemꝰ
iiii. cum propheta dn̄m dicētes
ei. Dn̄e quis habitabit in ta
tabernaculo tuo āt quis re=
quiescet in mōte sancto tuo
Post hanc interrogationē
fratres audiamus dominū
respondentem ⁊ ostenden=
tem nobis viam ipsius ta=
bernaculi et dicentem. Qui
igreditur sine macula ⁊ ope
ratur iusticiam. Qui loqui
tur veritatem in corde suo:
Qui nō egit dolū in lingua
sua. Qui nō fecit proximo
suo malū. Qui opprobriuꝫ
non accepit aduersus proxi
mum suū. Qui malignum
diaboli aliqua suadentē sibi
cū ipa suasiōe sua a cōspecti
bus cordis sui respuens de=
ducit a nichilū: ⁊ puulos co
gitatꝰ eiꝰ tenuit ⁊ allisit ad
almꝰ xp̄m. Qui timent dn̄m de
xxvi. bona obseruantia sua non se
reddunt elatos: sꝫ ipa in se
bona nō a se posse sꝫ a dn̄o fi
eri existimātes: opantē i se
dn̄ꝫ magnificāt: illō cū pphe
almꝰ ta dicētes Nō nobis dn̄e nō
xxiii nobis: sꝫ nōi tuo da gl'iam.

Sicut nec paulus apl'us de
pdicatiõe sua sibi aliqd ipu
tavit dicẽs. Gra dei sum id
quod sũ. Et iterũ ipse dicit.
Qui gloriatur: in dño glief i.cor.i
Unde ⁊ dñs in euãgelio ait
Qui audit verba mea hec / ii.cori
⁊ facit ea: similabo eũ viro x.
sapiẽti qui edificauit domũ math.
suam supra petram: venerũt vii.
flumina: flauerunt venti: ⁊
impegerunt in domũ illã ⁊
non cecidit: fundata erat est
supra petram Hec complẽs
dominus expectat quotidie
his suis sancti monitis fa-
ctis nos respondere debere
Ideo nobis propter emen-
dationẽ maloꝝ hui' dies vi
te ad inducias relaxantur.
dicente apostolo. An nescis roma.i
quia patientia dei ad peni
tentiam te adducit? Nam
pius dominus dicit. Nolo
mortem peccatoris: sz vt cõ
uertatur ⁊ viuat. Cũ ergo iter
rogassemus dñz fr̃es de ha
bitatore tabernaculi ei' au
diuim' hitãdi pceptũ. Sed
⁊ si cõpleamus habitatores
officium: erimus heredes

regni celorum Ergo prepa
rāda sunt corda nostra ⁊ cor
pora sancte preceptoꝝ obe
dientie militatura . Et q̄d
minus habet in nobis natu
ra possibile: rogemus dn̄m
vt grē sue iubeat nobis adiu
torium ministrare . Et si fu
gientes gehēne penas ad vi
tam perpetuam volumus p
uenire (dum adhuc vacat: ⁊
in hoc corpore sumus : ⁊ per
hanc lucis viam vacat iple
re (currendum et agendum
est modo quod imperpetuū
nobis expediat . Constituen
da ē ergo a nobis dn̄ici scho
la seruitii: in qua constituti
one nichil asperū: nichilq̄
graue nos constitutos spe=
ramus Sed ⁊ si quid paulu
lum restrictius dictante eq̄
tatis ratione propter emen
dationem vitiorum vel con
uersationem charitatis pro
cesserit: non illico pauore p
territus refugias viam sa=
lutis que non est nisi angu=
Math . sto initio incipiēda . Proces
vii. su vero conuersationis ⁊ fi
dei dilatato corde inenarra

bili dilectiōis dulcedine cur
ritur via mandatoꝝ dei vt
ab ipsius nunꝗ̄ magisterio
discedentes in eius doctrīa
vsqꝫ ad moꝛtez in monaste
rio ꝑseuerantes: passionib⁹
xp̄i ꝑ pacientiam participe-
m⁹. vt regni ei⁹ mereamur
esse consoꝛtes — i.coꝛit.i

¶ De.iiii.gñib⁹ monachoꝝ
Capitulū.pꝛimū

MOnachoꝛuz q̄ttuoꝛ eē
genera manifestuz est
Pꝛimum cenobitaruz hoc
est monasteriale/ militans
sub rl'a vel abbate. Deinde
secunduz genus est anacho
ritarum.i.heremitaruz ho-
rum qui non conuersionis
feruoꝛe nouitio: sed mona-
sterii ꝓbatione diuturna di
dicerunt contra dyabolum
multoꝛum solatio iam do-
cti pugnare: ꝛ bene instructi
fraterna exacie ad singula-
rem pugnaz heremi: securi
iam sine consolatione alte-
rius sola manu vel bꝛachio
contra vitia carnis vel cogi
tationum (deo auxiliāte) suf
ficiunt pugnare. Tertiū ve

Cenobite

anachorite

Quales esse debeant solitariā vitaz arripiētes

serabaite detestabile

ro monachoꝛū teterrimuꝫ genus est sarabaitaruꝫ: qui nulla regula appꝛobati experientia magistri sicut aurum foꝛnacis: sed in plumbi natura molliti adhuc operibus seruantes seculo fidē mentiri deo per tonsuram noscuntur. Qui bini aut terni aut certe singuli sine pastoꝛe non dominicis: sꝫ suis ↄclusionibus pꝛo lege eis est desideriozum voluptas: cū quicquid putauerit vel elegerint: hoc dicunt sanctum Et qđ noluerint: putāt nō licere. Quartū vero genus monachoꝝ ē quod noiatur

girouagi.

girouagum: qui totam vitā suam per diuersas pꝛouincias ternis aut q̄ternis diebus per diuersoꝝ cellas hospitantur: semper vagi ⁊ nū q̄ stabiles et pꝛopꝛiis voluptatibus et gule illecebꝛis seruientes ⁊ per omnia deterioꝛes sarabaitis. de quorum omnium bonoꝛum misserrima conuersatione melius est silere q̄ loqui. His ergo omissis ad cenobitarū

fortissimū genus disponen dū (adiuuante domino) ve-niamus.

Qualis debet esse abbas Capitulum secundum.

ABbas q̄ preesse dign⁹ est monasterio sp meminisse dz quod dr: ⁊ nomen maioris fctis iplere Christi enim agere vices in mona-sterio creditur: qm̄ ipsius vo catur prenoīe dicente apl'o. Accepistis spūz adoptiōis fi- romā viij liorū in quo clamam⁹ abba pr̄. Ideoqꝫ abbas nichil ex-tra pceptuz dn̄i (qd̄ absit) dz aut docere āt ꝯstituere vl' iu bere. Sz iussio ei⁹ vel doctri na fermētuz diuine iusticie in discipulorꝝ mētibus con-spergat. Meōr sit sp abbas qꝫ doctrine sue vel discipl'orꝝ obediētie vtrarūqꝫ rerꝝ i tre mēdo iudicio dei faciēda erit discussio Sciatqꝫ abbas cul pe pastoris incūbere quicq̄d in ouib⁹ paterfamilias vti-litatis minus potuerit inue nire. Tantum iterum liber erit vt si inquieto vel ino-bedienti gregi pastoris fu-

serabaite detestabile

ro monachorū teterrimuꝫ genus est sarabaitaruꝫ: qui nulla regula approbati experientia magistri sicut aurum fornacis: sed in plumbi natura molliti adhuc operibus seruantes seculo fidē mentiri deo per tonsuram noscuntur Qui bini aut terni aut certe singuli sine pastore non dominicis: ꝫ suis īclusionibus pro lege eis est desideriorum voluptas: cū quicquid putauerit vel elegerint: hoc dicunt sanctum Et qđ noluerint: putāt nō licere. Quartū vero genus monachoꝝ ē quod noīatur girouagum: qui totam vitā suam per diuersas prouincias ternis aut q̄ternis diebus per diuersoꝝ cellas hospitantur: semper vagi ꝛ nū q̄ stabiles et propriis voluptatibus et gule illecebris seruientes ꝛ per omnia deteriores sarabaitis. de quorum omnium bonorum misserrima conuersatione melius est silere q̄ loqui. His ergo omissis ad cenobitarū

girouagi.

fortissimũ genus disponen
dũ (adiuuante domino) ve=
niamus.

¶ Qualis debet esse abbas
Capitulum secundum.

Abbas q̃ preesse dign⁹
est monasterio sp me=
minisse dz quod dr: ꝛ nomen
maioris fctis iplere Christi
enim agere vices in mona=
sterio creditur: qñ ipsius vo
catur prenoie dicente apl'o.
Accepistis spz adoptiõis fi= rom viii
liorũ in quo clamam⁹ abba
pr. Ideoq3 abbas nichil ex=
tra pceptuz dñi (qd absit) dz
aut docere ãt ꝯstituere vl' iu
bere. Sz iussio ei⁹ vel doctri
na fermẽtuz diuine iusticie
in disciploꝝ mẽtibus con=
spergat. Meõr sit sp abbas
qz doctrine sue vel discipl'oꝝ
obediẽtie vtrarũq3 reꝝ i tre
mẽdo iudicio dei faciẽda erit
discussio. Sciatq3 abbas cul
pe pastoris incũbere quicqd
in ouib⁹ paterfamilias vti=
litatis minus potuerit inue
nire. Tantum iterum liber
erit vt si inquieto vel ino=
bedienti gregi pastoris tu=

erit omnis diligentia attri-
buta: et morbidis earum actibus
uniuersa fuerit cura exhibi-
ta. pastor earum in iudicio
domini absolutus dicat cum pro-
psalmus phetа domino. Iusticiam tuam non
.xxxix. abscondi in corde meo: verita-
tem tuam et salutare tuum dixi
Ipsi autem contemnentes spre-
uerunt me. Et tunc demum
inobedientibus cure sue o-
uibus pena sit eis preualens
ipsa mors. Cum ergo aliquis
suscipit nomen abbatis: du-
plici debet doctrina suis preesse
discipulis .i. omnia bona et sancta
actuum .i. factis amplius quam verbis osten-
dere: ut capacibus discipulis
mandata domini verbis propo-
nat: duris vero corde et sim-
pliciosibus factis suis diuina
precepta demonstret. Om-
nia vero que discipulis docue-
rit esse contraria in suis fa-
ctis iudicet non agenda: ne
aliis predicans ipse repro-
bus inueniatur. Nequando
.i. corint. dicat illi deus peccanti Qua-
x. re tu enarras iusticias me-
psalmus as et assumis testamentum me-
.xlix. um per os tuum? Tu vero

odisti disciplinam ꝛ ꝓiecisti sermōes suos post te. Et qui i fratris tui oculo festucam videbas in tuo trabem non vidisti. mat. vii

¶ Q̄ď plas⁹ nō dz eē acceptoꝛ ꝑsonaꝝ

Non ab eo ꝑsona i monasterio discernatur. Non vnus plus ametur q̄ꝫ alius nisi q̄ꝫ in bonis actib⁹ aut in obedientia inuenerit melioꝛem. Nō ꝑponatur ingenuus ex seruitio cōuertēti nisi alia causa rationabilis existat. Quod si ita iusticia dictante: abbati visuꝫ fuerit ꝛ de cuiuslibet oꝛdine id faciat Sin alias ꝓpꝛia teneant loca: quia siue seru⁹ siue liber: oēs in xp̄o vnū sumus: ꝛ sub vno dn̄o equalem seruitutis militiam baiulamus. qꝛ non est apud deum personarum acceptio. Solum modo in hac parte apud ipꝫ discernimur: si melioꝛes aliis in operibus bonis: ꝛ humiles inueniamur Ergo equalis sit ab eo oib⁹ charitas: vna ꝑbeatur oībus scd̄m merita disciplina

Doctrina aurea

i. coꝛint xii

roma. x

ephe. vi

actu. x

In doctrina nāqꝫ sua abbas
aplī causa dʒ illā sꝑ formā
thi.iiii. seruare:in qua dicit Argue/
obsecra/increpa. i. miscens
tp̄ibus tp̄a: terrorib⁹ blādi=
mēta:dirū magistri: piū pa
tris ōndat affectū.i. indisci=
plinatos ⁊ inquietos dʒ du
rius arguere. obediētes aūt
⁊ mites ⁊ patientes vt i me
li⁹ ꝓficiāt obsecrare. Negli
gentes aūt ⁊ cōtinētes vt i=
crepet ⁊ corripiat admone=
m⁹. Neqꝫ dissimulet pctā de
quentiū:sed mox vt ceperit
oriri radicitus ea preualet
amputet: memor ꝑiculi he=
i.regū.ii. ly sacerdotis de sylo. Et ho
nestiores q̄dem atqꝫ intelli
gibiles aīos p̄ia vel secūda
admonitiōe verbis corripi=
at. Improbos autem ⁊ du=
ros corde ac superbos vel in
obedientes verberū vel cor
poris castigatione in ip̄o ini
tio peccati coherceat:sciens
scriptum. Stultus verbis
prouer. non corrigit. Et iterū. Per
xxiii. cute filiū tuū virga: ⁊ libe=
rabis aīam ei⁹ a morte. Me

minisse sp debet abbas quod est meminisse qđ dicitur Et scire qꝫ cui plus cõmittitur plus ab eo exigitur Sciatqꝫ ꝙ difficilē et arduā rem suscepit regere aias ꝛ multoꝝ seruire moꝛibus: ꝛ aliū q̄dē blandimentis: aliū vero increpationib⁹ aliū suasionibus ꝛ scđm vniuscuiusqꝫ q̄litatem ꝛ intelligentiam ita se oibus confoꝛmet et aptet vt non solū detrimēta gregis sibi cõmissi nō patiatur veruꝫ etiā in augmentatione boni gregis gaudeat.

¶ Quod abbas nõ dꝫ paruipendere salutem aiarum sibi cõmissarum.

Ante omnia ne dissimulans aut paruipēdēs salutem animarum sibi cõmissarū non plus gerat sollicitudinem de rebus transitoꝛiis ꝛ terrenis atqꝫ caducis: sed semper cogitet quia animas suscepit regendas de quibus et rationem redditur⁹ ēEt ne causet̄ de minori foꝛte substātia: memine-

mat.vi. rit scriptum. Primum que
rite regnum dei et iusticiaꝫ
eiꝰ et hec oia adiicientur vo
psalmꝰ bis. Et iterum Nichil deest
.xxxiiii. timentibus euꝫ. Sciatqꝫ ab
necessa= basquis qui susceperit aias
ria regendas: preparet se ad ra
plati co tionem reddendã. Et quã=
tatio tum sub cura sua fratrũ se
habere scierit numeꝝ. agno
scat pro certo qꝫ in die iudi=
cii ipsarum oim aiarum est
dño redditurus rationem
sine dubio addita ⁊ sue aie.
Et ita timens semper futu=
ram discussioneꝫ pastoris
de creditis ouibꝰ: cũ de alie
nis ratiociniis cauet: reddi
tur de suis sollicitus. Et cuꝫ
de admonitionibꝰ suis emẽ
dationeꝫ aliis subministrat
ipse efficit a viciis emẽdatꝰ

¶ De adhibendis ad cõ=
siliũ fr̃ibus. Capi.iii.

Quotiens aliqua preci
pua agenda sũt i mo=
nasterio cõuocet abbas om
nem congregationem: ⁊ di=
cat ipse vnde agitur. Et au
diẽs consiliũ fr̃atrũ tractet
apud se: et qđ vtilius iudica

uerit faciat. Ideo aūt om= mat. xi.
nes ad consilium vocari di
ximus: qꝫ sepe iuniori dn̄s
reuelat qđ meli⁹ est Sic aūt
dent fratres consiliū cuꝫ oī
humilitatis subiectione: vt
non presumant procaciter
defendere quod eis visū fue
rit: sed magis in abbis pen=
deat arbitrio: vt quod salu
brius iudicauerit esse: ei cun
cti obediant Sed sicut disci
pulus conuenit obedire ma
gistro ita ⁊ ipm prouide ⁊ iu
ste condecet cuncta dispone
re. In omnibus igitur oēs
magistram sequantur regu
lam: neqꝫ ab ea temere de=
uietur a quoqꝫ Null⁹ in mo
nasterio proprii sequat̄ cor
dis voluntateꝫ. Neqꝫ presu
mat quisqꝫ cum abbate suo
proterue intus vel foris mo
nasterio contendere Quod
si presumpserit regulari di
scipline subiaceat. Ipse tn̄
abbas cum timore dei ⁊ ob
seruatiōe regule omnia fa=
ciat: sciens se proculdubio
de oībus iudiciis suis equis=
simo iudici deo rationē red=

diturum. Si qua vero minora agenda sunt in monasterii vtilitatibus seniorum tantum vtatur consilio Sicut scriptum est. Omia fac cũ consilio: et post factum non penitebis.

Ecclesi. xxxii.

Instrumenta bonorum operũ. Cap. iiii.

Primum instrumentũ est in primis dñz diligere ex toto corde: tota anima tota virtute. i. — deut. vi

Deinde proximum tuũ sicut teipsum. ii. — leuitici. xix.

Deinde non occidere. iii. — Exo. xx

Non adulterari iiii.

Non facere furtum v. — deut. v.

Non concupiscere vi

Non falsum testimonium dicere. vii.

Honorare oẽs hoies viii. — i. petri: ii

Et quod quis sibi fieri non vult alii ne faciat ix. — luce. ix.

Abnegare semetipsum sibi vt sequatur xpm x — mat. vii

Corpus castigare xi.

Delicias non amplecti xii

Ieiunium amare xiii.

Pauperes recreare xiiii. — esa. lviii

Nudum vestire xv. — thob iiii

Non sōnolentū xxxvii.
Non pigrum xxxviii
Sapi. i Non murmurosū xxxix
Non detractorem xl
Spē suā deo cōmittere. xli
Iacob. i. Bonum aliqđ in se cū viderit deo applicet nō sibi xlii
Osee. iii. Malum vero sp a se factuz sciat ꝛ sibi reputet. xliii
Diē iudicii timere xliiii
Gehēnam expauescere xlv
Vitā eternā oī concupiscentia spūali desiderare xlvi.
mathei xxiiii Mortē quotidie an̄ oculos suspectā habere xlvii
Deutro iiii. Actus vite sue omni hora custodire. xlviii.
puer. v In omni loco deū se respicere ꝑ certo scire. xlix
psalm⁹ xxxvi Cogitationes malas cordi suo aduenientes mox ad xp̄z allidere: ꝛ seniori spūali patefacere l.
psalm⁹ xxxviii. Os suū a malo vel prauo eloquio custodire et multū loqui non amare li.
mat. vi. Verba vana aut risui apta non loqui .lii.
ti. thi. ii Risum multū aut excussuz non amare. liii.
Lectiones sanctas libenter

udire: liiii.
Orationi frequenter incū= pulchra
bere lv. ꝛlequē=
Mala sua preterita. cuȝ la= tia pꝰ le
chrymis vel gemitu quoti= ctioneȝ
die in oratione deo confite oratio
ri ac de ipsis malis de cete=
ro emendare. lvi
Desideria carnis non perfi
cere. lvii
Voluntatem propriam o=
dire. lviii.
Preceptis abbatis in oibꝰ hebre.
obedire: etiā si ipse aliter (qd xiii
absit) agat memor illiꝰ dñi=
ci precepti: que dicūt facite: mathei
que autem faciūt facere no xxiii.
lite. lix
Non velle dici sanctum an gal.vi
teq̄ sit: sed prius esse vt ve=
rius dicatur lx.
Precepta dei quotidie factis eccl.xl.
adimplere. lxi
Castitatē amare lxii. i.thi.v.
Nullum odire lxiii levi.xix
Zelum et inuidiam non ha= gal.v.
bere. lxiiii
Cōtētionē nō amare lxv. ii.thi.ii.
Elationem et iactantiam psalmꝰ
fugere lxvi cxxx
Et seniores venerari. lxvii levi.xix

Juniores diligere in chri[...] amore. lxviii
math.v Pro inimicis orare lxi[...]
ephe iiii Cū discordātibus an̄ soli[...] occasū in pacē redire lx[...]
osee.xii De dei mia nūq̄ d(e)spare lx[...]

¶ De mercede dāda disc[...]pulis īstrumēta artis spiri[...]tualis adimplentibus.

Ecce hec sūt īstrumēt[...] artis spūalis q̄ cū fue[...]rint a nobis die noctuq̄ ice[...]sabiliter adimpleta: et i di[...] iudicii recōsignata: illa me[...]ces a nobis a dn̄o recōpēns[...]
esa.xliii bitur quā ipse pmisit. Qu[...] ocul⁹ nō vidit nec auris au[...]diuit: nec in cor hois ascēdi[...] que p(re)parauit de⁹ his q̄ dil[...]
i.cori.ii gunt eū. Officina vero vb[...] hec oīa diligēter operemu[...] claustra sunt monasterii e[...] stabilitas in congregatiōe[...]

¶ Qualis debeat esse obedi[...]tia discipuloꝝ. Capitl'o.v.

i. grad⁹ hūilitatis Primus humilitatis gr[...]dus est obedientia sine mora. Hec conuenit his qu[...] nichil sibi xp̄o charius exist[...]mant. Propter seruitium sanctum quod professi sunt

seu propter metum gehen=
ne vel gloriam vite eterne
mox vt aliquid imperatum
a maiore fuerit: ac si diuini
tus imperetur moram pati
nesciunt in faciendo De quibus
dominus dicit. In auditu auris psalm. xvii.
obediuit michi. Et iterum di=
xit doctoribus. Qui vos audit math. x
me audit. Ergo hi tales re=
linquentes statim que sua sunt
et voluntatem propriam de=
serentes: mox ex occupatis
manibus et quod agebant imperfectum
relinquentes: vicino obedi=
entie pede iubentis vocem factis
sequuntur: et veluti vno mo=
mento predicta magistri iussio
et perfecta discipulorum opera in ve
locitatem timoris dei ambe
res communiter citius expli
cantur quibus ad vitam eter
nam gradiendi amor incumbit.
Ideo angustam viam arripiunt
Unde dominus ait Angusta via est mat. vii
que ducit ad vitam (vt non
suo arbitrio viuentes vel
desideriis suis et volunta=
tibus obedientes: sed ambu
lantes alieno iudicio et im
perio in cenobiis degentes: ab

batez sibi pꝛeesse desiderā
Sine dubio hi tales illam
dñi imitantur sentētiā qu
ioh.v. dicit. Non veni facere volū
tatē meā: sed eius qui misi
me. Sed hec ipsa obediētia
tunc acceptabilis erit deo
dulcis hominibus: si qd iu
betur non trepide: non ta
de: non tepide: aut cū mur
mure vel responsione nolē
tis efficiatur. Quia obedien
tia q̄ maioꝛibus pꝛebet deo
exhibetur. Ipse enim dicit
mat.x. Qui vos audit me audit.
Et cū bono animo a discipu
.ii.choꝛ. lis pꝛeberi opoꝛtet Qꝛ hyla
ix. rem datoꝛem diligit deus.
Eccle. Nam cum malo animo si
xxxv. obedit discipulus: ⁊ non so
lum oꝛe verūetiam in coꝛ
de murmurauerit: ⁊ si im
pleat iussionez: tamen acce
ptum iam non erit deo: qu
coꝛ respicit murmurantis.
Et pꝛo tali facto nullaz cō
sequitur gratiam: immo p
nam murmurantiū incur
rit: si non cum satisfactione
emendauerit

De taciturnita. seruāda. c. vi

per memores simus quod ait propheta. Seruite domino in timore. Et iterū psallite sapienter. & in cōspectu angelorum psallā tibi. Ergo consideremus qualiter oportet nos in conspectu diuinitatis angelorū esse. Et sic stemus ad psallendū vt mēs nr̄a cōcordet voci nr̄e. ps. ii. ps. xlvi psalm⁹ cxxxvii.

¶ De reuerentia orōnis. Capitulo. xx.

Si cum hoībus potētib⁹ volumus aliqua suggere non presumim⁹ nisi cū hūilitate et reuerentia: q̄to magis dn̄o deo vniuersorū cū omni hūilitate & puritatis deuotiōe supplicādū est Et non in multiloquio: sed in puritate cordis et cōpūctione lachrymarū nos exaudiri sciamus Et ideo breuis debet esse & pura orō: nisi forte ex affectu inspiratiōnis diuine gratie protēdat In cōuentu tn̄ oīno breuietur orō & facto signo a priore omnes pariter surgant. mat. vi

¶ De decanis moasterii q̄

Sales sint. cap. xxi.
xciii. b SI maior fuerit cōgregatio eligantur de ipsis fratres boni testimonii & sancte cōuersationis: & cōstituātur decani q̄ solicitudinē gerāt super decanias suas in oib⁹ scd̄m mādata dei et p̄cepta abbatis sui. Qui decani tales eligāt in q̄b⁹ securus ab
Exod. xviii has partiatur onera sua Et non eligantur p̄ ordinē sed scd̄m vite meritū & sapiētie doctrinā. Q̄d si q̄s ex ipsis aliqua forte inflat⁹ supbia repertus fuerit rep̄hēsibilis: correpⁿ semel & iterū atq₃ tertio si emendare noluerit deiiciatur: & alter in loco ei⁹
Mathei xviii q̄ dignus est succedat. Et de preposito eadem constituimus.

Quomodo dormiant monachi. Capitulo. xxii.

SIngli per singula lecta dormiāt: lectisternia p̄ modo ɔuersationis scd̄m dispositionē abbatis sui accipiant. Si potest fieri omēs in vno loco dormiant Si au

tem multitudo non sinit: de-
ni aut vicem cum seniorib⁹
qui super eos solliciti sint
pausent. Candela iugiter in
eadem cella ardeat vsq̃ ma
ne. Vestiti dormiant ⁊ cincti
cingulis aut funibus: et cutel
los ad latus nō hēant dum
dormiūt: ne forte ꝑ sōmnū
vulnerantur dormientes: et
vt parati sint monachi sem
per: ⁊ facto signo absq̃ mo-
ra surgentes festinent se in-
uicem preuenire ad op⁹ dei
cum omni tamen grauita-
te et modestia. Adolescentio-
res fratres iuxta se non ha
beant loca: sed permixti cum
senioribus. Surgentes ve-
ro ad opus dei inuicē se mo-
derate cohortentur propter
somnolentoꝝ excusatiōes.

¶ De excōicatione cul
parum. Capitulo. xxiii.

SI quis frater contu-
max aut inobediens
aut superbus aut murmu-
rans vel in aliquo contra- mathei
rius existens sancte regu- xviii

¶ De excõicatiõe culparū le et preceptis: si seniorum suorum contemptor reper-tus fuerit. hic scdm domini nostri preceptū ammoneat semel et secūdo secreto a se nioribus suis. Si non emē dauerit: obiurgetur publi-

i.thi.v. ce corā oibus. Si vero neqꝫ sic correxerit si intelligit q̄-lis pena sit: excõicatiõi sub-iaceat. Si autem improb⁹ ē: vindicte corpali subdat.

¶ Qualis debeat esse mo-d⁹ excõmunicatiõis.

Capitu. xxiiii.

SEcunduz modū culpe et excõicationis vel di sciplime debet extendi mēsu-ra. Qui culparum modus in abbatis pendeat iudicio Si quis tn frater in leuio-ribus culpis inuenit: a mē-

deut. xxv. se participatiõe priuet. Pri uati autē a mēse consortio ista erit ratio: vt i oratorio psalmū antiphonaz nõ im ponat neqꝫ lectionez recitet

i. chori. v. vsqꝫ ad satisfactionem. Re fectionē aūt sibi post fratrū refectionem solus accipiat vt si verbi gratia fratres re

ficiūt sexta hora: ille frater nona. Si fratres nona: ille vespa vsqȝ dū satisfactiōe congrua veniā cōsequatur

¶ De grauioribus culpis Capitulo. xxv.

Is autem frater q̇ grauioris culpe noxa tenetur. suspendatur a mēsa simul et ab oratorio. nullꝰ ei fratrū in vllo iūgatur ꝯsortio neqȝ in colloquio. Solꝰ sit ad opus sibi iniunctū ꝑsistens in penitētie luctu sciens illam terribilē apostoli sententiam dicētis. Ctradi- i. cho. v. tum huiusmodi hominē sathane in interitū carnis: vt spūs saluus sit in die dn̄i Cibi aūt refectionē solꝰ perficiat mēsura vel hora qua preuiderit ei abbas cōpetere Nec a quoꝗ benedicat transeūte: nec cibus qui ei datur

¶ De his q̇ sine iussione abbatis iūgūt se excōicatis. c. xxvi

Si quis frater ꝑsūpserit sine iussione abbatis fratri excōicato quolȝ modo se iūgere aut loqui cū eo vel mandatū ei dirigere si-

milem sortiatur excõicatio nis vindictam.

¶ Qualiter debeat esse abbas sollicitus circa excõmunicatos. Capit. xxvii.

Omni sollicitudine curam gerat abbas circa delinquentes fratres: q2 nõ est opus sanis medicus sed male habentibus. Et ideo vti debet oĩmodo vt sapiens medicus ĩmittere quasi occultos consolatores senipectas .i. seniores sapiẽtes fratres: qui quasi secrete cõsolentur fratrẽ fluctu antem et prouocent eum ad huilitatis satisfactionẽ et cõsolentur eum ne abũdantiori tristicia absorbeatur Sed sicut ait idem aplus. Confirmetur in eo charitas et oretur pro eo ab oĩbus Magnopere enim debet sollicitudinem gerere abbas et omnĩ sagacitate ꝛ idustria curare ne aliquã de ouib⁹ sibi credittis pdat. Nouerit eni se ĩfirmarũ curã suscepisse aĩarũ. Nõ sup sanas tyrãnidẽ ꝛ metuat pphete cõinatõez

matheĩ ix.

ii. cho. ii

per quē dicit de⁹. Quod crassum
videbatis assumebatis ⁊ qd eze.xxx.
debile erat proiiciebatis Et iiii.
pastoris boni piū imitet̄ ex-
emplū Qui relictis nonagi luc.xvi.
ta noue ouib⁹ in montibus:
abiit vnā ouē q̄ erraverat q̄
querere cui⁹ infirmitati in-
tantuz compassus est: vt eaz
i sacris humeris suis digna
retur imponere: et sic repor
tare ad gregem.

¶ De his qui sepi⁹ corre
pti nō emēdaueēt. ca. xxviii

SI quis frater frequen
ter correptus pro quali
bet culpa etiam si excōmu-
nicatus non emēdauerit a-
crior ei accedat correctio. i.
vt verbum vindicta in eum
procedat. Q si nec ita se cor-
rexerit āt forte (quod absit)
in superbiam elatus etiam
defēdere voluerit opera sua
tunc abbas faciat quod sapi
ens medicus. Si exhibuit so doctris
menta: si vnguenta ad hor- aures
tationuz: si medicamina di
uinarum scripturaꝝ Si ad
vltimum vstionem excom-
municatiōis vel plagas vir

garum. Et iam si viderit ni chil suam preualere idustri am: adhibeat etiā quod ma ius est suā et oim fratruz p eo orationem. vt dominus qui omnia potest operetur salutem circa infirmuz fra trem. Quod si isto modo sanat⁹ fuerit: tunc iam abbas vta tur ferro absicisionis: vt ait
i cho.v. apostolus. Auferte malum
ii.chor.vi. ex vobis Et iterum. Infide lis si discedit: discedat ne v= na ouis morbida omnē gre gem contaminet.

¶ Si debeāt recipi frēs exe ūtes de monasterio. c. xxix.

Frater qui pprio vicio egreditur aut proiicit de monasterio. si reuerti vo luerit spondeat prius oēm emendationem vicii p quo egressus est. et sic in vltimo gradu recipiat. vt ex hoc ei⁹ humilitas comprobetur. Quod si demum exierit vsq; tertio ita recipiatur Jā vo postea sciat omnez sibi reuersiōis aditum denegari.

¶ Qualiter puniātur pue= ri. Capitulo xxx.

OMnis etas vel intelle
ctus proprias debet hēre
mensuras. Ideoqꝫ quotiēs
pueri vł adolescētiores eta
te aut qui minus intellige=
re pñt quāta pena sit excōis
hi tales dū delinquūt aut ie
iuniis nimiis affligātur: āt
acribus vel acerbis verberi
bus coerceantur vt sanent.
¶ Actū est hactenus de obe=
dientie voto cuius causa de
humilitate tractatum est q̄
est fundamentum ⁊ custos
oim virtutum queqꝫ est ne=
cessaria orātibus nā oratio
humiliantis se penetrat nu
bes ⁊ respexit in orationem
humilium. Nunc agi incipi
tur de voto paupertatis vo
luntarie.

¶ De cellario monasterii.
Capitulo .xxxi.

CEllerari⁹ mōasterii eli
gatur de congregatōe
sapiens/ matur⁹ moribus:
sobri⁹ non multū edax: non
elatus: non turburlent⁹. nō
tardus: non prodigus: sed
timens deum qui omni cō=
gregationi sit sicut pater.

¶ De cellerario monasterii

Curā gerat de oib⁹ sine iussione abbatis nichil faciat que iubenter custodiat: fra-
sctā do-
ctrina
tres nō contristēt. Si quis aūt frater ab eo forte aliqd irratiōabiliter postulat: nō spernēdo eū nō cōtristet: sz rationabiliter cū humilitate male petenti deneget. Aiaz suaz custodiat memor sem-
i. thi. iii.
per illius apostolici. Quia q bene ministrauerit: gradū bonū sibi acquirit. Infirmo-
ma. xxv
rū infantū / hospitū / pauperūqz cuz oi sollicitudine curam gerat sciens sine dubio qz pro his oibus in die iudicii rationez redditurus est. Omia vasa manasterii cūctamqz substantiam ac sibi altaris vasa sacrata cōspiciat: nichil ducat negligendū. Neqz auaricie studeat neqz prodig⁹ sit aut stirpator substātie monasterii. Sz oia mēsurate faciat & secūdū iussionem abbatis. Humilitatez ante oia habeat: & cui substātia non est q̄ tribuat: sermo responsionis porrigatur bonus vt scriptum est. Sermo
ec. xviii

bonus super datũ optimuz
Diaqꝫ ei iniũxerit abbas: ip
se habeat sub cura sua. A qb⁹
euz ꝓhibuerit nõ ꝓsumat
fratribus constitutam an
nonam sine aliquo typo vel
mora offerat: vt nõ scanda=
lizentur: memor diuini elo=
quii quid mereatur qui scã
dalizauerit vnũ de pusillis mathei xviii.
Si ꝯgregatio maior fuerit
solacia ei dentur a quib⁹ ad=
iutus ꝛ ipse equo aio imple=
at officiũ sibi cõmissũ. horis
cõpetentibus dentur q̃ dan
da sunt: ꝛ petenẽ que peten=
da sunt: vt nemo ꝯturbetur digna
neqꝫ cõtristetur in domo dei ꝯclusio.

De ferramẽtis vl' rebus
monasterii. Capi. xxxiii

Substantia monasterii
in ferramẽtis vel vesti
bus seu quiquslibet reb⁹ ꝓ
uideat abbas fratres: de quo
rum vita et moribus secu=
rus sit: et eis singula (vt vti
le iudicauerit) consignet cu
stodienda atqꝫ recolligen=
da. Ex quibus abbas bre=
uem teneat vt dũ sibi in sp

Nō monachi nō dn̄t hr̄e p
sa assignata fratres vicissim
succedunt sciat quid dat ā
quid recipit. Si quis autē
sordide aut negligenter res
monasterii tractauerit cor
ripiatur Si non emendaue
rit: discipline re͛gl'az subiaceat

¶ Quod nō debēt hr̄e mo
nachi p̄priū. Capitu. xxxiii.

Precipue hoc vicium ra
dicitus amputetur de
monasterio ne quis presu
mat aliqui dare aut accipe
re sine iussione abbatis neqꝫ
habere aliquid p̄priū nullā
omnino rem neqꝫ codicē ne
qꝫ tabulas neqꝫ graphium
sed nichil omnino Quippe
quib⁹ nec corpora sua nec vo
luntates licet habere in p
pria potestate Omnia vero
necessaria patre monasterii
sperare nec quicq̄ liceat ha
bere quod abbas nō dederit
aut permiserit. Omniaqꝫ sint
omnib⁹ cōmunia (vt scriptū
est). Nec quisq̄ suū aliquid
esse dicat vel presumat. Qd
si quisq̄ huic nequissimo vi
cio deprehens⁹ fuerit de lecta
ri ammoneatur semel & ite

No. di= strictaz proprii adbica= tionem

act. iiii.

rū si non emendauerit: correptioni subiaceat.
¶ Si oēs equaliter necessaria debeāt recipere vbi q̄ dispensatio rerū singulis fienda est a prelato nō scdm acceptionem psonarū sz scdz indigētiaz singulorū. c. xxxiiii.
Sicut scriptum est: diuidebatur singulis prout cuiq3 opus erat vbi non dicimus vt personarum (quod absit) acceptio sit: sed infirmitatū consideratio. Vbi q̄ minus indiget agat deo gratias ⁊ non cōtristetur. Qui vero plus indiget humilietur pro infirmitate et nō extollatur pro mia; ⁊ ita oia mēbra erunt in pace. Ante oia ne murmurationis maluz pro qualicunq3 causa in aliquo qualicunq3 verbo vel significatione appareat. q̄ si deprehensus fuerit quis districtiori discipline subdat.
act. iiii.
Sctā ⁊ salutaris.
¶ De septimanariis coquine et de mutuo seruitio libenter sibiipsis impendendo.
Ca. xxxv.
Fratres sic sibiinuicē

seruiãt vt nullus excusetur a coqne officio: nisi aut egritudine aut in causa grauis vtilitatis quis occupat⁹ fuerit. qz exinde maioz merces acqritur. Imbecillibus aũt procurent solacia vt nõ contristiciat hoc faciãt: sz hẽant omnes solacia scdm modũ cõgregatiõis aut positionẽ loci. Si maioz congregatio fuerit: cellarari⁹ excusetur a coquina. vel si quis (vt diximus) maiozibus vtilitatibus occupetur. Ceteri vero sibi sub charitate inuicẽ seruiant. Egressurus de septimana sabbato mundicias faciat Linthea cum quibus sibi fratres man⁹ aut pedes tergunt lauet. Pedes vero tam ipse qui egzeditur q̃ ille qui intraturus est omnibus lauent. Vasa ministerii sui mũda ⁊ sana cellarario reconsignet. Qui cellarari⁹ itẽ itrãti ↄsignet vt sciat q̃d dat ãt q̃d recipit. Septimanarii autẽ ante vnã hozã refectiõis accipiant sup statutã annonã singulos liberes

Discretissima ĩstitutõ

deuota institutio

Vide q̃ discret⁹ vbiqz ẽt ĩ minis

et panem: vt hora refectio-
nis sine murmuratiõe et gra
ui labore seruiãt fratribus
suis. In diebus aũt solẽni-
bus vsq; ad missas sustine-
ãt. Intrãtes et exeuntes heb
domadarii in oratorio mox
matutinis finitis dñica oĩ
genibus prouoluantur po-
stulentes pro se orari. Egre
dientes de septimana dicãt
hunc versum. Benedictus
es dñe deus q adiuuisti me
et consolat⁹ es me. Quo di-
cto tertio: accipiat benedicti-
onem egrediens et dicat De
us in adiutorium meũ intẽ
de. domine ad adiuuandu;
me festina. Et hoc idem ter
tio repetatur ab omnibus.
Et accepta benedictione in-
grediatur.

pulcher
rimũ in
stitutu;
qd deuo
tissie ob
seruant
mõachi
ↄgrega-
tõis scẽ
iustine.

De infirmis fratri-bus Capitulo. xxxvi.

Infirmorũ cura ante omnia adhibẽda est: vt sicut reuera christo: ita eis seruiatur. quia ipse dixit. Infirmus fui et visitastis me. Et quod fecistis vni de his minimis meis michi

Ma. xxv

fecistis. Sed et ipsi infirmi considerent in honorē dei sibi seruiri ⁊ non superflui tate sua contristent fratres suos seruiētes sibi. Qui tñ patienter portandi sunt. qꝛ de talib⁹ copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit abbati ne aliquā negligentiā patiantur. Quib⁹ tñ fratrib⁹ infirmis sit cella supra se deputata ⁊ seruitor timens deum ⁊ diligens ac sollicitus. Balnearum vsus infirmis quotiens expedit offeratur. Sanis aūt ⁊ maxime iuuenibus tardius cōcedatur. Sed ⁊ carniū esus īfirmis omnino debilibusqꝫ ꝓ reparatiōe cōcedatur. At vbi meliorati fuerint a carnibus more solito oēs abstineant. Cura autē maxia sit abbati: ne a cellarariis aut seruitoribus negligātur infirmi. Qꝛ ad ipꝫ respicit qcquid a discipulis delinqͥtur

piissimi pr̄is doctrina.

Vbiqꝫ ꝑiatum onerat.

De senib⁹ ⁊ infātib⁹. c. xxxvii

LIcet ipsa natura hūana trahatur ad miām in his etatibus senū videli-

cet et infantum: tamen ꝛ regule auctoritas eis ꝓspiciat Cōsideretur semper in eis imbecillitas et nullatenus eis districtio reg'le teneatur in alimētis sed sit in eis pia cōsideratio ꝛ preueniant horas canonicas.

¶ De hebdomadario lectore. Capitulo. xxxviii.

MEnsis fratrū edētiuꝫ lectio deesse nō debet. Nec fortuito casu qui arripuerit codicē legere audeat tibi. Sed lecturus tota hebdomada dñica ingrediatur Qui ingrediēs post missas et communionē petat ab oībus pro se orari: vt anertat ab ipso de⁹ spm̄ elationis. Et dicatur hic versus i oratorio tertio ab oibus: ipō tñ incipiente. Dñe labia mea aperies Et os meum annūciabit laudē tuā. Et sic accepta benedictione ingrediat ad legendū. Sūmūqꝫ silentium fiat ad mensā: vt nullius mussitatio vel vox nisi solius legentis ibi audiatur Que vero necessaria sūt comedentibus et bibentibus

Cōtra presumptuosos

No. districtōeꝫ silentii ad mensam.

sibiinuicē ministrēt fr̄es vt
null⁹ indigeat petere aliq̄d
Si q̄d tamē opus fuerit so
nitu cuiuscūq3 signi potius
petatur q̄ voce Nec p̄su=
mat ibi aliq̄s de ipsa lectiōe
aut aliunde quicq̄ referre :
ne detur occasio maligno ni
si p̄ior forte pro edificatōe
voluerit aliquid breuiter di
cere Frater aūt hebdomada
rius accipiat mixtū p̄ius q̄
incipiat legere ꝓpter cōmu
nionē sanctā ⁊ ne forte gra=
ue sit ei ieiunium sustinere.
Postea aūt cū coquine heb
domadariis et seruitoribus
reficiat. Fratres aūt nō per
ordinem legant: sed qui edi
ficent audientes.

Argu. q̄ oi d̄nica cōica=bāt.

no. hoc dictum.

¶ De mẽsura ciboꝛ. c. xxxix

SUfficere credimus ad
refectionē quotidianā
tam sexte q̄ none oib⁹ mē=
sib⁹ cocta duo pulmentaria
pro diuersoꝛ infirmitatib⁹
forte q̄ ex vno non potuerit
edere / ex alio reficiat. Ergo
duo pulmētaria cocta fr̄ib⁹
oibus sufficiant. Et si fuerit
inde poma aut nascētia le=

discreta oibus.

guminum addatur et terti= dispositio
um Panis libꝛa vna pꝛo pẽ
sa sufficiat in die siue vna sit
refectio siue pꝛandii et cene
q̄ si cenaturi sunt de eadem
libꝛa tercia pars a cellara=
rio reseruetur reddenda ce=
naturis . q̄ si laboꝛ foꝛte fa= vide sãctã h⁹ regule li=bertatẽ.
ctus fuerit maioꝛ: ĩ arbitrio
et potestate abbatis erit (si
expediat) aliquid augere re=
emota pꝛe omnibus crapu=
la: vt nunq̄ monacho sur=
ripiat indigeries. qꝛ nichil
sic cõtrarium est omni chꝛi=
stiano quomodo crapula. si
cut ait dominus noster . Vi l.cho.xii
dete ne grauentur coꝛda ve
stra in crapula et ebꝛietate.
Pueris vero minoꝛi etate
non eadem seruetur q̄titas
sed minoꝛ q̄ maioꝛibus ser
uata in omnibus parcitate
Carnium quadꝛupedũ om
nino ab omnibus abstinea=
tur comestio pꝛeter omnio
debiles et egrotos.

De mensura potus. Capitulo .xl.

Vnusquisq; pꝛopꝛiũ do
num habet ex deo: ali⁹

sic. ali⁹ vero sic. Et ideo cuꝫ aliqua scrupulositate a nobis mensura victus aliorũ cõstituitur. Tamen infirmorum cõtuẽtes imbecillitatẽ credimus heminã vini ꝑ singulos sufficere ꝑ diẽ. Quibus aũt donat deus tolerẽtiam abstinentie: ꝓpriam se habituros mercedẽ sciãt. Qꝫ si aut loci necessitas aut labor: aut ardor estatis ãplius poposcerit: in arbitrio prioris consistat. Cõsiderans in oĩbus ne subrepat satietas vl' ebrietas. Licet legamus vinum omnino nõ esse monachorum: sed qꝛ nr̃is tẽporib⁹ id monachis ꝑsuaderi non potest: saltem vel hoc cõsentiamus: vt non vsqꝫ ad satietatẽ bibamus sed parcius. Quia vinum apostatare facit etiã sapientes. Vbi autem loci necessitas exposcit: vt nec supra scripta mẽsura inveniri possit: sed multomin⁹ aut ex toto nichil benedicãt deum qui ibi habitant ꝛ nõ murmurent hoc ante oĩa ãmonentes vt absqꝫ murmu

No. diligẽter.

ecclesi. xix.

ratione sint fratres.

Quibus horis oportet reficere fratres. Capitulo .xli

A Sancto pascha usque ad penthecostem ad sextam reficiant fratres et ad seram cenent. A penthecoste autem tota estate si labores agrorum non habent monachi: aut nimietas estatis non perturbat quarta et sexta feria ieiunent usque ad nonam. reliquis diebus ad sextam prandeant. Que prandii sexta si opera in agris habuerit estatis fervor nimius fuerit: continuanda erit et in abbatis sit providentia. Et sic omnia temperet atque disponat qualiter anime salventur. Et quod faciunt fratres absque ulla murmuratione faciant Ab idibus autem septembris usque ad caput quadragesime ad nonam semper reficient. In quadragesima vero usque ad pascha ad vesperam reficiant. Ipsa tamen vespera sic agatur: ut lumine lucerne non indigeant reficientes Sed luce adhuc diei omnia consumentur Sed

Sccissima institutio

et oi tempore siue cene siue refectionis hora sic tēperet vt cum luce fiant omnia.

¶ De taciturnitate post cōpletorium. Ca. xlii.

Omni tēpore silētio debent studere monachi: maxime tamē nocturnis horis. Et ideo omni tempore siue ieiunii siue prandii si tēpus fuerit prandii mox vt surrexerit a cena sedeant in vno loco Et legat vnus collationes vel vitas patrum aut certe aliud qd edificet audiētes. Non aūt pētateucū aut regū: qz infirmis itellectibus nō erit vtile illa hora hanc scripturam audire aliis vero horis legātur Si aūt ieiunii dies fuerit dicta vespera puo iteruallo mox accedāt ad lectionem collationum vt diximꝰ. Et lectis quattuor aut quinqz foliis vel quantū hora pmittit oibus in vnū occurrētibus p hanc moram lectionis: si qs forte in assignato sibi comisso fuerit occupatꝰ occurrat Omnes ergo in vnum con-

pptia z zueniēs lcō monachoꝝ

gregati cópleant: et exeũtes a cópletorio nulla sit licẽtia denuo cuiq̃ loqui aliquid. q̃ si inuẽt⁹ fuerit quisq̃ hãc p̃uaricari taciturnitatis regulã grauiori vĩdicte subiaceat. Excepto si necessitas hospitũ superuenerit ãt forte abbas alicui aliquid iussẽrit. Quod tamen et ipsum cuz sũma grauitate ⁊ moderatione honestissime fiat.

No. discretõẽz silentii post: cõpletorium.

De his ad op⁹ dei vel ad mẽsã tarde occurrũt. c. xliii.

Ad horam diuini officii mox vt auditũ fuerit signũ relictis oib⁹ q̃libet fuerint in manibus cuz festinatione curratur: cuz grauitate tamen et non scurrilitas inueniat fomitẽ. ergo nichil operi dei preponatur. Quod si q̃s ad nocturnas vigilias post gloriam psalmi nonagesimi quarti quez propter hoc omnino protrahendo ⁊ morose volumus dici occurrerit: non stet in ordine suo in choro: sed vltim⁹ oĩz stet aut in loco quẽ talib⁹ negli

Nõ bñ oĩo circũspecta vẽnite exultemus.

gentibus seorsum constitu
rit abbas: vt videatur ab ip
so vel ab omnibus vsq̄ du
cōpleto opere dei publica sa
tisfactione peniteat Ideo au
tem eos in vltimo aut seor
sum iudicauim⁹ debere sta
re: vt visi ab oibus pro ipsa
verecūdia sua emendentur

Conueniēs ordinatio

Nam si foris oratorium re-
maneāt erit forte talis q̄ se
aut recollocet & dormiat āt
certe sedeat foris vl' fabulis
vacet ne detur occasio ma-
ligno sed ingrediatur intus
vt nec totum perdat & de re
liquo emendetur. Diurnis
aūt horis q̄ ad opusdei post
versū et gl'iaz primi psalmi
q̄ post versū dicitur occur-
rerit: lege qua superius dix
mus in vltimo stet loco: nec
presumat sociari choro psal
lentiū vsq̄ ad satisfactionē
nisi forte abbas licentiā de-
derit permissione sua ita tū
vt satisfaciat re⁹ ex hoc. Ad
horam vero refectionis qui
ante versū nō occurrerit vt
simul omnes dicant versuz
et orent. Et sub vno simul

Quāsit

omnes accedant ad mensaz qui per negligentiam suam aut vicium non occurrerit usqꝫ ad secundam vicem ꝓpter id corripiat. Si denuo non emendauerit non ꝑmittatur ad mense cõis participationem: sed sequestratus a consortio oim reficiat sol⁹ ablata ei portione sua vini usqꝫ ad satisfactionẽ ⁊ emẽdationem Similiter aũt paciatur qui ad illum versum non fuerit presens qui post cibum dicitur. Et ne qͥd presumat ante statutam horaz aut postea quicq̃ potus aut cibi sumere. Sed et si cui offertur aliquid a priore ⁊ accipere renuerit: hora qua desiderauerit hoc qđ prius recusauit ãt aliud oino nõ accipiat usqꝫ ad mẽdationẽ ꝯgruã

No. presentem articulum.

¶ De his q̃ excõicãtur quõ satisfaciant. capi. xliiii.

Qui pro grauiorib⁹ culpis ab oratorio ⁊ a mẽsa excõicãtur: hora qua op⁹ dei in oratorio percelebratur ante fores oratorii ꝓstrat⁹ iaceat nichlil dicant: nisi tm

posito in terraz capite pstra tus pronus oim de oratorio exeuntium pedibus: hoc tã diu faciat vsqz dum abbas i dicauerit sati factum esse. Qui dum iussus ab abbate venerit prouoluat se ante pedes ipsius abbatis: deide omnium vestigiis fratrum vt orent pro eo. Et tunc si iusserit abbas recipiatur i choro vel ordine quo abbas decreuerit. ita sane vt psalmum aut lectionez vel aliud quid non presumat in oratorio iponere: nisi iterum abbas iubeat. Et omnibus horis dũ completur op⁹ dei proiciat se in terram in loco quo stat et si satisfaciat vsqz dum ei iubeat abbas vt quiescat iaz ab hac satisfactione. Qui vero pro culpis leuibus excommunicantur tantum a mensa i oratorio satisfaciãt vsqz ad iussionem abbatis. hoc sẽper faciat vsqz dum benedicat et dicat sufficit.

¶ De his qui falluntur in oratoratorio.

Capitulo. xlv.

SI quis dum p̄nunciat psalmum aut respōso-rium aut antiphonam vel lectionem fallitur: nisi per satisfactionem ibi corā oib⁹ humiliat⁹ fuerit: maiori vindicte subiaceat quippe q̄ noluit hu[m]ilitate corrigere qđ negligentia deliquit infantes vero pro tali culpa vapulent. pulchra conseqūtia.

De his q̄ in aliisq̄buslibet rebus delinquunt. capit. xlvi.

SI quis dum in labore quovis in quoquina: in cellario: in ministerio / in pistrino / in horto / in arte aliqua dum laborat vel in quocunq; loco aliquid deliquerit aut fregerit quippiā aut perdiderit vel quid excesserit ubiubi: et non veniēs cōtinuo ante abbatem vel cōgregationem ipse ultro satisfecerit et prodiderit delictum suum dum per alium cognitum fuerit: maiori emendationi subiaceat. Si anime vero peccati causa fuerit latens tantum abbati aut spiritualibus senio-

tibus patefaciat: qui sciant curare sua vulnera & aliena no(n) detegere ac publicare.

De significanda hora op(er)is dei. capitulo. xlvii.

Nunciandа hora operis dei die noctuq(ue) sit cura abbati aut ipse nunciare: a(u)t tali sollicito fratri iniungat hanc curam vt omnia horis competentibus compleant(ur) Psalmos autem vel antiphonas post abbatem ordine suo quibus iussum fuerit imponant. Cantare autem aut legere non presumat: nisi qui potest ipsum officium implere vt edificentur audientes. Quod cum humilitate & grauitate ac tremore fiat et cui iusserit abbas.

Nichil omnio p(re)sume(n)dum

De opere manuum q(uo)tidiano. Capitu. xlviii.

Ociositas inimica est anime. Et ideo certis te(m)poribus occupari debent fratres in labore manuu(m). Certis iteru(m) horis in lectione diuina. Ideoq(ue) hac dispositione credimus vtraq(ue) te(m)pora ordinari. id est vt a pascha

vsq ad kalendas octobris mane exeuntes a prima vsq ad horam pene quartā labo- rent quod necessariū fuerit Ab hora autem quarta vsq ad horam quasi sextam le- ctioni vacent. Post sextam autē surgentes a mēsa pau- sent in lectis suis cum omni silentio: aut forte qui volue rit legere sibi: sic legat vt ali um non inquietet. Et aga- tur nona tēperius median- te octaua hora. Et iterū qđ faciendum est operētur vsq ad vesperam. Si autem ne cessitas loci aut paupertas exegerit vt ad fruges colli- gendas per se occupentur: non contristētur: quia tunc vere monachi sunt: si labore manuum suarum viuunt si cut et patres nostri et apostoli Ōia tamen mēsurate fiant propter pusillanimes. A ka lendis autem octobris vsq ad caput q̄dragesime vsq ad horam secundam plenā le- ctioni vacent Hora secunda agatur tertia: et vsq ad ho- ram nonam omnes in opus

No. inquieti

Aduertūt monachi.

i. cho iiii
ioh. xxi.

suum laborent quod eis in-
iūgitur. Factō aūt prio signo
hore none disiungant se ab
opere suo singuli: et sint pa-
rati dum secundū signū pul
sauerit. Post refectionez au
tem vacent lectionibus suis
aut psalmis. In quadrage-
sime vero diebus a mane vs
qz ad tertiam plenam lectio
ni vacent: & vsqz ad decimaz
plenam operentur qđ eis i-
iungetur In quibus diebus
quadragesime accipiāt om-
nes singulos codices de bi-
bliotheca: quos per ordinez
ex integro legant. Qui codi
ces in caput quadragesime
dandi sunt. Ante omnia sa-
ne deputētur vnus aut duo
seniores qui circumeant mo
nasterium horis quibus va-
cant frēs lectioni: et videant
ne forte inueniat frater acci
diosus qui vacet ocio aut fa
bulis: & non est intentus le-
ctioni: & non solum sibi inu
til' ē: sz ēt alios extollit. Hic
talis si (qđ absit) rept' fuerit
corripiatur semel et secun-

Sollicitudo ad opus dei

Cura seniorum

uo Si non emendauerit cor reptioni regulari subiaceat et taliter vt ceteri metuz ha beāt. Neqz frater ad fratrez iungatur horis in cōpeten= tibus. Dñico die lectioni va cent omēs: exceptis his qui variis officiis deputati sunt Si quis vero ita negligens et desidiosus fuerit vt nō ve lit aut nō possit meditari āt legere: iniungatur ei opus qd faciat vt non vacet Fra tribus infirmis vel delica= tis talis opera aut ars iniū= gatur vt nec ociosi sint nec violentia laboris opprimam tur vt effugentur. Quorum imbecillitas ab abbate con= sideranda est.

obseruā tia diei dñice.

vid qūo nichil p mittat tā sctūs pater.

De obseruatione qua= dragesime.
Capitulo .xlix.

Licet omni tempore vi ta monachi quadrage= sime obseruationem debeat habere: tamē qz paucorū est ista virtus: ideo suademus

Capl'm aureis notis di gnissim quem

diebus quadragesime oi pu ritate viam suam custodire .i. omēs pariter negligenti as aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Q̄d̄ tunc digne fit si ab omnib⁹ viciis nos tēperemus oratio ni cū fletibus lectioni et cō punctioni cordis atq; absti nentie operam demus. Er go his diebus augeamus no bis aliquod ad solitum pen sum seruitutis nostre oratio nes peculiares ciborū et po tus abstinentiā. Et vnusq; supra mensuram sibi indi ctam aliquid propria volū tate cum gaudio sancti spi ritus offerat deo. i. subtra hat corpori suo de cibo: de po tu/de somno: de loquacitate de scurrilitate ꝛ cū spiritua lis desiderii gaudio sanctuz pascha expectet. Hoc ipsum tamen quod vnusquisq; of fert abbati suo suggerat et cum eius fiat oratiōe et vo luntate: quia quod sine per mixtione patris spiritualis fit: presumptioni deputabit et vane glorie non mercedi

bū attē dāt nō solū mo nachi sz xpiani oēs⁹ vni uersi

Ubiq; sub mis sionem petende venie ēt in bonis agēdis commē dat.

Ergo cū voluntate abbatis omnia facienda sunt.

¶ De fratribus qui longe ab oratorio laborant aut in via sunt. Capitulo .l.

Fratres qui omnino longe sunt in labore et non possunt occurrere hora cōpetenti ad oratorium: et abbas hoc perpendit q2 ita est agant ibidē opus dei ubi operantur cum tremore divino flectētes genua. Similiter q̄ in itinere directi sunt non eos pretereant hore cōstitute / sed ut possunt agant sibi: et servitutis pensum nō negligant reddere.

¶ De fratribus q̄ non lōge satis proficiscuntur. Cap. .li.

Fratres qui pro quūis responso pficiscūtur: et ea die sperant reverti ad monasterium: quod nō presumāt foris manducare etiā si omnino a quovis rogentur: nisi forte ab abbate suo eis p̄cipiatur: quod si aliter fecerint excōicentur.

¶ De modo faciendi orationes familiares. Capi. .lii.

hoc hēt in cano xlii.dis. c.orato-rium. de silentio i choro hēs extra de statu monachoꝝ cū admōa Optia orandi forma.

ORatoriū hoc sit quod dicitur nec ibi ꝗcꝗ̄ aliud geratur aut cōdatur. Expleto opere dei omnes cum silē tio exeant: et agatur reuerē tia deo: vt frater qui forte si bi peculiariter vult orare nō impediatur alterius impro bitate. Sed ꝛ si alter vult si bi forte secretius orare: sim pliciter intret ꝛ oret non in clamosa voce: sed in lachry mis et intentione cordis. Er go qui simile opꝰ nō facit nō permittatᷣ expleto opere dei remorari i oratorio (sicut di ctum est) ne alius impedimē tum patiatur.

¶ De hospitibꝰ suscipiēdis Capitulo .liii.

OMnes superuenientes hospites tāꝗ̄ xp̄s suscipiā tur: qꝛ ip̄e dicturꝰ est. hospes fui ꝛ suscepistis me. Et oībꝰ ꝯgruꝰ honor exhibeatᷣ maxie tñ domesticis fidei ꝛ pegrinis Ut ergo nūtiatꝰ fuerit hos pes: occurratur ei a p̄ore vel a fratribus cum officio charita tis: et primitus orēt pariter et sic sibi socient in pace. Nō

pacis osculũ nõ prius offera
tur nisi oratione p̃missa ppt
illusiões dyabolicas In ipsa
autẽ salutatione ois exhibe
atur humilitas Omibus ve
niẽtib⁹ siue discedẽtib⁹ hos=
pitibus incliato capite vl' p
strato oi corpe in tra: xps in
eis adoretur q̃ ⁊ suscipit Su mathei
scepti aũt hospites ducãtur xviii.
ad orationem et postea sede
at cum eis prior cui iusserit
ipse. Legatur coram hospite no . hãc
lex diuina vt edificet: ⁊ post regular
hec ois ei exhibeatur huma
nitas . Ieiunium a priore
frangatur propt hospitẽ: ni
si forte precipuus sit ille di=
es ieiunii qui non posset vio
lari. Fratres autem consue
tudinem ieiuniorum prose=
quantur. Aquam in manib⁹
abbas hospitibus det Pedes
vero hospitib⁹ oib⁹ tã abbas
q̃ cuncta congregatio lauet
Quibus lotis hunc versum
dicãt. Suscepim⁹ de⁹ miaz
tuã in medio tẽpli tui. Pau psalm⁹
perũ ⁊ pegrinor̃ marie susce xlvii.
ptio omni cura sollicite exhi
beatur: quia in ipsis magis

mathei xviii. egregie dictum

xp̄s suscipitur. Nam diuitū terror ip̄e sibi exigit honorē Coquina abbatis ⁊ hospitū p se sit: vt in certis horis su-peruenientes hospites q̄ nū-q̄ desunt monasterio nō in-quietent fratres. In quam coquinam ad annum ingre-diantur duo fratres qui ip-sum officium bene impleāt Quibus vt indigent: solatia administrentur eis: ut absq̄ murmuratione seruiāt. Et iterum quādo occupationē minorem habent exeant v-bi eis imperatur in opera.

Regula gñalis officiali b⁹ oib⁹.

Et non solum in ipsis: sed ⁊ in oibus officiis monasterii ista sit cōsideratio vt quādo indigent solatia administrē-tur eis. Et iterum quando vacant: obediant iperanti. Item ad cellam hospitū ha-bent assignatum fratrē: cui⁹ aiam timor dei possideat. vbi sint lecti strati sufficienter: ⁊ domus dei a sapientibus sa-

dictū no bile

pienter administretur. Ho-spitibus aūt cui non p̄cipit: nulla ten⁹ societur neq̄ col-loquatur s; si obuiauerit āt

viderit salutatis humiliter vt dictum est: et petitā benedictione ptranseat dicēs nō licere sibi colloq̄ cū hospite.

¶ Qꝫ non liceat monacho litteras aut eulogias accipere Capitulo. liiii.

NUllatenus liceat mōacho neq̄ a parentibus suis nꝫ a q̄cq̄ hoīꝫ nec sibiiuicē lr̄as āt eulogias vel q̄lꝫ munuscula accipē āt dare sine p̄cepto abbatis sui: qꝫ si etiā a parentibus suis ei q̄cq̄ directū fuerit nō p̄sumat suscipere illud: nisi prius indicatum fuerit abbati Qd̄ si iusserit suscipi in abbatis sit potestate cui iubeat illd̄ dare. et non contristetur frater: cui forte directum fuerit vt nō detur occasio dyabolo. Qui aut aliter presumpserit: disciplinę regulari subiaceat.

Diligēt obseruāda hec ē institutio et ei plurimum interest

¶ De vestiariis et calciariis fratrum. Capitulo. lv.

VEstimenta fratribꝰ secundum locorū qualitatem vbi habitant vel aeris temperiem dentur: qꝛ in frigidis regionibus amplꝰ

indiget: i calidis vero min⁹ Hec ergo cōsideratio penes abbatem est Nos autem mediocribus locis sufficere credimus monachis p singl'os cucullā ⁊ tunicā. Cucullā in hyeme villosā: i estate purā aut vetustā/⁊ scapulare ꝓpt opa. Indumēta pedū: pedales ⁊ caligas De q̄rū rex oiꝫ coloꝛe āt grossitudie nō causent monachi: sꝫ q̄les inueniri pnt i pꝛouicia qua hitant: aut qđ vili⁹ cōparari pōt Abbas autē de mēsura puideat vt nō sint curta ipsa vestimēta vtētibus eis: sꝫ mēsurata Accipiētes noua: vetera sēp reddāt in pñti repōnenda in vestiario pꝛopter pauperes Sufficit ei mōacho duas tunicas ⁊ duas cucullas hēe ꝓpter noctē ⁊ ꝓpt lauare ipas res. Jā qđ supꝛa fuerit: superfluū ē ⁊ āputari dꝫ. Et pedales ⁊ qđcūqꝫ ē vetustū reddēdū accipiūt nouū. Femoꝛalia hi q̄ in via dirigunt de vestiario accipiant q̄ reuertentes ibi lota restituāt. ⁊ cuculle ⁊ tunice sint aliquāto his

Vl⁹ scapularis habetis de statu monachoꝝ in elc. ne i agro cū ceteri q̄ hic sequūt vt itelligas nihil pt misisse btiūim bñdictū Auerte hāc oꝛdinatiōeꝫ

quas habere soliti sunt modice meliores. Quas exeuntes in viam accipiant de vestiario et reuertentes restituāt. Stramēta autē lectorꝝ sufficiāt matta / sagū / lena ⁊ capitale. Que tamen lecta ab abbate freqnter scrutanda sunt propter opꝰ peculiare: ne inueniatur. Et si cui inuentuȝ fuerit qđ ab abbate non acceperit grauissime disciplie subiaceat. Et vt hoc vicium peculiaris radicitus āputetꝛ: dētur ab abbate oia que sunt necessaria. i. cuculla tunica / pedales / calige / bracchile / cultellus graphiū / acꝰ mapula / tabule: vt omis excusatio auferatur necessitatis. A quo tamen abbate sēper cōsideretur illa sententia actuum apostolorū. Quia dabatur singulis prout cuique opus erat. Ita ergo ⁊ abbas consideret infirmitates indigentium: non malā voluntatem inuidentium. In omnibus tamē iudiciis suis dei retributionem cogitet.

Curam adhibeat abbas.

actu. iiii Scā doctrina

De mēsa abbatis. cap. li.

habetur hoc idez de statu mona=chorum Cuz ad mōaste rium

MEnsa abbatis cuz pere=grinis ⁊ hospitibus sit semper. Quotiens sit tamē minus sunt hospites: quos vult de fratribus vocare in ipsius sit potestate seniores tamen vnum aut duos semper cum fratribus dimittendum procuret propter disciplinam.

De artificibus monasterii. Capitulo .lvii.

obseruā da insti=tutio

ARtifices si sint in mo=nasterio cum omni humilitate faciāt ipsas artes si tamen iusserit abbas. q̄ si aliquis ex eis extollitur pro scientia artis sue eo q̄ videtur aliquid conferre mona=sterio: hic talis euellatur ab ipsa arte: et denuo per eam non transeat: nisi forte hu=miliato ei iterum abbas iubeat.

Aduētāt q̄ res a=gūt mo nasterii

Si quid vero ex operibus artificum venundandū est videant ipsi per quorum manus trāsigenda sunt: ne aliquam fraudez presumāt inferre. Memorāturq̄ sem per ananie ⁊ zaphire: ne for=te mortem quam illi in cor=

pore pertulerunt: hanc isti vel omnes qui aliquaz frau dem de rebus monasterii fe cerit in animis patiatur. In ipsis autem preciis non sur ripiat avaricie malum, sed semper aliquantulum vili' detur q ab aliis secularibus vt in omnibus glorificetur deus.

De disciplina suscipiēdorum fratrum. capit. lviii.

Nouiter veniens quis ad conuersionem non ei facilis tribuatur ingress' Sed sicut ait apostol'. Probate spiritus si ex deo sunt. .i. ioh .i. Ergo si veniens perseuera= uerit pulsans et illatas sibi iniurias et difficultatem in gressus post quattuor aut qn q dies visus fuerit patien= ter portare et persistere pe= titioni sue annuat ei igress' et sit in cella hospitum pau cis diebus. Postea autem sit in cella nouiciorum vbi me ditetur et manducet et dormi at. Et senior ei talis depute tur qui aptus sit ad lucran= das aias: qui super euz oino

no d isti tutore nouicio rum.

curiose intendat ⁊ sollicitus sit: si vere deū querat si sollicitus est ad opꝰ dei/ad obediē

Nouiciorum ꝓbatio

tiam/ad opprobria. Predicentur ei dura et aspera per queritur ad deum. Et si promiserit de stabilitate sua ꝑseuerantiam: post duorum mensium circulum legatur ei hec regula per ordinē ⁊ dicatur ei Ecce lex sub qua militare vis. Si potes obseruare:ingredere si vero non potes:liber discede. Si adhuc

Dino ꝓbādi sūt

steterit tunc ducatur i supra dictam cellam nouiciorum et iterum probetur in omni patientia. Et post sex mensium circuluz relegatur ei regula:vt sciat ad quod ingreditur. Et si adhuc stat: post

et sic expleto āno admittitꝰ ad ꝓfessiōez cui ordinationi scti pris intitsūmꝰ pōtifex

quattuor menses iterum legatur ei eadem regula. Et si habita secum deliberatiōe ꝓmiserit oīa se custodire et cūcta sibi imperata seruare tunc suscipiatur in congregatōe sciēs legē rl'e ꝯstitutū ꝙ ei ex illa die non liceat de monasterio egredi: nec collū excutē de sub iugo regule

quam sub tam morosa deli- xvii.q.i.
beratione licuit excusare. c.gōsal.

¶ De pfessione monastica:

Suscipiendꝰ aūt in ora-
torio corā oibus pro-
mittat de stabilitate sua ⁊ cō-
uersione morum suorꝫ. ⁊ obe-
dientia corā deo ⁊ sctis eius
vt si qñ aliter fecerit a deo se
dānādū sciat quē irridet. de
qua promissione sua faciat Tremē-
petitionē ad nomē sanctorꝫ da snia
quorꝫ reliquie ibi sūt: ⁊ abba-
tis pñtis. Quā petitōez ma-
nu sua scribat āt certe si non
scit lēas alter ab eo rogatus
scribat ⁊ ille nouicius signū
facit et manu sua eam su-
per altare ponat. Quam
dum posuerit incipiat ipse
nouicius mox hunc versum
Suscipe me dñe secūdū elo-
quiū tuum et viuam: ⁊ non
ↄfūdas me ab expectatione psalmꝰ
mea. Quā versū ois congre- cxviii.
gatio tertio rñdeat adiūgen-
tes. Glia pri. Tūc ipse frater
nouiciꝰ psternat singl'orꝫ pe-
dibus vt orēt p eo: ⁊ iā ex il-
la die in congregatione re-
putetur. Res si quas hꝫ aut

eroget prius pauperib⁹: aut facta solēniter donatiōe cō-feret monasterio nichil sibi reseruans: ex oibus: quippe qui ex illa die nec ppzii corporis potestatem se habiturum sciat. Mox ergo in oratorio exuatur rebus ppziis qbus vestitus est et induatur rebus monasterii. Illa aūt vestimenta quibus exuitur reponantur in vestiario cō-seruanda vt si aliquādo sua dente dyabolo consenserit: vt egrediatur de mōasterio (quod absit) tunc exutus rebus monasterii proiciatur Illam tamen petitionem quam desuper altare abbas tulit: non recipiat sed in monasterio reseruetur.

professi hodie p fciūtur sz pcedi tur i eos scdōz gd⁹ discipli-ne regu lis ad vl timū re cludūt. Arg. ex. tra de reg. c. fi. vide ar-chi sup. c. pueri xxvii. q. i.

¶ De filiis nobilium vel pauperum. Capitulo. lix

SI quis forte de nobilibus offert filium suum deo in mōasterio: si ipse puer minori etate est/ parētes ei⁹ faciant petitionem quaz supra diximus et cū oblatione ipsam petitionem et manuz pueri inuoluant pala altaris

et sic eum offerant. De reb⁹
autē suis aut in presenti per
titione promittant sub iure
iurando: quia nūq̄ p se nū-
q̄ per suspectam personā nec
quolibet modo ei aliquādo
aliquid dent aut tribuāt oc
casionem habendi vel certe
si hoc facere noluerit et ali =
quid offerre noluerit in ele-
mosinā monasterio p mer-
cede sua faciant ex rebus q̄s
dare volunt monasterio do
nationem reseruato sibi si
item voluerint vsu fructu.
Atq̄ ita oia obstruantur vt
nulla suspitio remāeat pue
ro per quam deceptus (quod
absit) perire possit: quod expe
rimento didicimus. Simili
ter autem a pauperiores fa
ciant. Qui vo ex toto nichil
habent simpliciter petitionē
faciant: et cum oblatione of
ferant filium suum coram
testibus.

magna cautio.

Omia obstruit

De sacerdotib⁹ q̄ in mōa
sterio hitare volūt. ca. lx.

SI quis de ordine sacer
dotum in monasterio
se suscipi rogauerit: nō ei ci-

tius quidem assentiatur T
mẽsi omnino persliterit i
hac supplicatiõe sciat se o
nẽ regl'e disciplinã seruat
rum nec aliquid ei relaxab
tur vt sit sicut scriptum es
mathei xxvi Amice ad quid venisti. Co
cedatur ei tamen post abb
Arg. evi dẽs q. s. bñdict⁹ fuerit sacerdos. tem stare & bñdicere aut m
sas canere. Si tamẽ abba
ei iusserit. Sin alias nulla
ten⁹ presumat aliqua: sci
se discipline regulari subdi
tũ & magis huilitatis exem
pla oibus det. Si forte ord
natiõis aut alicuius rei ca
sa fuerit in monasterio: ill
locũ attendat qñ ingress⁹ e
in monasteriũ: nõ illũ q̃ ei
reuerentia sacerdotii cõces
est. Clericoꝝ autẽ si quis e
dez desiderio monasterio s
ciari voluerit loco medioc
collocetur: si pmittit tñ ip
de obseruatione regule ve
propria stabilitate.

De monachis pegrini
Capitulo. lxi.

sepe repe riuntur tales. SI quis monachus pere
grinus de lõginq̃s pui
ciis superuenerit: si p hospit

oluerit habitare in mona-
erio et contentus fuerit cō
uetudine loci quā iuenerit
t non forte supfluitate sua
erturbat monasterium =
d simplicíter cōtentus est
uod inuenerit suscipiatur
uanto tēpore cupit Si qua Nota.
ne rationabiliter aut cuz
umilitate charitatis repre
endit: tractet abbas prudē
er ne forte ad hoc eum dn̄s
irexerit. Si vero postea vo
uerit stabilitatem suam fir
nare non renuatur talis vo
utas: maxie qz tpe hospita
itatis potuit eius vita dino pōdera
i. q̄ si supfluus aut viciosꝰ dicat ei
eptus fuerit tp̄e hospitali: honeste
at: nō solū nō dz sociari cor
pori monasterii: verūetiā di
atur ei honeste vt discedat
e eius miseria etiam alii
icientur. q̄ si non fuerit ta-
s qui mereatur proici:
on solum si petierit susci=
iatur congregationi soci=
nndus. Verumetiam suade
ur vt stet: vt eius exemplo
lii erudiantur. Et quia
omni loco vni domino roma. r

eius quidem assentiatur Tā-
mē si omnino persiterit in
hac supplicatiōe sciat se om-
nē regl'e disciplinā seruatu-
rum nec aliquid ei relaxabi-
tur vt sit sicut scriptum est.
Amice ad quid venisti. Con-
cedatur ei tamen post abba-
tem stare & bn̄dicere aut mis-
sas canere. Si tamē abbas
ei iusserit. Sin alias nulla-
tenus presumat aliqua: sciēs
se discipline regulari subdi-
tū & magis huilitatis exem-
pla oibus det. Si forte ordi-
natiōis aut alicuius rei cau-
sa fuerit in monasterio: illū
locū attendat qn̄ ingress⁹ est
in monasteriū: nō illū q̄ ei p
reuerentia sacerdotii cōcess⁹
est. Clericoꝝ autē si quis eo-
dem desiderio monasterio so-
ciari voluerit loco mediocri
collocetur: si pmittit tn̄ ipse
de obseruatione regule vel
propria stabilitate.

mathei xxvi

Arg. evi dēs q̄ .s. bn̄dict⁹ fuerit sacerdos.

¶ De monachis pegrinis Capitulo .lxi.

SI quis monachus pere-
grinus de lōginqs pui-
ciis superuenerit: si p hospite

sepe repe riuntur tales.

oluerit habitare in mona=
sterio et contentus fuerit cõ
suetudine loci quã inuenerit
et non forte supfluitate sua
perturbat monasterium =
sed simpliciter cõtentus est
quod inuenerit suscipiatur
quanto tẽpore cupit Si qua Nota.
ane rationabiliter aut cuz
humilitate charitatis repre
hendit: tractet abbas prudẽ
ter ne forte ad hoc eum dñs
direxerit. Si vero postea vo
luerit stabilitatem suam fir
mare non renuatur talis vo
lũtas maxie qz tpe hospita
litatis potuit eius vita dino põdera
sci. q si supfluus aut viciosꝰ dicat ei
ceptus fuerit tpe hospitali: honeste
tat: nõ solũ nõ dz sociari cor
pori monasterii: verũetiã di
catur ei honeste vt discedat
ne eius miseria etiam alii
vicientur. q si non fuerit ta=
lis qui mereatur proici:
non solum si petierit susci=
piatur congregationi soci=
andus. Uerunetiam suade
tur vt stet: vt eius exemplo
alii erudiantur. Et quis
in omni loco vni domino roma: r

vult sci tatē ho= norari.

seruitur: vni regi militatur quem si etiam talem esse prospexerit abbas: liceat eu; in superiori aliquantulum cō= stituere loco. Non solu; autem monachum sed etiam de supra scriptis gradib⁹ sa= cerdotum vel clericoru; sta= bilire potest abbas in maio= risq; ingreditur loco: si eo; talem perspexerit vitam esse. Caueat autem abbas ne ali= quando de alio noto mona= sterio monachum ad habitā= dum suscipiat sine consen= su abbatis eius aut litteris commendaticiis. Quia scri= ptum est. Quod tibi nō vis fieri aliis ne feceris.

¶ De sacerdotibus mona= sterii. Capitulo. lxii.

collige p totū q; scūs bñ dict⁹ fue rat sacer dos q̄ in suo mo nasterio sacerdo= tes ha=

SI quis abbas sibi pbi= terum aut dyaconum ordinari petierit: de suis eli= gat qui dignus sit sacerdoti= fungi. Ordinatus autem ca= ueat elatione;: nec quicq; p= sumat nisi quid ei ab abba= te precipitur: sciēs se magis discipline regulari subditū. Nec occasiōe sacerdotii obl

Faciamus quod ait ꝑpheta Dixi custodiam vias meas: vt nō delinquā ī ligua mea. Posui ori meo custodiam: obmutui et humiliatus sum ⁊ silui a bonis Hic ostēdit propheta si a bonis eloquiis interdum propter taciturnitatez debet taceri: q̃to magis a malis verbis ꝑpter penā peccati debet cessari. Ergo q̃uis de bonis et sanctis ad edificationem eloquiis ꝑfectis discipulis propter taciturnitatis grauitatem rara loquendi concedatur licentia: qꝫ scriptuꝫ est. In multiloquio nō effugies pctm̄. Et alibi. Mors ⁊ vita in manibus lingue. Nā loqui et docere magistrum condecet: tacere et audire discipulo conuenit. Et ideo si qua requirenda sunt a priore cum omni humilitate et subiectione reuerentie requirantur. Scurrilitates vero vel verba ociosa ⁊ risū mouētia eterna clausura in oībus locis dānamus: ⁊ ad tale eloquium discipuluꝫ aperire

psalm. xxxviii

puer. x.

prouer. xiiii.

notent oēs monachi et ꝑcipue iuuenes

ire os non ꝑmittimus

¶ De multiplici cōmenda
tiōe huilitatis.capi.vii.

Clamat nobis diuina
luc.xiiii scriptura frēs di. Dis
qui se exaltat humiliabitur
⁊ qui se humiliat exaltabit.
Cū hec ergo dicit. ondit no
bis oēm exaltationē genus
eē supbie.qd se cauere pphe
psalm⁹ ta indicat dicēs. Dñe nō est
.cxxx. exaltatū cor meū:neqꝫ elati
sunt oculi mei. Neqꝫ ābula
ui in magnis neqꝫ i mirabi
lib⁹ sr̄ me. Sꝫ qd? Si nō hu
militer sentiebā:sꝫ exaltaui
aiam meā. Sicut ablactat⁹
est sup matre sua : ita retri-
bues in aiam meā. Vñ frēs
si sūme huilitatis volumus
culmē attingere:⁊ ad exalta
tionē illā celestē ad quā per
pñtis vite huilitatē ascēdit
volum⁹ velociter ꝑuenire
actibus nostris ascendenti-
genesis b⁹ scala illa erigenda ē q̄ in
xxviii. sōno iacob apparuit: p quā
ei descēdētes ⁊ ascēdētes an
geli mōstrabātur. Nō aliqd
sine dubio descēs⁹ ille ⁊ ascē
sus a nobis itelligit nisi ex-

altatōe descēdere: ⁊ huilitate ascēdere. Scala vō ipa erecta nr̄a ē vita in sclo: q̄ huiliato corde a dn̄o erigit̄ ad celū. Latera ei eiusdē scale dicim⁹ nr̄m corpus ⁊ aiaz: inter q̄ latera diuersos gd⁹ huilitatis vł discipline euocatio diuina ascēdendos inseruit.

¶ De pͥo gradu huilitatis vbi de tiore dei ⁊ multiplici ei⁹ cōmendatōe agit̄.

Primus gradus humilitatis

Primꝰ itaq3 huilitatis gͣdꝰ ē: si tiorē sibi an̄ oculos sp ponēs obliuiōez oino fugiat: ⁊ sēp sit meōr oim q̄ pcepit de⁹ qualiter contēnētes deū in gehennez p pctis incidunt ⁊ vitam eternā q̄ timentibus deū preparata ē animo suo semper reuoluat Et custodiēs se omni hora a pctis et vicijs. id est cogitationum lingue: oculorū: manuum pedum / vel voluntatis proprie / sed desideria carnis amputare festinet. Estimet se. homo de celis semper a deo respici omni hora: et facta sua in omni loco ab aspectu diuinitatis vi

deri ꝛ ab angelis deo omni
hora renũciari. Demõstrat
nobis hoc propheta cum in
cogitationibus nostris: ita
deum semper presentez ostē=
psalm⁹ dit dicens. Scrutans corda
vii. ꝛ renes deus. Et item Dñs
psalm⁹ nouit cogitatiões hominuz
xciii Et itez dicit. Intellexisti co
psalm⁹ gitationes meas a lõge. Et
cxxx quia cogitatio hominis cõ=
viii. et fitebitur tibi. Nã vt sollici
lxxv tus sit circa cogitationes su
as peruersas: dicat semper
humilis frater in corde suo.
psalm⁹ Tunc ero immaculatus co
xvii. ram eo: si obseruauero me
ab iniquitate mea: volunta
tem vero propriam ita face
re prohibemur cuz dicit scri
eccl'. ptura nobis. Et a volunta=
xviii tib⁹ tuis auerte. ꝛ itē rogam⁹
mat. vi. deũ ĩ oĩõe vt fiat volũtas ei⁹
ĩ nobis Docemur ergo merī
to nõ facē nrãz volũtatē: ca
pverb. cauemus illud qđ dicit scrã
xvi scriptura. Sunt vie que vi=
dentur ab hominibus recte
quarum finis. vsqz ad pfun
duz inferni demergit Et cũ
nunc cauemus illđ quod de

negligentibus dictũ est Cor rupti sunt abhomiabiles fa cti sunt in volũtatibus suis In desideriis vero carnis ita nobis deum credamus semper eẽ presentem: cum dicit propheta dño. Ante te omne desiderium m eũ. Ca uendum ergo ideo malum desiderium: qꝛ mors sec⁹ in troitum delectationis posi ta est. Unde scriptura pcipit dicens. Post cõcupiscẽtias tuas non eas. Ergo si oculi dei speculantur bonos ⁊ ma los. et dñs de celo semp re spicit super filios hominuꝫ: vt videat si est intelligẽs aut requirens deum: ⁊ si ab an gelis nobis deputatis quo tidie dño factori nostro opa nostra nunciantur cauẽduꝫ est ergo omni hora fratres (sicut dicit in psalmo pphe ta). Ne nos declinantes in malũ et inutiles factos ali qua hora aspiciat deus. ⁊ p cendo nobis in hoc tempore (quia pi⁹ est ⁊ expectat nos cõuerti in melius) dicat no bis i futuro: hec fecisti ⁊ tacui

psalm⁹ lii

psalm⁹ xxxvii

ecclesi. viii.

psalm⁹ xxxiii

ps. lii.

ps. xlix

¶ De secūdo ⁊ tertio gradibus humilitatis

Scdus gradus huilitatis.

SEcundus humilitatis grad⁹ est si ppriam qs non amans voluntatē desideria sua non delectetur implere. Sz vocē illā dñi imitetur dicentis. Non veni facere voluntatem meā. sz volūtatē ei⁹ qui misit me. Itē dicit scriptura. Voluntas hz pnā: ⁊ necessitas pit coronā

Ioh. vi.

¶ Tertius gradus humilitatis est vt si quis p amore dei omni obedientia se subdat maiori: imitans dominum de quo dicit apostol⁹. Factus obediēs patri vsqz ad mortem

Tertius gradus huilitatis

philipē ii.

¶ Quart⁹ huilitatis gdus

QUart⁹ huilitatis gradus est: si i ipa obedientia duris ⁊ contrariis rebus vel etiam qbuslibet irrogatis iniuriis tacita cōsciētia āplectat: ⁊ sustinēs nō lacescat vl' discedat: dicēte scriptura Qui pseueraverit vsqz in finē hic salu⁹ erit. Itē pfortet cor tuū ⁊ sustie dñm Et ostēdēs fidelē p dño vni-

gradus quart⁹. math. x ps xxvii

uersa etiã ꝯtraria sustinere
debere: dicit ex psona etiã suf
ferẽtiũ. Propť te morte to- psalm⁹
ta die afficimur estimati su xliii
m⁹ vt oues occisiõis. Et se-
curi de spe retributõis diui
ne subsequũtur gaudẽtes z
dicentes Sz in his oibus su ro. viii.
peram⁹ ppť eũ q̃ dilexit nos
Et itẽ alio loco scripťa Pro psalm⁹
basti nos indť de⁹ igne nos lxv
examiasti sicut igne exami-
nasti argẽtũ Induxisti nos ibidem
in laqueũ posuisti tribulati
ones in dorso nostro. Et vt
oñdat sub priore debere nos
eẽ subsequitur dicẽs. Imposu
isti hoies super capita nr̃a.
Sz z pceptũ dñi in aduer- math. v
sis z in iniuriis p paciẽtiã
adimplentes qui percussi in
maxillaz prebent et aliam:
Auferenti tunicam dimit- luce. vi.
tunt et pallium. Angariati
miliario vadunt z duo: cum
paulo apostolo falsos fra-
tres sustinent et persecutio ii. cor. xi
nem sustinent: z maledicen
tes se benedicunt.

Quintus humili-
tatis gradus.

gradus v.

Quintus huilitati grados est: si omnes cogitatiões malas cordi suo aduenientes vel mala a se absconse commissa p humilez ꝯfessionẽ abbati nõ celauerit suo. Hortans nos de hac re scriptura dicit Reuela dño viam tuam ꝛ spera in eo. Et item dicit. Cõfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in seculum mia eius. Et item ꝓpheta Delictũ meũ cognitũ tibi feci: ꝛ iusticias meas nõ operui. Dixi pronũciabo aduersum me iniusticias meas dño et tu remisisti impietatẽ cordis mei.

psalm⁹ xxxvi.

psalm⁹ cv.

psalm⁹ xxxi

¶ Sext⁹ huilitatis gdus

gradus vi.

Sextus humilitatis gdus est: si omni vilitate vel extremitate content⁹ sit monachus Et ad omnia que sibi iniungũtur velut operarium malũ et indignnm se iudicet dicens cũ ꝓpheta Ad nichilum redactus sum et nesciui: vt iumentuũ factus sum apud te ꝛ ego semper tecum. ¶ Septim⁹ humilitatis gradus est: si omi

psalm⁹ lxxii.

gradus vii.

bus se inferiorem ⁊ viliorē non solum sua lingua pronunciet sed etiā intimo cordis credat affectu: humilians se ⁊ dicens cū ppheta. Ego autem sum vermis ⁊ nō homo opprobrium hominum ⁊ abiectio plebis: exaltatus et humiliatus ⁊ cōfusus Et item Bonum michi q humiliasti me vt discā mandata tua. psalm⁹ xxi. psalm⁹ lxxxvii. psalm⁹ cxviii.

¶ Octau⁹ humilitatis gradus est: si nihil agat monachus nisi quod cōmunis monasterii regula vel maiorum cohortantur exēpla. gradus viii

¶ De nono/decimo: vndecimo/⁊ duodecimo humilitatis gradibus.

Non⁹ humilitatis gradus est: si linguā ad loquenduz phibeat monachus: et taciturnitatem hñs vsq; ad interrogationez nō loquat: monstrante scriptura Quia in multiloquio nō effugietur peccatum. Et q; vir linguosus nō dirigetur super terram. gradus ix. puer.x. psalm⁹ cxxxix

¶ Decim⁹ humilitatis gradus: si non sit facilis ac prō gdus.x.

ptus in risu. qꝛ scriptum est
eccl'. xxi Stultus in risu exaltat vo
gdus. xi cem suam. ¶ Undecimº hu
militatis gradus est: si cum
loquitur monachus leuiter
et sine risu: humiliter ⁊ cum
grauitate pauca verba ⁊ ra
tionabilia loquatur. Et nō
sit clamosꝰ in voce: sicut scri
ptum est. Sapiens verbis
gdº. xii. innotescit paucis ¶ Duode
cimus humilitatis gradus
ē si nō solū corde monachꝰ:
sed etiā corpore humilitatē
videntibus se semꝑ iudicet
i. in opere: in oratorio: in mo
nasterio: in horto: in via: in
agro: vl' vbicunqꝫ sedēs am
bulans vel stans inclinato
sit semper capite defixis in
terrā aspectibus: reū se omī
hora de peccatis suis estimās
iam se tremēda iudicio dei
ꝑsentari estimet dicēs sem=
per illud qđ publicanus ille
euangelicus fixis in terram
luce. xii oculis dixit. Dn̄e non sū di=
gnus ego peccator leuare o=
culos meos ad celū. Et ite=
psalmº rum cū propheta. Incurua
xviii. tus sum ⁊ humiliatus sum

vsqꝫ quaqꝫ. Ergo his oı̄bus humilitatis gradibus ascē-sis monachus mox ad charitatem dei perueniet illã q̄ pfecta foras mittit timorē per quam vniuersa que pri us nō sine formidine obser uabat absqꝫ labore velut na turaliter ex consuetudine incipiet custodire non iam timore gehenne sed amore xp̄i ⁊ cōsuetudine ipa bona ⁊ delectatiōe virtutū q̄ dn̄s iam in operatio suo mundo a viciis ⁊ peccatis sp̄ūsancto dignabitur demonstrare.

Optia ac p̄clara zelu-

¶ De officiis diuinis in noctib⁹. capitulo. viii.

Hyemis tempore: id est a kalendis nouembris vsqꝫ ad pascha iuxta cōside-rationem rationis octaua hora noctis surgendum est vt modice amplius de me-dia nocte pausetur: et iaz di gesti surgāt. Quod vero re stat post vigilias a fratrib⁹ q̄ psalterii vel lectionū ali-q̄d indigent: meditationi in

nota di scretione-nem.

seruiatur. A pascha autem vsq ad supradictas kalendas nouembris sic temperetur hora vigiliarum agēda vt paruissimo interuallo q̄ fratres ad necessaria nature exeāt custodito: mox matutini qui incipiente luce agēdi sunt: subsequantur.

¶ Quanti seu quot psalmi dicendi sunt nocturnis horis: et quot lectiones diebus ferialibus. Capitulo .ix.

Hyemis tempore p̄missō in primis versu. Deus in adiutorium meum intende: dn̄e ad adiuuandū me festina Jn .ii. ter dicendum est. Dn̄e labia mea aperies Et os meū annūciabit laudem tuam. Cui subiungendus est tertius psalmus et gloria. Post hunc psalmus nonagesimusquartus cum antiphona aut certe decantandus. Jnde sequatur ambrosianū: deinde sex psalmi cum antiphonis: quibus dictis (dico versu) bn̄dicat abbas Et sedentibus oibus in in scānis legantur vicissim

Dn̄e qd multiplicati Venite exulte⁹ hymn⁹.

a fratribus in codice super
analogium tres lectiones
inter quas tria responsoria
canantur duo responsoria
sine gloria dicātur Post ter
tiam vero lectionem qui cā
tat dicat gloria. Quam dū devota
icipit cātor dicere: mox oēs obsequa
de sedilibus suis surgāt ob tio
honorem et reverentiā san-
cte trinitatis. Codices au-
tem legantur in vigiliis
taz veteris testamēti: q̄ no-
ui diuine auctoritatis: sed et
expositiones eārū q̄ a nomi
natissimis doctoribus orto-
doxis et catholicis patribus
facte sūt Post has vero tres
lectiones cum responsoriis
suis: sequantur reliqui sex
psalmi cum alleluya canē-
di. Post hos lectio apostoli capitu-
sequatur ex corde recitāda lum.
et versus et supplicatio leta
nie. i. kyrie leyson. Et sic fi
niantur vigilie nocturne

De ordinatōe officii esta
tis tempore. Capitulo. x.

A Pascha autez vsq̄ ad
kalēdas noueb̄ris oīs
(vt supra dictū est) psalmo-

die q̄ntitas teneatur excepto q̄ lectiones in codice ꝓpter breuitatem noctium minime legantur: sȝ ꝓ ipsis tribus lectionibus vna de veteri testamento memoriter dicat. Quā breue respōsoriū subsequatur: et reliqua oīa (vt dictum est) impleantur: id ē vt nunq̄ min⁹ a duodecim psalmorū q̄ntitate ad vigilias nocturnas dicantur. exceptis tertio ꝛ nonagesimo quarto psalmo.

¶ Qualiter diebus dñicis vigilie agantur. ca. xi.

Dominico die tēperius surgatur ad vigilias ī quibus vigiliis teneat mēsura: id ē modulat (vt supra disposuimus) sex psalmis et versu residentib⁹ cūctis disposite ꝛ per ordinem in subselliis, legātur in codice (vt supra dixim⁹) quatuor lectiones cum rñsoriis suis: vbi tantum quarto respōsorio dicatur a cātate glīa. Quaȝ dū incipit: mox oēs cū reuerentia surgāt. Post quas lectiones sequētur ex ordine

alii sex psalmi cū ātiphonis sicut anteriores ⁊ vsu. Post quos iterū legant alie quatuor lectiões cū respōsoriis suis ordine quo supra. Post q̄s iter dicant. tria cātica de prophetis q̄ istituerit abbas q̄ cātica cū all'a psallant. Dicto etiā vsu ⁊ benedicēte abbate legāt alie q̄ttuor lectiones de nouo testamento ordine quo supra. Post quartum autem responsoriū incipiat abbas hymnū. Te deum laudamus. Quo perdicto legat abbas lectionē de euāgelio cū honore ⁊ tremore stantib⁹ oib⁹. Qua plecta respōdeat oēs Amē. Et subsequatur mox abbas hymnū. Te decet laus. Et data bñdictione incipiant matutinos. Qui ordo vigilarum oi tpe tā estati q̄ hiemis eq̄liter in die dominico teneatur: nisi forte (qd̄ absit) tardius surgat: et aliquid de lectionibus breuiandmu est aut responsoriis. ¶ Quod tamē omnino caueatur ne proueniat. Quod si con-

vide hec cātica opt̄ie p̄t ⁊ deuote distributa ī breuiario nostro.

Argu. q̄ tpe bñdicti abbates erāt ī sacris. ⁊ iō tenendū maxime q̄ ipse sacerdos fuerit.

tigerit: digne inde satisfaci-
at deo in oratorio: per cuius
euenerit neglectum.

¶ Quomodo matutinorū solēnitas agat. Cap. xii.

In matutinis dominico die imprimis dicat sexagesimussext⁹ ps sine āti-
phona indirectū. Post quē
dicatur quinquagesim⁹ cū
alleluya. Post quem dicat
centesimus decimusseptim⁹
et sexagesimus secūdus In
de benedictiones et laudes
lectio vna de apocalipsi ex
corde et responsorium ambrosianum: versus/canticū
de euangelio: letania et completum est.

de⁹ misereat. miserere i. Cōfitemi. iiii. de⁹ de⁹ meus bñdicite omnia. laudate dñm de celis capm. hymn⁹. bñdict⁹.

¶ Qualiter priuatis dieb⁹ matutine agantur. Ca. xiii.

Diebus autē priuatis matutinorum solēnitas ita agat. i. sexagesimussextus psalm⁹ dicatur sine
antiphona (subtrahēdo modice) sicut dominica vt oēs
occurrant ad quinquagesimum qui cū antiphona dicatur. Post quem alii duo
psalmi dicantur secundum

deus misereat. miserere i. Verba mea

consuetudinem . i. secunda feria quintus et trisesimusquintus. Tertia feria quadragesimustertius ꝛ ꝗnquagesimussextus . Quarta feria sexagesimustertius ꝛ sexagesimuſquartus Quinta feria octogesimusseptimus et octogesimusnonus. Sexta feria septuagesimusquintus et nonagesimusprimus Sabbato autem centesimꝰ quadragesimussecundus: et canticum Deutronomii qđ diuidatur in duas glorias. Nam ceteris diebus canticum vnũquodqꝫ die suo ex prophetis sicut psallit ecclesia romana dicat. Post hec sequantur laudes. deinde lectio vna apostoli memoriter recitanda Responsoriũ ambrosianum: versus: canticũ de euãgelio: letania: ꝛ completum est . Plane agenda matutina vl' vespertina nõ transeat aliquando nisi in vltimo ordine oratio dominica oibus audiẽtibus dicatur a priore propter scandalorum spinas que oriri so=

dixit iniustus.
Judica me.
miserere. ii.
Exaudi deus
Te decꝫ domie
saluũ
Dñe refugiũ

Notus in iudea
Bonuꝫ ẽ ꝯfiteri
Dñe exaudi. ii.
Audite celi

Deutrono. xxxii
Laudate dñm de celis
Capitu

Qualiter agāt̄ vi. et qn̄ di. all'a

lent: vt conuenti per ipsius orationis sponsionem qua dicunt. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris purgent se ab huiusmodi vicio. Ceteris vero agēdis vltima pars eius oratiōis dicatur. et ab omnibus respondeat̄ Sz libera nos a malo

capitulum. hymnus. magnificat luce primo

Qualiter in natalitiis scōrum agantur vigilie. ca. xiiii

In sanctorum festiuitatibus vel oībus solēnitatibus sicut dicimus dominico die agendū: ita agat̄: excepto q psalmi aut ātiphone vel lectiones ad ipsum diem pertinentes dicantur. Modus aūt suprascriptus teneat̄

optima istitutio et sūme obseruāda.

Quibus tp̄ibus dicat̄ all'a. c. xv

A Sācto pascha vsq ad penthecosten sine itermissione dicatur all'a tā in psalmis q̄ in responsoriis. A penthecoste autē vsq ad caput quadragesime oībus noctibus cū sex posterioribus psalmis tātū ad nocturnos dicat̄. Diebus dn̄ica extra quadragesimā cātica / matutie-

pzia/tertia/sexta nonaqꝫ cū alia dicāt: vespera cū aū. te spōsoꝛia ṽo nūq̄ dicant cuȝ all'a. nisi a pascha vsqꝫ ad pē thecostē. ¶ Quat'r diuia opera per diem agantur. Capitulum. xvi. psalm⁹ lii

Ut ait pꝛopheta. Septies in die laudem dixi tibi. Qui septenarius sacratus numerus a nobis sic implebituȝ si matutine/pꝛime tertie/sexte: none / vespere: completoꝛiiqꝫ tempoꝛe nostre seruitutis officia persoluamus. Quia de his hoꝛis dicit pꝛopheta. Septies in die laudem dixi tibi. Nam de nocturnis vigiliis idem ipse pꝑheta ait. Media nocte surgebam ad cōfitendū tibi. Ergo his tempoꝛibus referamus laudes creatoꝛi nostro super iudicia iusticie sue: id est matutinis/pꝛima tertia/sexta/nona/vespera: completoꝛio. ⁊ nocte surgamus ad confitendū ei. psalm⁹ xviii. ubi su pꝛa ubi su

¶ Quot psalmi per eadem hoꝛas canendi sunt. Capitulum. xvii.

Iā3 de nocturnis vl' ma tutinis digessim⁹ ordi= nem psalmodie nunc de se= quentibus horis videamus Prima hora dicantur psal mi tres sigillatim ⁊ non sub vno gloria . Hymnus vero eiusdem hore post versum. Deus in adiutorium meu3 intende: domine ad adiuuā du3 me festina. anteꝙ psal= mi incipiantur. Post exple= xionem trium psalmorum recitetur lectio vna: versus et Kyrieleyson ⁊ misse sint. Tertia vō sexta ⁊ nona ite3 eode3 ordine celebratur ora tio .i. versus hymni earūdē horarū terni psalmi/ lectio versus/kyrieleyson/ ⁊ misse sint. si maior ꝯgregatio fue rit cu3 antiphonis. Si vero minor in drectum psallant vespertina aūt sinaxis quat tuor psalmis cum antipho nis terminetur. Post quos psalmos lectio recitāda est inde responsorium ambro sianum/versus. canticu3 de euangelio/letania/⁊ oratio dominica et fiant misse Cō

capitu= lum.

capitu= lum hymn⁹.

pletorium autem triū psal | magni-
morum dictiōe terminetur | ficat
Qui psalmi directanei sine | luce. x.
antiphona dicēdi sunt Post | pat nr.
quos hymnus eiusdem ho- | mat. vi.
re, lectio vna vsus kyrieley
son, benedictio: et misse fiant
¶ Quo ordine psalmi sunt
dicendi. capitulo. xviii

IN primis semper diur
nis horis dicatur vers⁹ | beati i-
Deus in adiutorium meū | macula
intende: et gloria. Inde hym | ti.
nus vniuscuiusq; hore. De-
inde prima hora dominica
dicenda quattuor capitula
psalmi centesimi octauide-
cimi dicantur. Reliquis ve | btūs vir
ro horis: id est tertia, sexta, | q̄ non a
nona: terna capitula supra | biit
scripti psalmi cētesimi octa | q̄re fre-
uidecimi dicātur. Ad primā | dn̄e ne i
autem secunde ferie dicant | furo. i.
tres psalmi id est prim⁹, se- | exaudi-
cundus et sextus. Et ita per | at te do⁹
singlos dies ad primā vsq; | confite-
ad dominicam dicantur per | bor. i.
ordinem terni psalmi: vsq; | Diligā
ad nonūdecimum psalmū | te. d.
ita sane vt nonus psalmus | dn̄e i v̄.
et septimus decim⁹ diuida | btī ima

Quo ordine psal. sūt dicē-
tur i binas glorias. Et sic f
at vt ad vigilias dñica sem
per a vicesimo incipiat. Ad
tertiam vero sextā & nonā
secunde ferie nouē capitul[a]
q̄ residua sunt de centesim[o]
xviii. psalmo ipsa terna pe[r]
Ad dñz — easdez horas dicant. Ex pen
cū tribu — sa igitur psalmo centesimo
Bti oēs — xviii. duob⁹ diebus .i. dñica
& secunda feria: tertia feria
iam ad tertiā sextā vel no-
naz psallātur terni psalmi
a centesimo .xix. vsq₃ ad cē-
tesimum .xxvii. i. psalmi no
uē. Quiq₃ psalmi sp vsq₃ ad
dominicā p easdē horas it-
dem repetantur. Hymnorū
nichilominus lectionū vel
versuū dispositione vniform[i]
mi cunctis diebus seruata.
vel ima — Et ita scilicet vt semper do
culati — minica a cētesimo .xviii. in-
cipiat. Vespera aūt quoti-
die quattuor psalmorū mo-
dixit do- — dulatiōe canatur. Qui psal
lauda — mi incipiātur a .cix. vsq₃ ad
ihrlm — cētesimū .xlvii. exceptis his
qui in diuersis horis ex eis
sequestrantur. id est a cen-
tesimo .xvii. vsq₃ ad centesi

mū vicesimūseptimū Et cē Cōfitemi. iiii.
sīmo tricesimotertio et cē bti oēs.
sīmo quadragesimo secū eccenūc
do. reliqui omnes in vespe= bene.
ra dicendi sunt. Et qr min⁹ dñe ex=
veniunt tres psalmi: ideo di audi oē
uidendi sunt qui numero dñe pb.
supra scripto fortiores inue bñdict⁹.
niuntur. i. centesimus. trice exalta=
simusoctauus et centesimus te.
quadragesimustertius et cē= laudate
tesimus quadragesimusqr= dñm.
tus. Centesimus vero. xvi. credidi
qr paruus est cū centesimo propter
quintodecimo cōligatur. di
gesto ergo ordine psalmor
vespertinorum reliqua. i. le
tiones rñsoria/hymni/ ver
sus vel cātica (sicut supra ta
xauimus) impleātur. Ad cō cū inuocarem
pletorium vero iidē psalmi
repetant quotidie. i. quart⁹ Qui habitat
nonagesimus et centesim⁹
xxxiii. Disposito ordine ecce nūc b.
psalmo die diurne: reliqui
omnes psalmi qui super
sunt equaliter diuidantur
in septem noctium vigili=
is partiendo scilicet qui in=
ter eos proliziores sūt psal
mi: et duodecim per vnam

magne vtilitas verba

quãq̄ constituantur noctez Hoc precipue cõmouentes vt si cui forte hec distributio psalmorum displicuerit or dinet si meli⁹ aliter iudica uerit dum oibus modis id attẽdatur: vt oi ebdomada psalterium ex integro nũe ro centum quiquagita psal morum psallatur Et dñico die semper a capite repeta tur ad vigilias: qz nimis in ers deuotionis sue seruitiũ ostendunt monachi qui mi nus psalterio cum canticis consuetudinariis per septi mane circuluz psallunt. dũ legamus sãctos patres no stros vno die strenue im pleuisse quod nos tepidi vti nam septimana integra per soluamus.

Mira strenui tas sancto⁊ pa trum.

De disciplina psallẽ di. Capitulum. xix.

Vbiqz credimus diuinã eẽ presentiã: et oculos domini in oi loco speculari bonos ⁊ malos: maxime tñ hoc sine aliqua dubitatiõe credamus: cum ad op⁊s di uinum assistimus. Ideo sẽ

uiscatur regule obedientiaz et disciplinam: sed magis ac magis in deum proficiat. Locum vero semper illum attendat quo ingressus est monasterium preter officiū altaris. Et si forte electio congregationis et voluntas abbatis pro vite merito eum promouere voluerit: qui tamen regulam a decanis vel prepositis constitutam sciat se seruare. q si aliter presumpserit: nō sacerdos sed rebellis iudicetur. Et sepe ammonitus si non correxerit: etiam episcopus adhibeatur in testimonium. q si nec sic emēdauerit (clarescentibus culpis) proiciatur de monasterio. si tamen talis fuerit eius cōtumacia vt subdi: aut obedire regule nolit.

buit in aliis hē ri dispo suit ab bati tm̄ subeē p oia isup q nō p hibeant mōachi sz digni cēseant sacdotio fūgi ēvi q. i. sunt nōnulli et alibi multis lo locis

De ordine cōgregationis: Capitulo. lxiii.

ORdines suos in monasterio ita conseruēt vt conuersionis tempus et vite meritū discernit: vtque abbas constituerit. Qui abbas non conturbet gregem sibi

commissuz:nec quasi libera vtens potestate iniuste dispo nat aliquid: sed cogitet sem per qz de omibus iudiciis et operibus suis redditurus ē deo rationem. Ergo secun= dum ordines quos constitu erit vel quos habuerint ipi fratres sic accēdāt ad pacez ad cõionem/ad psalmuz im ponendū/in choro standum Et in omnib⁹ omnino locis etas non discernam in ordi= ne nec preiudicet:qz samuel ꝛdaniel pueri pbros iudica uerūt.Ergo exceptis his q̄s (vt diximus altiori consilio abbas pretulerit vel degra= dauerit certis ex causis:reli qui omnes vt cõuertuntur ita sint.vt verbi gratia.Qui secunda hora diei venerit in monasterio:iuniorem seno= uerit illius esse: q̄ prima ho ra venit diei cuiuslibet etatis aut dignitatis sit.Pueris ve ro per omnia ab omnibus disciplina teneatur. Junio= res igitur priores suos hono rent.Priores iuniores suos diligant. Jn ipsa autem ap

i reg. vii daniel. xiii.

scā ob= seruatio.

pellatione nominum nulli
liceat alium proprio nomie
appellare: sed priores iunio
res suos fres noient: iunio=
res aut pores suos non nos
vocet: quod intelligitur pa=
terna reuerentia. Abbas au rōa. viii
tem quia vices christi agere
creditur: dominus et abbas
vocetur. non sua assumptio
ne: sed honore & amore xpi.
Ipse autem cogitet et sic se
exhibeat vt dign9 sit tali ho=
nore. Ubicunqz aute sibi ob
uiant fratres: iunior a prio=
re benedictionem petat. trā
seūte maiore: minor surgat
et det ei locum sedendi. nec
presumat iunior concedere
nisi ei precipiat senior suus
vt fiat quod scriptum est.
Honore inuicem preuenien
tes: pueri paruuli vel ado= rōa. xii.
lescentes in oratorio vel ad
mensas cum disciplina ordi
nes suos consequantur. Fo
ris autem vel vbiubi custo=
diam habeant et disciplinā
vsqz intelligibilem etatem
perueniant.

¶ De ordinando abbate. Capitulo .lxiiii.

In abbatis ordinatione illa semper consideretur ratio ut hic constituatur quem sibi omnis cohors congregationis secundum timorem dei siue etiam pars quamuis parua congregationis saniori consilio elegerit. Uite autem merito et sapientie doctrina eligatur qui ordinandus est: etiam si ultimus fuerit in ordine congregationis. quod si etiam omnis congregatio viciis suis (quod quidem absit) consentientem personam pari consilio elegerit: et vicia ipsa aliquatenus in noticiam peruenerint episcopi: ad cuius dyocesim pertinet ipse locus vel abbatibus aut vicinis christianis claruerint: prohibeant prauorum preualere consensum: et domini dei dignum constituant dispensatorem. Scientes pro hoc se recepturos mercedem bonam si illud caste zelo dei faciant: sicut e diuerso peccatum si negligant. Ordinatus autem

xviii. q. .ii. c. abbatem el. primo extra de electione c. eccl'is el. scdo vide glo nota diligenter xviii. q. .i. abbatem el. ii. xviii. q. .ii. si quis abbas .lxxxiii. di. error Item ead di. consentire

abbas cogitet semper quale onus suscepit: et cui redditurus est rationem villicationis sue. Sciatque sibi oportere prodesse magis quam preesse. Oportet ergo eum esse doctum lege diuina: vt sciat et sit vnde proferat noua et vetera. mathei xiii.
Castrum/sobrium/misericordem/humilem/et semper superexaltantem misericordiam iudicio: vt idem ipse consequatur. Oderit vicia: diligat fratre. In ipsa autem correptione prudenter agat et ne quid nimis: ne dum nimis cupit eradere eruginem frangatur vas. esa. xlii
Suamque fragilitatem semper attendat: memineritque calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus vt permittat nutriri vicia/sed prudenter et cum charitate ea amputet prout viderit cuique expedire: sicut iam diximus.
Et studeat plus amari quam timeri. Non sit turbulentus et anxius: non sit nimius et obstinatus: non sit nimis zelotipus et nimis suspiciosus Antes doctris

quia nunq̄ requiescit. In ipsis imperiis suis sit prouidꝰ et consideratus siue secundum deum: siue secundum seculum sint. Opera q̄ iniūgit discernat et temperet: cogitans discretionem sancti
genesis xxxiii. Jacobi dicentis. Si greges meos plus in ambulando fecero laborare: morient cū cti vna die. Hec ergo aliaqꝫ testimonia discretionis ma tris virtutum sumēs. sic omnia temperet: vt et fortes sint qui cupiant: et infirmi non refugiant. Et precipue vt p̄sentes regulā in omnibus conseruet: vt dum bene ministrauerit audiat a domino quod seruus bonus qui erogauit triticum cōseruis suis
mathei xxiiii. in tempore suo. Amen dico vobis (ait) super omnia bona sua constituet eum.

De prepolito monasterii. Capitulo. lxv.

SEpius quidem contingit. vt per ordinationē prepositi scandala grauia i

monasteriis oriātur. dū sint aliqui maligno spiritu superbie inflati estimantes se secundos abbates esse assumētes sibi tyrannidem scandala nutriunt: et discentiones in congregatione faciunt et maxime in illis locis vbi ab eodem sacerdote vel ab eisdem abbatibus qui abbatez ordinant: ab ipsis etiam et prepositus ordinatur. Quod q̄ sit absurduz facile aduertitur: quia ab ipso initio ordinationis materia ei datur superbiendi. dum ei suggeritur a cogitatiōibus suis exutum eum esse a potestate abbatis sui: quia ab ipsis ordinatus est a quibus et abbas. Hinc suscitantur inuidie: ire rixe/detractiones/emulationes: discensiones/exordinationes: vt dum contraria sibi abbas propositusq; sentiunt: et ipsorum necesse est sub hac discensione animas periclitari. Et hi q̄ sub ipsis sūt duz adulant ptib⁹ eūt in pditionē. Cui⁹ piculi malū

Contra multos nr̄i temporis

maia ex dissētōe supiorū

illos respicit in capite q̄ ta=
libus inordinationibus se fe
cerunt auctores Ideoq̀ȝ nos
preuidem⁹ expedire propt̄
pacis charitatisq̀ȝ custodiaȝ
in abbatis pendere arbitrio
ordinatiōeȝ monasterii sui.
Et si pōt fieri p decanos or
dinet(vt añ disposuim⁹(om
nis vtilitas monasterii ꝓut
abbas disposuerit: vt dum
pluribus cōmittitur: vnus
lxxxix. non superbiat. q̄ si aut loc⁹
dis. ca: expetit aut cōgregatio ꝑtie
ad hoc rit rationabiliter cuȝ humi=
litate et abbas iudicauerit
expedire quemcūq̀ȝ elegerit
cum consilio fratrum tim̄
tium deum ordinet ipse sibi
prepositum. Qui tamen pre
positus illa agat cum reue=
rentia que ab abbate suo et
iniuncta fuerint: nichil con=
notādū tra abbatis voluntatem et
ordinationem faciens. Nā
q̄ntuȝ prelatus est ceteris: tā
tum eum oportet sollicite
obseruare precepta regule.
Qui prepositus si repertus
fuerit viciosus aut elatione
deceptus superbie aut cont̄

ptor sancte regule fuerit cō
probatus ammoneatur ver
bis vsqꝫ quater. Si non emē-
dauerit: adhibeatur ei corre
ptio discipline regularis. q
si neqꝫ sic correxit: tūc deicia
tur de ordine prepositure et
alius qui dignus est in loco
ei⁹ subrogetur. q & si postea
in congregatione quietus &
obediens non fuerit: etiam
de monasterio expellatur. Co
gitet tamen abbas se de om
nibus iudiciis suis deo reddi
turum rationem: ne forte in
uidie aut zeli flamma vrat
animam suam.

morose agenda correctō

Aduertēdū diligēter.

De hostiario mōaste rii. Capitulo .lxvi.

AD portam monasterii
ponatur senex sapiens
qui sciat accipere responsuz
et reddere: cuius maturitas
non sinat vagari. Qui por-
tarius cellam debet habere
iuxta portam vt venientes
semper presentem inueniāt
a quo responsum accipiant
& mox vt aliquis pulsauerit
aut pauper clamauerit: deo
grās respōdeat aut bn̄dicat:

no. cōditōes portarii.

et cum omni mansuetudine timoris dei responsum reddat festinantes cuz feruore charitatis. Qui portarius si indiget solatio iuniorem fratrem accipiat. Monasterium autem (si possit fieri) ita debet construi: vt omnia necessaria .i. aqua molendinum, hortus, pistrinum, vel artes diuerse infra monasterium exerceantur: vt non sit necessitas monachis vagandi foras: quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem regulaz volumus sepius in congregatione legi: ne quis fratrum se de ignorantia excuset.

Aduertẽtur girouagi.

¶ De fratribus in via directis. Capitulo .lxvii.

Dirigandi fratres i via oim fratrum vel abbatis se orationi commendẽt et semper ad orationem vltimam operis dei commoratio omnium absentium fiat. Reuertentes aũt de via fratre ipso die quo redeunt per omnes canonicas horas (post expletur opus dei) pro=

seruatũ ad lr̃az apd̃ congregatõnem.

strati solo oratorii ab oibus petant orationem propter excessus: ne quid forte surri puerit in via visus aut audi- tus male rei aut acciosi ser- monis. Nec presumat q̄sq̄ aliis referre quecunq; foris monasteriu; viderit aut au dierit. quia plurima destru- ctio est. q̄ si qui presumerit vindicte regulari subiaceat Similiter ꝛ qui presumpse rit claustra monasterii egre di vel quocunq; ire vel quip piam (q̄uis parum) sine ius- sione abbatis facere.

sācti iu- stine.

Si fratri impossibi- lia iniungantur. Cap. lxviii

SIcut fratri aliqua for- te grauia aut impossi- bilia iniungantur: suscipiat quidem iubentis imperiu; cum omni mansuetudine ꝛ obedientia. q̄ si omnino vi- rium suarum mensuram vi derit pondus oneris excede re: ipossibilitatis sue causas ei qui sibi preest patienter ꝛ oportūe suggerat: nō supbiē

pfectissi mū docu mētu;.

q̄ nō p̄su alter alt. Re[illegible] ce
do aut resistendo vel contra
magna dicendo. q̄ si post suggestio=
sctitas. nem suam in sua sententia
prioris imperium perdura=
uerit: sciat iunior ita sibi ex=
pedire: ei ex charitate confi=
dēs de adiutorio dei obediat
¶ q̄ nō p̄sumat alter alterꝫ
defendere. Capitulo. lxix.
Summopere precauen=
duz est: ne quauis occa=
sione presumat alter alterꝫ
defendere monachum i mo
nasterio aut quasi tueri: eti=
am si qualibet consanguini
tatis propinquitate iungan
tur. Nec quolibet modo id a
monachis presumatur. ¶ Q̄r
exinde grauissima occasio scā
dalorū oriri potest. q̄ si q̄s
hoc trangressus fuerit: acri=
us coherceatur.
¶ q̄ nō p̄sumat aliquis aliū
cedere. Capitulo. lxx.
Uetetur in monasterio
omnis presumptionis
occasio: Ordinamus atqꝫ cō
stituimus vt nulli liceat queꝫ
q̄ fratrum suorum excōica=
re aut cedere: nisi cui pote=
l. th i. v. stas ab abbate data fuerit:

peccantes autem coram om-
nibus arguantur: vt ceteri
metum habeant. In infanti-
bus vero vsq3 ad .xv. annum
etatis discipline diligentia
sit et custodia adhibeatur ab
omnibus: sed et hoc cū omni
mensura et ratiōe. Nā in forti-
tioꝝ etate qui presumpserit
aliquatenus sine p̄cepto ab-
batis vel in ipsis infantib9
sine discretione exarserit: di-
scipline regulari subiaceat.
quia scriptū est. Q̄d tibi nō Tho.iiii.
vis fieri: aliis ne feceris.

Q̄ꝙ obedientes sint sibiinui-
cem frēs. Capitulo.lxxi.

OBedientie bonū non
solū abbati exhibēdū
est: sed etiam sibiinuicem
obediant fratres scientes ꝑ
hanc obedientie viam se itu-
ros ad deum. Premisso ergo
abbatis aut ꝑpositorū q̄ ab
eo constituūtur imperio cui
non permittim9 priuata im-
peria preponi. de cetero oēs
iuniores prioꝛib9 suis oī cha-
ritate et sollicitudine obedi-
ant. q̄ si quis cōtentiosus re-
peritur: corripiatur. Si quis

pulcher ria atq; optima ordinatio.

autez frater pro quauis minima causa ab abbate l' a quocunq; priore suo corripitur quolibet modo: vel si leuiter senserit animum prioris cuiuscunq; contra se iratū vel commotum (quāuis modice) mox sine mora tandiu prostratus in terra ante pedes eius iaceat satisfaciens vsq; dum benediccione sanetur illa cōmotio. Quod si quis cōtempserit facere: aut corporali vindicte subiaceat: aut contumax fuerit: de monasterio expellatur.

De zelo bono quē debent hēre mōachi. Capitulo .lxxii.

iaco. iii psal. lxviii.

SIcut est zelus amaritudinis qui separat a deo et ducit ad infernuz: ita est zelus bonus qui separat a viciis & ducit ad deum et ad vitā eternā. Hunc ergo zelū feruentissimo amore exerceant monachi. i. vt honore se inuicem preueniant. Infirmitates suas siue corporuz siue morum patientissime tollerent: obedientiam sibi certatim impendant. Nul-

rōa. xii. ephesi. .iiii.

lus quod sibi vtile iudicat se quatur: sed quod magis alii Charitatē fraternitatis ca sto impendant amore: deum timeant abbatem suam sin cera et humili charitate di ligant. Xp̄o omnino nichil preponant q̄ nos pariter ad vitam eternā pducat. Amē.

galat. v
phili. ii.
rōā. x. ii
ephe. v.

¶ Quod nō omnis iu sticie obseruatio in hac regu la sit constituta. Capitulum vltimum. z. lxxiii.

REgulam hāc descripsi mus: vt eam obseruan tes in monasteriis aliquate nus vel honestate morum aut initium conuersationis nos demonstremus habere. Ceterum ad perfectionem conuersationis qui festinati sunt doctrine sanctorum pa trum quarum obseruatio p ducit hominem ad celsitudi nem perfectionis. Que eni pagina aut quis sermo diui ne auctoritatis veteris ac no ui testamenti non est rectissi ma norma vite humane?

Aureum capitu lum et preclara cōclu sio.

Aut quis liber sanctorū catholicorum patruz hoc non resonat vt recto cursu perueniamus ad creatorem nr̄m necnon et collatiōes patrū et instituta et vita eorū? Et regula scti patris nostri Basilii: quid aliud sunt nisi bene viuentiū et obediētiū monachorū exēpla ⁊ instrumēta v̄tutū? Nobis aūt desidiosis ⁊ male viuētib⁹ atq₃ negligentibus: rubor confusionis est. Quisq̄s ergo ad patriā celestem festinas: hanc minimā inchoationis regulam descriptam adiuuante xp̄o perfice. Et tunc demuz ad maiora que supra cōmemorauimus: doctrine virtutumq₃ culmina (deo ptegente) peruenies Amen.

No. cōmēdationem libri collationū

magne humilitatis v̄ba:

Deo gratias.

¶ Bonum notabile super regulā scti benedicti qđ spectat et seruit abbatibus et prioribꝰ ad recte iudicandum.

Lurimi nequaꝗ̄ pleniter intelligētes iudiciorum sentētias in regula sancti patris nostri bñdicti, aliter ꝗ̄ precipit iudicare solent. Sciendum itaqꝫ ē quattuor ibi contineri modos quibus delinquentiuꝫ error corrigatur. ¶ Primꝰ namqꝫ est quem idem pater benedictus proprio iudicio determinauit: vt est qui per negligentiam tempore constituto ad nocturnas nō pulsauerit signuꝫ: inde in orato

trio satisfieri iubet. Et qui ad officium diuinum tarde occurrerit. Et qui per negligētiam hora refectiōis ad mēsam non occurrerit Et si cui aliquid a priore offertur et renuerit accipere. Et si quis dum pronunciat psalmum/ aut antiphonam/aut lectionem fefellerit. Et q̄ pro aliqua arte extollitur ¶ Secūdus est de spiritualib⁹ rebus Unde et ipse dicit. Si quis frater contumax: aut inobediens: aut superbus: ā murmurans. vel in aliquo id est spirituali tantum: contrarius existens sancte regule. q̄ proficiēdo vsq; ad. vii. gradus extenditur: occulte videlicet castigando. publice corripiendo: ieiuniis nimius affligēdo. Verberibus coercēdo pro eodem in emendato ab omnibus orādo: atq; ad vltimum de monasterio ex expellando. ¶ Tertius de rebus exteriorib⁹ hoc est Si damnum quis per negligentiam: aliquod intulerit monasterio.

¶ Quartus de criminalibus delictis.

¶ Deniqꝫ per ordinem eorū- dē repetentes. De primo sciendum est. ꝙ nullatenus aliter nisi iuxta quod regula iubet: omnino fieri debet. hoc est: non alienum: sed proprium iudicium ponendum.

¶ De secundo sollicite curā- dum: quia non omnibus personis: supra dicti gradus cōueniri poterint. quia aliter corripiendi sunt honesti: aliter improbi. Nam regula precipit de contumacibus. vt secrete semel / et secundo admoneantur. Et alibi dicit. Si contumax fuerit: de monasterio expellatur. Necesse est ergo / vt iusto moderamine / vtrumqꝫ discernatur: qualiter secunduz regulam et cōtumax secrete moneri possit: et de monasterio expelli. Ille namqꝫ secrete ē: admonēdꝰ q̄ lꝫ a priore aliq̄d īpatū refutās: mox tñ increpatꝰ emēdatioē ꝑmittit qui ⁊ honestius iure dici poterit Et alit̄ de mōasterio ex

pellandus: qui et cõtumax extitit: & nullam vnq̄ pacto acquiescit suscipere disciplinam: quem omnino contumacem regula vocat. Unde et merito improbus dicēdus est. Quāq̄ et illum improbū vocet: qui licet freq̄nter corripiatur: discipline tamē regule nõ contradicit: qui honestatem quam prius dum se emendare profitens hře videbatur relinquēs: ad improbam duramq̄ mentem transit. Neq̄ igitur (vt supra dictum est) omnibus psonis omnes gradus conuenire poterunt: quia videlicet diuerse sunt qualitates mentiū vt vnde vnus medetur: inde alius perimitur. Cuius propter quorumdam verberib9 sunt coercende persone: quorūdā vero minime. De quorum qualitatib9 regula dicit. Secundum vniuscuiusq̄ qualitatem vel intelligentiam se conformet abbas et aptet. Itemq̄ alibi. vt viderit cuiq̄ expedire: prudenter & cum caritate vicia studeat ampu

tare. Et notandum, tria sē=
per esse inspiciēda. personaȝ
videlicet intentionem. ⁊ mo
dum delicti. Personā vtruȝ
intellectu et modestia vigeat
vel duricia mentis contra=
dictoꝛ existat. Intentionem
vtrum studio an infirmita=
te deliquerit Modum vtrū
grauiter: vel certe leniter er
rauerit vnde et regula dicit
Secūdum modum culpe. ex
communicatiōis et discipli
ne debet extēdi mēsura. Igi=
tur omnis spiritualiter deli
quens tandiu secrete mone
ri debet: donec seipsuȝ impro=
bum reddendo: ab occulto
transeat ad publicum In q̄
publica coꝛreptione: si non
emendauerit: ad excōmuni=
cationem leuium culparuȝ
transibit. Ubi cum diu ten=
tus nequiuerit coꝛrigi: nimi
um ieiunioꝛum maceratiōe
affligatur. Per quod nō coꝛ
reptus (si persona non exti=
terit talis) flagelloꝝ coerce
atur accerrime Si vero per=
sone non admiserit conside=
ratio: cōmuniter ab oibus

misericordia iplozetur om-
nipotens. q si nec isto mo
sanatus fuerit: proiiciatu
a corpore monasterii. Et
contigerit vt per negligen-
tiam. dum autem in loco o
culto aut in publico mone
aliquid damni monasterio
itulerit: excommunicetur in
leuioribus culpis secundu
modum culpe: et post acce-
ptam penitentiam: iterum
reuertatur ad id. Ubi prius
tenebatur. Et non soluz dũ
verbis monetur: verunetiã
si aliquo ex supradictis gra-
du deprimatur.

¶ Capitula aũt istiusmodi
noscenda sunt quibus ordi-
nate hoc intelligi valeant.
Primũ capitulũ ẽ vicesimũ
tertiũ vbi dicit. Si quis fra
ter cõtumax est. ₇c. Secũdũ
vero capitulũ de pueris mi
nori etate qualiter corripiãt
ẽ tricesimũ vbi dt. Dis etas
vel intellect⁹ vbi facile pa-
tet qd in. xxiii. hoc mõ scri-
ptũ est. Sin aũt iprob⁹ ẽ: vi
dicte corpali subdaẗ. in fine
vz capłi vbi dt. Hi tales duz

linquūt: āt ieiuniis nimiis affligant āt acris vberib9 coerceātur vt sanent hoc capitulū seqtur .xxviii. vbi dt Si quis frē freqnter corrept9 non emēdauerit: vbi sil'r. vii. sūt serti pdicti grad9 De. iii. aūt mō iudicioꝝ. sicut supra dispositū est: de dāno exteriori cuiusl3 rei ē intelligēdū Ubi solūmō aiaduertēdū ē / si negligentia interueniēte dannū extiterit scdm modū delicti: ⁊ psonā ⁊ intētionē leuioris culpe iudiciū subibit. In q mō cōtinetur qcqd in rl'a iuenitur: siue grauissime vindicte subiaceat: seu grauiori seu regulari: seu excommunicetur: seu excommunicationi subiaceat. propter hoc q i quibusdā locis iuenitur districtiori discipline subiaceat. qd nōnulli itelligi volūt. vt si occulte aut publice verbis moneantur: in eodez gradu acrius coerceantur.

¶ Quart9 qq3 mod9 vt pdictū est: capitalib9 criminib9 9stat. fornicatione v3 ⁊ adulterii. ⁊ ebrietate assidua. ce-

ceterisq̃ nullo modo nisi peni
tentia corporali secundum
auctoritatem canonicã pur
gantur. In quibus etiã mo
dus et persona ⁊ intentio sẽ
per inspicienda sunt. Ubi pa
riter quoq̃ sanctorũ patrũ
institutio sollicite est perpẽ
denda. Finis.

ORdo sãcti benedicti lõ
go tempore sanctã dei
feliciter rexit ecclesiam Nã
prout in cathalogo sanctorũ
pontificum. papa iohãnes.
xxii. volens scire numerum
prelatorũ ordinis sancti be
nedicti: comperit in libris an
tecessorum suorũ ꝑut iussit
in consilio constãcieñ. ante
valuas eccl'ie monasterii sci
petri apponi et scribi in ma
gnis et patẽtibꝰ lr̃is aureis.
q̃ quindecim milia centum
et septem sunt abbates mo
nasteriorum. Atq̃ triginta
quinq̃ milia quadringẽti et
quinquaginta nouem sunt
eiusdem ordinis sancti cano
nizati. Necnon ex eodẽ ordi
ne electi sũt pape. xxiiii. Car
dinales: centum nonaginta

tres. Epi tria milia quingenti septem. ¶ De ordine pfecto cistercien. prout legitur in libro qui exordium cistercien dicitur circiter mille octingenta monasteria virorum et plura monialium erecta fuisse dicuntur. Ex quorum numerum decem octo summi pontifices assumpti leguntur/ quorum vltimus fuit dominus benedictus papa .xii. qui ecclesiam bernadinorum parisius fundauit dotauit et bursas pro collegiatis instituit. Multi quoqz cardiales/patriarche/archiepi et episcopi inde assumpti fuerunt qui sanctam dei ecclesiam non paucis feliciter rexerunt temporibus.
¶ Item et hic inferius scribuntur aliqui de sanctis memoria dignis qui in eodē cistercien. ordine vitam duxerunt celibem et iam cum angelis triūphant in celis. Et primo secundum attestationes vincentii beluacen. i suo speculo hystoriali. Secundo deuotissimi patris sancti ber

nardi. Tertio ex diuersorum approbatione sanctorum quorum gesta habentur preclara.

¶ Ex scriptis ipsius vincentii. Sanctus robertus primus abbas cistertii. libro. xxvi. capitulo. nonagesimo quarto Albericus sanctus abbas. cistertii. li. xxvi. c. lxxxxv. Stephanus tertius abbas cistercii sub quo intrauit religionem beatus bernardus. li. xxvii. ca. i. et secundo Beatus bernardus abbas clareuallis cuius corpus gloriosum ibidem patentibus fulget miraculis. li. xxvii. capitulo. i. Beatus petrus de tharenthasia cuius corpus gloriosum quescit in monasterio de bellavalle. l. xxviii. ca. xxiiii. Sanctus thomas cantuariensis. archiepiscopus l. xxx. c. xv Beatus guillermus bituricensis. archiepiscopus qui prius fuerat abbas caroli loci. li. xxx. capi. xxxvi Eugenius papa tercius religiosus beati bernardi clareuallis deinde abbas sancti anastasii et ibi assumptus. li. lxxx. ca. i Odefredus monachus clareuallis. et postea episcopus lingonensis. li. lxxx. ca. i.

Hugo primus abbas põtig-
niati.li.xxviii.ca.xxvii
Guillerm⁹ anglic⁹ mõach⁹
li.xxx.ca.vi.vii.viii.ix.x.
Christianus monachus de
elemosina.li.xxx.ca.xi.xii
Hugo abbas boneuallis.li.
.xxx.capitulo .xxxiii.xxxiiii.
xxxv.xxxvi.
Johannes primus abbas bo
neuallis et tandem episco-
pus valentinus.libro xxvii.
capitulo.xliii.
Reginaldus abbas cistercii
libro xxviii.ca.c.xxviii
Helinandus historiograph⁹
professus frigidi montis lib
xiii.capitulo c.viii

Ex dictis et scriptis
beati Bernardi

Girard⁹ frẽ bti bernardi pri⁹
miles ⁊ postea cellarari⁹ cla
reuall' Sermõe.xxvi.Cãtati
ca eorũ.Garin⁹ abbas de al-
pibus in epl'a.c.xliiii.
Reynaldus abbas fuginaci
Ber.in epistolis.
Humbertus prior clareuall'
Bernard⁹ i sermõib⁹.c.xxiii
Gaufredus de perona prior
clareuall'.in epl'a.c.xi.xii.

Hugo. Stephanus Balduinus. Algotus et alii. xii viri perfecti sanitate Scdo l. vite bti bernardi. ca. vii. ꝛ viii
Aymo monachus sauigniaci: vita eius habetur in clareualle.
Guillermusquondã abbas sancti theodorici. qui ꝑ parte vitam beati bernardi cõposuit.
¶ Sequuntur alii quorum nomina in librovite merito sunt scripta et eorum apud nos permanet celebris memoria.
Johannes de monte mirabili nonachus longipontis: vita eius ibidē habetur pulcherrima ꝛ sctissima.
Amedeus monachus. Vita eius habetur: in bonaualleñ bienneñ.
Bertrandus abbas grandissilue. collecte et antiphone. habentur ibidem.
Guillerm⁹ dñs mõtispessulani: mõach⁹ grãdissilue.
Guerric⁹ abbas igniaci. In exordio cisterciẽñ.
Rogerus primus abbas elã

cii vita ei⁹ ibidem habetur.
¶Thomas boni fontis in tha
resta vita ei⁹ ibidē habetur
Algerus abbas logedii.
Froillanus episcop⁹ legioñ
assumptus i monasterio de
mercola.
Martinus abbas vallis pa
radisi in regno castelle
Stphan⁹ prim⁹ abbas oba=
zine. vita ei⁹ habetur ibidem
Fusco epūs tholosan⁹. ante
abbas flozegie ali⁹ thozone
ti pulcherrima fecitvt scribi
tur i croniciscomitū tholose
Rolādus i tareriaco. respō=
sozia ⁊ collecte habentur ibi
dem et indulgentie.
¶David monachus de e=
merodem.
Arnulphus quondam sācti
nichasii remensis abbas et
geraldus quondam abbas
flozíaceñ. sctissime vixerunt
et in signiaco monachi tan=
dem effecti sūt pulchza ⁊ lau
dabilia de ipis ibidē hñtur.
Adam abbas de trapa.
Hēricus abbas clarevallis
Deinde cardinalis miracu=
lose vixit et multa solennia

et deo digna operatus ē vt plenius i clareualle scriptū reperitur.

Sanctus alredus cuius corpus quiescit iureiualle

Sanctus hugo abbas noui monasterii.

Sanctus silvanus discipul⁹ sancti bernardi: per celestinum papam canonizatum.

Alanus magnus conuersus cistercii et ibidē inhumatus

Vitalis conuersus in sancto sulpitio. et plures alii eiusdem tam monachi q̄ sanctimoniales.

¶ Sequuntur noīa pōtifi cum ex eodē ordie assūptorū

Eugeni⁹ terti⁹ de mōasterio scī anastasii rōe abbas. p⁹ vo monachus sancti bernardi in clareuallis.

Bonifacius quartus. de monasterio scī sebastiani rome

Leo q̄rt⁹ d̄ mōasterio lēdūo

Johannes vicesimus de monasterio scti anastasii rome.

Calixtus secūdus de monasterio falari.

Alexander tertius de monasterio careuallis.

Celestinus quart⁹ de mõa-
sterio altecumbe.
Innocẽtius quartus de mo-
nasterio de vicozia.
Urbanus quintus de mona
sterio fessenone.
Gregozius decim⁹ de mona-
sterio fessenone.
Clemens quartus de mona
sterio de vicozia.
Nicholaus tertius de mona
sterio sancti anastasii.
Pelagius quartus de mõa-
sterio de bzundelo
Fabianus quartus de mona
sterio falari.
Benedict⁹ duodecim⁹ de mo
nasterio de bolbona
¶ Itẽ innũerabiles patri-
arche/cardiales archiepi: epi
& eccl'ie sctẽ rectozes assũpti
sunt vbiqꝫ terrarꝫ ex eodẽ oz
dine Et ad mõasteria eiusd
ozdis q̃si ad rectã padisi me
chodũ. cõfluebat vniuersus
ozbis i q̃b⁹ flozuere viri scti
tate clarissimi puta sctũs ma
lachias i claraualł' vbi cozp⁹
suum gloziosum quiescit.
Sanctus edmondus in põ-
tigniaco: cuius cozp⁹ adhuc

integrum ibidem perseuerat et fulget miraculis. ¶Theobaldus in vallibus sernai ⁊ alii per totius orbis latitudinem. quo fit intantũ auctus et dilatat⁹ sit ipse cistercieñ. ordo: a mari vsq; ad mare ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis terrarum: ꝙ inuenta sunt in numero monasteria mille octingenta absq; monialium monasteriis que in maximo etiã sunt numero.

¶ Oratio ad dominum iesum et eius matrẽ quaz composuit beat⁹ bernardus.

SUmme summi tu patris vnice Mũdi faber ⁊ rector fabrice. Pietatis respectu deice. Peccatores afflictos respice. Pie pater.
¶ Sũma sũmi tu mat filii

Claue nostri tenens auxilii Foue tui lacte consilii Peregrinos huius exilii. Pia mater. ¶ Consolentur o bone domine Respirantes in tuo nomine Qui pro mundi tollendo crimine. Dignatus es nasci de virgine. Matris pater. ¶ Consolentur o bona dña. Sitientes tua solamina De qua sola felice femina. Predicantur hec duo nomina. Virgo mater.
O figura patris substantie Tu es splendor paterne glorie. Tu es verum lumen iusticie. De quo manat totius gratie. Plenitudo.
¶ O regina regni dauitici. Tu es virga floris dominici Tu es archa panis angelici De quo nostra meretur refici. Solitudo ¶ Virtus pr̃is et sapiētia. Suauiter dispo nens oia. Tu et pater vna substantia. Equus honor est dē gloria Est vtriqꝫ ¶ Stella maris regina seculi. Tu es mater illius pupuli. Quē adorant fideles populi. Sē per omnes et semper singu

li. Et vbiqꝫ ¶ O sanctoꝛum
sctẽ mirabilis Toti mũdo cõ
siderabilis: Homo potens et
deus humanus. Non est tibi
nec erit similis Deus meus
¶ O sctãꝝ sãcta dulcissima.
Sola tãto partu dignissima
Vt de tua carne mũdissima
Nasceret maiestas maxĩa.
Homo deus ¶ Jesu xp̃e fõs
indeficiens. Fõs huãna coꝛ
da reficiẽs. Te suspiro teso
lũ sitiens. Solus eris michi
sufficiens. Fili dei ¶ Mater
xp̃i decus virgineũ Thꝛonũ
sedẽs super ethereũ. Nomẽ
tuum sopoꝛe melliũ Lique:
facit affectum ferreuz. Coꝛ:
dis mei. ¶ Summũ bonũ ple
nũ dulcedine Verũ lumẽ de
vero lumine. Solo cuiꝰ au:
dito noie. Satiat mira pin:
guedine. Coꝛ iustoꝝ ¶ Sũ:
ma boni reclinatoꝛiuz. Dul
cis vini dulce cellariuz. Oĩ
indulcians dulcedo dulciuz.
Pꝛeelegit sibi ĩ pꝛopꝛiũ Rex
celoꝝ. ¶ Patrũ pr̃ pꝛecelse
ceteris. Reparatoꝛ humani
generis. O qui carnẽ pꝛo no
bis miseris Mulieris de car

ne pauperis. Assumpsisti.
¶ Matrum mater et virgo
virginum. Apotheca salutis
hoim ¶ que munda de car-
ne dñm. Sine carnis mixtu
ra seminũ. Cõcepisti. ¶ Au
di ꝓcoꝛ o q̃ das grãm. Pecca
toꝛis huius miseriam. Et ꝑ
tuam miam Peccatoꝝ meo
rum veniam. Michi dona.
¶ Audi p̄ecoꝛ o plena grã.
Pctõꝛis huius suspiria. Et
pꝛo tua mia Deo meo me re
concilia. Mater bona ¶ Ti
bi pat fac beneplacitũ Pec-
catoꝛis istius gemitũ Solue
mei reatus debitum. Quis
malum pꝛetendo meritũ Et
pꝛetendi ¶ Tibi mater fac
acceptabilem. Peccatoꝛis
hanc vocem flebilem. Red-
de michi deum placabilem.
Ne se pꝛestet in exoꝛabilem
Quem offendi. ¶ O intacte
fili puerpere. Audi planctus
anime. Que peccati iacens
in puluere. Ut inuentum
se computescere. Lamen-
tatur. ¶ O intacta vir-
go puerpera. Ad te cla-

mat mẽs mea misera. Que
nefanda semper ad scelera
Ab etate nunc vsqȝ tenera.
Effrenatur. ¶ Pie pater er
rantem corrige Piam ma:
num labenti porrige. Jam
de luto me fecis erige. Et in
viam tuorum dirige. Man
dato ꝝ ¶ Pia mr̃ errãte vi
sita. Pio corde de me recogi
ta. Coram iesu benigno cla
mita Ut meorum remittat
debita. Peccatoruȝ. Esto no
bis pater propicius. Quorꝝ
frater es atqȝ socius Te lau
damus te benedicimus Ado
ramus atqȝ diligimus. Mẽ
te tota ¶ Esto nobis mater
propicia. Quorum sorores
atqȝ socia. In tuarum lau:
duȝ preconia. Corda nostra
fac voluntaria Ac deuota.
¶ Benedicte creator oim.
Benedicas mentes fideliuȝ
Nomen tuum benedicenti:
um. Mortis tue per benefi:
cium. Quos saluasti. ¶ Be
nedicta in mulieribus. Bñ:
dic te benedicentibus. Bene
dictis tuis vberibꝰ. Qui dat
escam esurientibus. Que la

etasti ¶ Laus ꝛ honor sit dei filio. Salus virtus et benedictio Benedicta sit incarnatio. Mors illi⁹ ꝛ resurrectio In eternum. ¶ Benedict⁹ sit pater luminum. Benedicta sit virgo virginum. Benedicat cor meum dominū. Sitiatq; fontem dulcedinū Sempiternam.

Amen.

¶ De scto Benedicto. Oro.

O Sanctissime confessor domini monachorum pater et dux benedicte intercede pro me ad dn̄m vt q̄cqd in me est viciosum: ipse clemens amoueat et splendore sue gratie cor meum illustret et sua protectione ab oībus malis anime et corporis me custodiat peruigilem in bonis operib⁹ reddat: castū: sobrium. pium et misericordē efficiat vt post carnis absolutionē: tuis adiut⁹ suffragiis placitam quietam ꝛ perpetuam apud teipsum inueniam mansionem. Amen.

℣. Ora ꝓ nobis scte b̄ndicte
℟. Ut digni efficiamur pro=
missionibus xp̄i. Oratio
Omnipotens sempiterne deus
qui hodierna die car=
nis eductū ergastulo btm̄ be
nedictū cōfessorem tuuȝ su=
blevasti ad celū. concede q̄s
hec festa tuis famulis cele=
brantibus cūctorum veniaȝ
pctōrum vt q̄ exultātib⁹ aīs
eius claritati congaudēt ipso
ꝓ nobis interueniente vita
nostra apud te cōmendetur
Per xp̄m. Alia oro.
Intercessio nos q̄s dn̄e
beati b̄ndicti abbatis ti=
bi cōmēdet vt quod nostris
meritis non valemus: eius
patrocinio assequamur Per
dominum nostrum.

¶ Sequitur tabula siue registrum huius operis.

¶ Incipit vita sanctissimi ac beatissimi patris nostri benedicti abbatis a beato gregorio papa / vt patet secundo libro suo dyalogorum / cōscripta.

Fuit vir vite veneralis Benedictus dei grā et noie ab ipso sue puericie tēpore cor gerens senile etatem quippe moribus transiens nulli voluptati animum dedit: sed dum in hac terra adhuc esset quod temporaliter libere vti potuisset: despexit iam quasi aridum mūdum cum flore. Qui liberiori genere ex prouincia mirsie exortus rome liberalib⁹ litte-

rarum studiis traditus fue-
rat. Sed cum in eis multos
ire p abrupta vitiorū cerne-
ret: eum quē quasi ingressuz
mundi posuerat retraxit pe
dem ne si quid de sciētia ei⁹
attingeret. ipse ꝙq; in imane
ꝓcipitium totus iret. Despe
ctis itaq; litterarū studiis:
relicto domo rebusq; patris
soli deo placere desiderans
sancte conuersationis habi-
tum quesiuit Recessit igitur
scienter nesci⁹ & sapiēter in-
doctus. Huius ergo oīa ge-
sta nō didici: sed pauca q̄ nar
ro quattuor discipulis illi⁹
cōstāti⁹ referentibus agnoui. Cōstā
tio scz reuerentissimo valde
viro qui ei in monasterii re
Valēti- gimine successit. Valentia
anus. no quoq; qui annis multis
lateranensū monasterio ꝓfu
simplici⁹. it Simplicio q̄ cōgregatōez
illius post eum tertius rexit
honora Honorato etiam qui nūc ad
tus. huc celle eius in qua prius
conuersatus fuerat preest.

Capi. De capisterii fra-
cti reparatione, ca. i.

HJc itaqꝫ cū iam relictis litteraruꝫ studiis petere deserta decreuisset: nutrix que hunc arctius amabat sola secuta est. Cunqꝫ ad locum venisset qui dicitur enside: multisqꝫ honestioribus viris pro charitate illic detinentibus in beati Petri ecclesia demorarentur. Predicta nutrix illius ad purganduꝫ triticum a vicinis mulieribus prestari sibi capisterium petiit: quod super mēsa incaute derelictum / casu accedente fractum est: sic vt duabus partibus inueniretur diuisum. Quod mox rediens nutrix illius vt ita inuenit: vehementissime flere incepit. quia vas quod prestitum acceperat destructum videbat Benedictus aut religiosus & pius puer cū nutricē suā flere cōspiceret: eius dolori cōpassus ablatis secum vtriusqꝫ fracti capisterii ptibus sese cū lachrymis in orōēꝫ dedit q̄ ab orōe surgens ita iuxta se vas sanū repperit: vt i eo inueniri fracture nulla vestigia po=

fuissent. Moxq; nutricē suā blāde consolatus: ei sanū capisterium reddidit quod fractum tulerat. Que res in eodem loco a cunctis est agnita: atq; in tanta admiratōe habita: vt hoc ipsum capisterium eius loci icole in ecclesie ingressu suspenderent: q̄tenus presentes et secuturi omnes agnoscerēt: a q̄ta bn̄dictus puer conuersationis gratia perfectione cepisset. quod ānis multis illic ante omnium oculos fuit. ⁊ vsq; ad hec longobardorum tempora super fores ecclesie pependit. Sed benedictus plꝰ appetens mala mundi perpeti: q̄ laudes. pro deo laboribus fatigari q̄ vite huius fauore extolli. nutricem suā occulte fugiens. deserti loci secessum petiit: cui sublacus vocabulum est: qui a romana vrbe. xl. fere miliaribus distans. frigidas atq; perspicuas emanat aquas. Que illic videlicet aquarum abūdantia in extenso prius loco colligitur: ad extremum ve

ro in amnem deriuatur. Quo — Romanus monach⁹
fugiens pergeret monachus
quidam Romanus nomine
hunc euntē repperit: quo ten
deret requisiuit. Cuius cum
desiderium cognouisset: et se
cretum tenuit: et adiutoriuz
impendit: eiq₃ scē conuersa
tionis habitum tradidit: et in
quantuz licuit ministrauit.
Uir autem dei ad eundem — Specus bñdicti.
locum perueniens in arctissi
mam specuz se tradidit: et tri
bus annis: excepto romano
monacho omnibus ibi inco
gnit⁹ māsit. q̄ videlicz roma
nus non longe in monaste
rio sub theodaci patris regu
la degebat. Sed pie eiusdē
datris sui oculis furabatur
Sed pie eiusdē patris sui ocu
lis furabatur horas: et queẓ
sibi ad manducandū surripe
re poterat: diebus ceteris bñ
dicto panē ferebat. Ad eandē
vero specū a Romani cella
iter non erat: quia excelsa de
super rupis eminebat: sed ex
eadem rupe in lōgissimo fu
ne ligatū romanus depone
re panem cōsueuerat: i qua

etiam resti paruū tintinabulū inseruit vt ad eius sonuz cognosceret qn̄ sibi roman⁹ panē preberet: quē exigēs acciperet. Sz antiquus hostis vnius charitati inuidens: alterius refectioni: cuz quadā die submitti panē ꝯspiceret iactauit lapidē: et tintinabulum fregit. roman⁹ tn̄ modis ꝯgruentibus ministrare non desiit. Cū vo iā de⁹ ops ⁊ romanū vellet a labore quiescere: et benedicti vitam in exempluz hoibus demōstrare: vt posita sup candelabrū lucerna clarescceret: q̄ten⁹ oibus q in domo dei sunt luceret cuidā presbytero longi⁹ manenti qui refectionē sibi in paschali festiuitate parauerat: per visū dn̄s apparere dignat⁹ est dicēs. Tu tibi delicias preparas ⁊ seruus meus illo in loco fame cruciatur. Qui ptinus surrexit: atq3 in ipa solēnitate pascali cū alimentis q sibi parauerat ad locum tetendit: ⁊ virū dei p abrupta moutium. per concaua valliuz. per defossa ter

Diabol⁹ tintinabulū romani fregit.

deus ad presbiterū quēdā apparuit.

rarum quesiuit. eumqꝫ late re in spectu repperit Cumqꝫ oratione facta et benedicen tes dñm omnipotentem cõ sedissent: post dulcia vite col loquia is q̃ aduenerat pres biter dixit. Surge sumam cibum: quia hodie pascha ē. Cui vir dei respondit dicēs Scio quia pasca est: quia ho die videre te merui. lõge qp pe ab hominibus positus qꝫ die eodem qꝫ paschalis solē nitas esset ignorabat. Uene rabilis autem presbiter rur sus asseruit dicens. Ueraci ter hodie resurrectionis do minice paschalis dies est. ab stinere tibi minime congru it. quia et ego ad hoc missus sum vt omnipotentis dona dei pariter sumamus Bene dicentes igitur dominum sumpserunt cibum. Exple ta itaqꝫ refectione et collo quio ad ecclesiam suam pres biter se cessit Eodem quoqꝫ tempore hunc in specu lati tantem etiam pastores in uenerunt: quem dum vesti tū pellibus inter fruteta cer

Benedictus dic pascali ignorabat

nerent aliquam bestiam ee crediderũt: sed cognoscẽtes dei famulum eorũ multi ad pietatis gratiã a bestiali mẽte mutati sunt: nomen itaqꝫ eius p vicina loca innotuit cunctis. Factumqꝫ est vt ex illo iã tempore a multis frequentari cepisset. qui cum ei cibuz afferrẽt corporis ab ei⁹ ore in suo pectore alimenta referebant vite.

Capitu. ii. De tentatione carnis superata.

de tẽptatiõe merule.

Quadam vero die dum solus esset: tentator affuit. Nã nigra paruaqꝫ auis que vulgo merula nomiatur: circa eius faciem volitare cepit: eiusqꝫ vultui iportune isistere ita vt manu capi posset si hanc vir sanctus tenere voluisset: sed signo crucis edito recessit auis. Tãta autem carnis tentatio aue eadem recedente secuta est q̃tam vir sanctus nunq̃ fuerat expertus. Quandã nãqꝫ aliquã feminã viderat: quaz malignus spũs ante ei⁹ mẽtis oculos reduxit: tantoqꝫ

igne serui dei animum in specie illius accendit: vt dū in ei⁹ pectore amoris flāma vim caperet: etiam pene deserere heremum voluptate victus deliberaret. ¶Tunc subito superna gratia respectus ad semetipsum reuersus est: atq; vrticarum vepriuum iuxta densis succrescere fruteta cōspiciens: exutus indumento nudum se in illis spinarum aculeis et vrticaruz incēdiis proiecit. ibiq; diu volutat⁹ toto ex eius corpore vulnerat⁹ exiit. & per cutis vulnera eduxit a corpore vulnus mētis quia voluptatē traxit in dolorem. Cūq; pene penaliter foris arderet: extinxit quod int⁹ illicite ardebat. vicit itaq; peccatū: quia mutauit incendium. Ex quo vicz tēpore sicut post discipulis ipse phibeat: ita in eo est tentatio voluptatis edomita vt tale aliquod minime sentiret. Cepe runt postmodum multi iaz munduz relinquere: atq; ad eius magisterium festinare Liber quippe a tentatōis vi

Carnis tētatio asperio medio supata.

Nota.

tio vero iure iam factus est virtutum magister. Unde in Exodi et per moysem precipitur: vt leuite a viginti quinqȝ annis vt supra ministrare debeāt. ab āno vero quinquagesimo custodes vasorum fiant

Petrus dyaconus

Iam quidam prolati testimonii michi aliquantū intellect⁹ interlucet: sȝ tñ hoc plauius exponi postulo

Gregorius.

Liquet petre q in iuuentute carnis tentatio feruerat ab āno āt quinquagesimo calor corporis frigescat vasa autē sacrata sunt fidelium mētes. Electi ergo cuȝ adhuc in tentatione sunt subesse eos ac seruire necesse ē et obsequiis laboribusqȝ fatigari. Cum vero iaȝ mētis etate tranquilla: calor recesserit tentationis. custodes vasorum sunt: qr doctores aīaruȝ fiunt.

Petrus dyacon⁹

Rateor: placȝ q dicis: sȝ qr plati testioniū claustra reserasti q̄so vt d vita iusti

dextras ea que sunt inchoata percurrere.

¶ Capi.iii. De vitro fracto p signum crucis. Grego

Recedente igitur tentatione vir dei q̄si spinis erutis exculta terra de virtutū segete feracius fructus dedit. p̄conio itaq; eximie conuersationis celebre nomen eius habebatur. Nam lōge aūt mōasteriū fuit: cuius cōgregationis pater defūct⁹ ē oisq; ex illo ꝯgregatio ad eū dē venerabilē bn̄dictū venit ꝫ magnis precib⁹ vt eis p̄esse deberet: petiit. Qui diu negādo distulit suis illoꝝ fratrū moribus se ꝯuenire nō posse p̄dixit: sz vict⁹ q̄nq; p̄cib⁹ assēsum dedit. Cunq; in eodem monasterio regularis vite custodiā teneret: nulliq; vt prius per actus illicito in dexteram leuamq; partem deflectere a conuersationis itinere liceret: suscepti fratres insane seuiētes semetipsos p⁹ accusare ceperūt: q2 hūc si

bn̄dict⁹ abbas effectus

bi preesse poposcerant: quorum scilicet fortitudo in norma eius rectitudinis offendebat Cūq; sibi sub eo conspicerēt illicita non licere: et se dolerent usitata relinquere durumq; esset q in mente veteri cogebantur noua meditari. Et quia grauis est semper prauis moribus vita bonorum tractare de eius morte aliqui conati sunt. qui inito cōsilio venenum vino miscuerunt Et cum vas vitreum i quo ille pestifer pot⁹ habebatur recūbente patre ex more monasterii ad benedicendū fuisset allatum: extensa manu Benedictus: signum crucis edidit: et vas quod longius tenebatur eodem signo rupit: sicq; confractum est acsi in illo vase mortis pro cruce lapidem dedisset. Intellexit protinus vir dei quia potum mortis habuerat: quod portare non potuit signum vite atq; ilico surgens mente trāquilla cōuocatis fratribus allocutus est eos dicēs. Misereatur vestri fratres oīs

Vitruz venenatum signo crucis fregit.

deus: quare i me facere ista voluistis. Nunquid non pri us dixi vobis quia vestris ac meis moribus minime con- ueniret? Ite ꝛ iuxta vestros mores: patrem vobis queri- te. qꝫ post hac me habere mi nime potestis Tuncqꝫ ad lo cū dilecte solitudinis rediit et solus in superni spectato ris oculis habitauit secum.

bñdict⁹ relicta abbatia solitudi nē repe- tiit

Petrus.

Minus patenter intelli go: quidnam sic habita uit secū. Gregorius.

SAnctus vir ꝯtra se vna nimiter cōspirātes: sue qꝫ conuersationi longe dissi- miles: coactus diu sub se te nere voluisset: fortasse sui vi goris vsum et modum tran qillitatis absciuderet atqꝫ a contemplationis lumie sue mentis oculum declinasset Dumqꝫ quotidie illorū cor- reptione fatigatus min⁹ cu raret sua: ꝛ se forsitan relin queret et illos nō inueniret nam quotiens per cogitatio nis motum nimiū extra nos ducimur: et nos sum⁹ et no

biscum nō sumꝰ. qꝛ nosmet=
ipsos minime videntes per
alia vagamur. an illum secū
fuisse dicimus qui in longin
quam regionem abiit portio
nez quā acceperat ꝯsumpsit
luce. xv vni in ea ciuium adhesit: porcos pauit: quos cum mādu=
care videre siliquas et esuri=
ret. tamen cū postmodū ce=
pit cogitare que pdidit (scri=
ptum de illo) in se reuer.us
dixit. Quanti mercennaris
in domo patris mei abūdāt
panibꝰ: Si igitur secū fuit
vnde ad se rediit? Hūc ergo
venerabilē virū secum habi
tasse dixerim: quia in sua sp
custodia circunspectus ante
oculos conditoris sēper aspi
ciens. se semp examinās: ex=
tra sementis sue oculum nō
diuulgauit. Petrus

Quid ergo qđ de aplo pe
tro scriptū ē dū ꝺ carcē
ab āgelo eductꝰ fuissz: ꝗ ad se
reuersꝰ dixit. Nūc scio vere
actu. xii qꝛ misit dn̄s āgelū suū: ꝛ eri=
puit me de manu herodis ꝛ
de oī expectatione plebis iu
deorum. Gregorius.

Duob⁹ modis petre extra nos ducimur. q̄ aut p cogitationis lapsū sub nosmetipsos recedim⁹/ aut p cōtēplationis grām sup nosmet ipsos leuamur. Ille itaq̄ q̄ porcos pauit: vagatione mētis et imūdicie subsemetips̄ cecidit Iste vero quē angel⁹ soluit. eiusmētem i extasim rapuit. extra se q̄dē: s3 sup semetipm fuit: vterq̄ ergo ad se rediit: qn̄ et ille ab errore operis se collegit ad cor: ⁊ iste a contemplationis culmine ad hoc rediit: quod i intellectu communi vt prius fuit Venerabilis igitur benedictus nulla solitudine habitabit secum inquantū se intra cogitationis claustra custodiuit. Nam quotienscunq̄ hunc contemplationis ardor in altum rapuit: se procul dubio sub se reliquit.

Duob⁹ modis extra nos ducimur

¶ Petrus.

Placet quod dicis. sed queso respondeas si deserere fratres debuit quos semel suscepit?

¶ Gregorius.

Et ego petre existimo ibi adunati equaminit portandi sunt mali vbi inueniuntur aliqui q̃ adiuuẽtur boni. Nam vbi oĩmodo de bonis fructus deest: fit aliquãdo de malis labor vacuus maxime si e vicino cause suppetant / que fructum deo ferre valeant meliorez. Vir itaq; sanctus propter quem custodienduz staret: qui oẽs vnanimiter se persequentes cerneret? Et sepe agitur in aĩo perfectorum (quod siletio p̃tereddum non est) vt cuz laborem suum sine fructu esse considerent: in locum aliuz ad laborem cum fructu migrent. Unde ille quoq; egregius predicator qui dissolui cupit & cum christo esse: cui viuere christus est & mori lucrum qui passionum certamina non solum ipse appetiit: sed ad ad toleranda hec et alios accendit. Damasci persecutionẽ passus: vt posset euadere muruz: funẽ sportã q; quesiuit: seq; latẽter deponi voluit. Nunq̃d non pau=

an bũdict⁹ susceptũ monasteriũ relĩq̃re. debuit

De paũli fuga.

lum mortem dicimus timu
isse: quam seipse p amore ie
su testatur appetere Sed cu
in eodem loco minorem sibi
fructum adesse conspiceret: & Nota
graui labore: ad laborē se ali
bi cum fructu seruauit. For
tis etenim preliator dei tene
ri intra claustra noluit: cer=
taminis campum quesiuit.
Unde idem quoqz venerabi=
lis benedictus si libenter au
dis citius agnoscis: qz nō tā
tos ipse indociles deseruit:
q̄tos in locis aliis a morte
anime suscitauit. Petrus
ITa est vt doces: & mani
festa ratio prolatū con=
gruum testimonium decla=
rat: sed queso vt de vita tāti
patris ad narrationis ordi=
nem redeas. Gregorius
CUm sanctus vir diu in
eadem solitudine vir=
tutibus signisqz succresceret
multi ab eo in eodē loco ad
oipotentis dei sunt seruitiū
cōgregati: ita vt illic. xii. mo Benedictus. xii monasteria cō
nasteria cum omnipotentis
iesu xpi domini opitulatiōe
construeret. in quib⁹ statutis

Creuit pñibus duodenos mõachos deputauit: paucos vero secũ retinuit: quos adhuc in sua pñsentia ab eis erudire iudicauit. Cepere etiam tunc ad eum romane vrbis nobiles et religiosi cõcurrere. suosq; ei filios omipotenti deo nutriẽdos dare Tunc quoq; bone spei suas soboles. Euticium. Maurum Tertulli9 vero patricius. Placidum tradidit: e quibus maurus iunior cũ bonis polleret moribus magistri adiutor cepit existere. Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos.

maur9 et placid9 discipli eiusdẽ.

Capi.iiii. De castigatõe monachi vagi.

IN vno autẽ ex eis monasteriis que circunquaq; construxerat quidam monachus erat: qui ad orationẽ stare non poterat: sz mox vt se fratres ad studium orationis inclinabant: ipse egrediebatur foras: et mente vaga terrena aliqua et transitoria gerebat Cũq; ab abbate suo sepius fuisset admonitus: ad

vitum dei ductus est: qui ipse
quoqꝫ stultitiam eius vehe-
menter increpauit: ⁊ ad mo
nasterium reuersus vix duo
bus diebus v iri dei admoni
tionẽ tenuit. Naz die tertiã
ad vsum proprĩu reuers⁹ va
gari tempore orationis cepit
Q ð cũ seruo dei ab eodẽ mo
nasterii pře quẽ cõstituerat
nũciatũ fuisset: dixit. Ego ve
nio: cũqꝫ p memetipz emẽdo
Cũqꝫ vir dei venisset ad mo
nasterium. et constituta ho
ra expleta psalmodia sese
frẽsin orẽz dedissẽt: aspexit q
eũdem monachũ q in orone
manere nõ potuit: q̃ð niger
puerulus p vestimenti fim-
briam foras traheret. Tunc
eidem patri monasterii. Põ
pegiano noie ⁊ mauro dei fa
mulo secrete dixit. Nunq̃d
non aspicitis q̃s est qui istuz
monachũ foras trahit? Qui
respondentes dixerunt: non
Quibus ait Oremus vt vos
etiam videatis quez iste mo
nachus sequitur. Cumqꝫ
p biduum esset oratũ: maur⁹
mõach⁹ vidit. põpegian⁹ ho

Põpegianus abbas

bñdict⁹ ṽgil mo nachuz vagum castiga-

eiusdez monasterii pater vi dere non potuit. Die igitur alia expleta oratione vir dei oratorium egressus: stantez foris monachum repperit: quem pro cecitate cordis sui virga pcussit: qui ex illo die nil persuasionis vlteri⁹ a ni gra iam puerulo pertulit: sz ad orationis studium immo bilis permansit: sicq₃ antiqu⁹ hostis dñari non ausus ē in eius cogitatione ac si ipse p cussus fuisset ex verbere.

¶ Ca. v. De fonte i ver tice montis dei viri oratione producto.

Ex his autem monaste-riis que in eodem loco construxerat: tria sursum in rupibus montis erant. et valde erat fratribus laborio sum q̄ semper ad lacuz opor tebat descendere vt aquam haurire debuissent. maxime quia e diuerso montis latere erat graue descendentibus in timore periculum. ¶ Tunc collecti fratres ex eisdez tri-bus mōasteriis ad dei famu lū Benedict ōvenerunt dicē

tes. Laboriosuz nobis est ꝑ=
pter aquaz quotidie vsqꝫ la
cum descēdere: et idcirco ne
cesse est ex eodē loco mona=
steria mutari. Quos blande
consolatus dimisit: et nocte
eadem cum paruo puerulo
noīe placido (cuius superius
memoriam feci) eiusdē mō=
tis rupem ascēdit: ibiqꝫ diu=
tius orauit. Et orōe cōpleta
tres petras in loco eodē pro
signo posuit: atqꝫ ad suū (cū=
ctis illis nescientibus) mona
sterium rediit. Cūqꝫ die alia
ad eum pro necessitate aque
predicti fratres rediissent di
xit. Ite ⁊ rupem illā in qua
tres sup inuicem positas pe=
tras inueneritis in modicū
cauate: valet enim omnipo
tens deus etiam in illo mōtis
cacumine aquam producere
vt vobis laborez tanti itine
ris dignetur auferre. Qui
euntes rupem quam Bene
dictus predixerat: iam sudā
tem inuenerunt. Cūqꝫ in ea
concauū locū fecissent: stati
aqua repletus est: que tā suf
ficienter emanauit: vt nunc

Fōs bñ dictiōne factꝰ

vsqꝫ vbertiȝ defluat: atqꝫ ad
illo mōtis cacumine vsqꝫ ad
inferiora deriuetur.

¶ Capi.vi. De reiunctione ferri cum manubrio.

Alioqꝫ tpe gothus qdā
paupꝫ spū ad ꝯuersionē
venit quē vir dei Bn̄dict⁹ li
bentissime suscepit. Quadaȝ
vero die ei dare ferramētuȝ
iussit. quod ad falcis similitu
dinem falcastrum vocatur.
vt de loco quodā vepres ab
scinderet: quatinus illic hor
t⁹ fieri deberet. Loc⁹ aūt ipse
quā mūdandum gothus su
sceperat: sup ipam laci ripā
iacebat. Cūqꝫ gothus idē densi
tatē vepriū toti⁹ v̄tutis ānī
succidēt ferrū de manubrio
ꝓsiliēs in lacum cecidit vbi
tāta erat aquarꝫ ꝓfunditas
vt spes reqrendi ferramēti
nulla iā esset. Itaqꝫ ferro pdi
to tremebūd⁹ ad maurū mo
nachū cucurrit goth⁹ dānū
qd fecerat nūciauit: et reat⁹
sui egit penitētiā. Qd mau=
r⁹ qꝫ monach⁹ mox. Bn̄di=
cto famulo dei curauit indi
dicare. Vir igit dn̄i. Bn̄dict⁹

hec audiens accessit ad lacū et tulit de manu gothi manu- brium ⁊ misit in lacū: ⁊ mox ferrū de pfundo rediit: atq; in manubriū intrauit. Qui statim ferramētū gotho re- didit dicēs. Ecce laborā ⁊ no li contristari.

Ferrum ad ma- nubriū reiū̄rit.

¶ Ca. vii. De ambulatiōe mauri super aquam.

Quadam vero die dum idē venerabilis. Bñdi ctus in cella ɔsisteret: pdict⁹ placid⁹ puer sancti viri mo- nachus ad hauriendū de la cu aquā egressus est. qui vas quod tenuerat in aquam in caute submittens: ipse quo- q; cadendo secutus est. Quē mox vnda rapuit: ⁊ pene ad ad vnius sagitte cursum eū a terra introrsus traxit. Uir autem dei intra cellā posit⁹ hoc protinus agnouit ⁊ ma- rum festine vocauit dicens. Frater maure curre q; puer ille qui ad hauriendā aquā perrexerat in lacum cecidit. iamq; eū longius vnda tra hit. Res mira: et post petrū apostolum inusitata. Bene-

Maur⁹ sr aquā currēs puerū ripuit

dictione eteni postulata atqꝫ
ꝑcepta: ad p̄ris sui imperiuꝫ
concit⁹ perrexit maur⁹ itaqꝫ
ad eum locum quo ab vnda
deducebatur puer: per terrā
se ire existimās sup̱ aquā cu
currit. eūqꝫ p̱ capillos tenēs
cursu rapido rediit. Qui mox
vt terraꝫ tetigit: ad se reuer
sus post tergū respexit. Et qꝫ
sup̱ aquas cucurrisset agno=
uit: ⁊ quod p̄sumere non po=
tuit vt fieret miratus extre=
muit factum. Reuersus ita=
qꝫ ad patreꝫ rē gestā retulit
Uir aūt venerabilis bn̄dict⁹
hoc non suis meritis: sꝫ illi⁹
obedie̅tie deputare cepit. At
ecōtra maurus p̱o solo ei⁹
imp̱io factū dicebat: seqꝫ cō=
scium in illa virtute nō esse
quā nescius fecisset. In hac
itaqꝫ mutua hu̅ilitati ⁊ ami=
ca cōtentiōe accessit arbiter
puer q̄ ereptus est: q̄ et dite=
cebat. Ego cū ex aqua trahe
rer super caput meū melotē
abbatis videbaꝫ: atqꝫ ip̄ꝫ me
ex aquis educē ꝯsiderabam.

Petrus.

Magna sunt valde q̄ nar

ras: et multoꝝ edificatōi p=
futura: ego aūt boni viri mi
racula q̄ pl⁹ bibo eo pl⁹ sitio

¶ Capi. viii. De infecto per venenum pane per coruum longius proiecto.

Gregorius.

Cum iam loca eadē in amorē dei dñi nr̄i iesu xp̄i longe lateq; feruescerēt et secularē vitā multi relinquerent. et sub leui redēptoris iugo ceruicem cordis edomarent: sicut mos prauorū est inuidere aliis virtutis bonum quod ipsi habere non appetūt. Vicine ecclesie p̄sbiter. Florentius noie hui⁹ nr̄i subdiaconi florētii auus antiqui hostis malicia pcus⁹ sancti viri studiis cepit emulari: eiusq; ɔuersationi derogari: quosq; etiā poss; ab illi us visitatōe cōpescere Cūq; iam se cōspiceret eius pfecti buy obuiare non posse: et cō ūsatōis illi⁹ opiniōe; cresce re atq; multos ad statū vite melioris ipso quoq; opinionis eius preconio indesinenter vacare inuidie facib⁹ ma

Nota

Florenti⁹ Bñ= dicti suorumq; e ml'tis

gis magisq̈ successꝰ deterioꝛ fiebat: qꝛ conuersatiõis illiꝰ appetebat habere laudē: sed habere laudabilem vitā nolebat. Qui eiusdem inuidie tenebꝛis cecatus ad hoc vsq̈ p̄ductus est vt seruo oīpotētis dei infectum veneno panem quasi p̄ bn̄dictione trās mitteret. Quem vir dei cū gratiaꝝ actione suscepit: sed eum que pestis lateret in pane non latuit. Ad hoꝛam vero refectionis illius ex vicina silua coꝛuus venire consueuerat. et panem de manu eius accipere. Qui cum moꝛe solito venisset panem quem pꝛesbiter tranmiseꝛat vir dei ante coꝛuum pꝛoiecit eiq̈ p̄cepit dicēs. In nomine iesu xp̄i dn̄i nr̄i tolle hunc panem: et tali eum in loco pꝛoiice vbi a nullo hoīm pos sit inueniri. Tūc coꝛuus aperto oꝛe expansis alis circa eūdem panem cepit discurrere crocitare: ac si aperte diceret et obedire se uelle: et tamen iussa implere non posse. Cui vir dn̄i p̄cipiebat iterū atq̈

Coꝛuo suo p̄cepit vt venenatū panē lo gētū deferret.

iterum dicens. Leua leua se curus atq ibi proiice vbi inueniri non possit. Quez diu coruus nemoratus: quandoq coruusmo mordit leuauit et recessit. Post triduu vero horarum spacio abiecto pane rediit: et de mann hominis dei annonam quam consueuerat accepit. Venerabilis autem pater contra vitam suam m inardescere sacerdotis animuz videns: illi magisq sibi doluit. Sed predictus Florentius quia magistri corpus necare no potuit sed ad extinguedas discipulorum aias accedit: ita vt in horto celle cui bndictus inerat an eorum oculos nudas septe puellas mitteret: que cora eis sibiinuice manus tenentes et diutius ludetes: illoru metes ad puersitate libidinis iflamaret. Qd vir sctus de cella cospiciens lapsumq adhuc tenerioribus discipulis pertimescens. idq p sua solius psecutoe fieri ptractas: inidie locu dedit atq oratoria et cuncta que costruxerat subsititu-

Florentius . vii. puellas nudas fratribus ob obiecit

Pane p coꝛpuū lōgi⁹ pfecto

tis pꝛepoſitis: adiūctis fra=
trib⁹ oꝛdinauit: et paucis ſe=
cum monachis ablatis habi
tationem mutauit loci. Sic
q̄ vir dei ei⁹ odia huīliter de
clinauit: quē oīps de⁹ terribi
liter pcuſſit. Nā cū pꝛedict⁹
pꝛeſbiter ſtans in ſolario be
nedictū diſceſſiſſe cognoſce
ret et exaltaret: pdurante i=
mobiliter tota domus fabꝛi
ca hoc ipſuz tantū in quo ſta
bat ſolarium cecidit ꝛ bene=
dicti hoſtem cōterens extin=
xit. Quod viri dei diſcipul⁹
maurus venerabili patri be
dicto qui adhuc a loco eodē
uix decem miliarib⁹ aberat
eſtimauit eſſe nunciandum
dicens. Reuertere quia
pꝛeſbiter q̄ te perſeq̄batur
extinctus eſt. Quod vir dei
benedict⁹ audiēs ſeſe in gra
uibus lamentationibus de=
dit: vel quia inimicus obcu=
buit: vel quia de inimici moꝛ
te diſcipulus exultauit. Qua
de re factū eſt vt eidē quoq̄
diſcipulo penitentiā indice=
ret q̄ taliter gaudere de ini=
mici interitu pꝛeſumpſiſſet

Suppliciū ꝛ ruina floꝛētii.

Petrus.

Mira sunt et multū stupenda q̄ dicis. Nam in aqua ex petra pducta mosē in ferro vero quod ex profū do aque rediit heliseum. in aque itinere petrum: in corui obedientia helyam. in luctu aūt mortis inimici dauid video. vt perpēdo vir iste spiritu iustorū oim plenus fuit.

bñdict⁹ cferēt ad mosē heliseū. &c

Gregorius.

Vir dei benedict⁹ petre vnius dei spiritum habuit: qui per concesse redemptionis grām electorum corda omnium inpleuit de quo iohannes dicit. Erat lux vera que illuminat omnē hominem venientem in mundum. De qua rursus scriptū est De plenitudine eius nos omēs accepimus. Nam scti dei homines potuerūt a domino virtutes habere: non etiam aliis tradere. Ille autem signa virtutis dedit subditis: qui se daturum signum iane promisit inimicis: vt coram superbis mori dignaretur: corā humilibus resurge

Joh. i.
Eodem

Jone. i.

Pane p corum longi⁹ plecto re: quaten⁹ et illi viderēt qđ cōtēnerent ⁊ isti qđ venerantes amare debuissēt. Ex quo misterio actum est vt dū superbi aspiciūt despectū mortis humiles contra mortē accipere͠t gloriam potestatis.

¶ Petrus.

Queso te post hec: ad que loca vir sanctus migrauerit vel si aliquas in eis virtutes post modum oñderit: innotesce. Gregorius

Sanctus vir ad talia demigrans loca non hostē mutauit. Nam tanto post grauiora plia pertulit: quāntum contra se aperte pugnātem ipsuꝫ malicie magistrū inuenit. Castrum namqꝫ qđ cassinū dicitur in excelsi mōtis latere situm est. qui vireꝫ mons distenso sinu hoc ideꝫ castrū recipit: sed per tria milliaria in altum se subrigens velut ad aera cacumē tēdit. vbi vetustissimum fanū fuit: in quo ex antiquorū more gentiliū a stulto rusticoꝝ populo apollo colebat. Circunquaqꝫ etiā in cultu demo

Fanū apollinis

num luci succreuerant: in q̄=
bus adhuc eodem tempore
infidelium insana multitu=
do sacrificiis sacrilegis insu=
dabat. Illic itaq̧ vir dei ve=
niens contriuit idolum: sub
uertit aram succendit lucos
atq̧ in ipso templo appolli=
nis oraculum beati martini
vbi vero ara eiusdem apol=
linis fuit oraculum sancti io
hannis construxit: et cõmo=
rantem circunquaq̧ multi=
tudinem predicatione conti
nua ad fidem vocabat. Sed
hec antiqu⁹ hostis tacite nõ
ferẽs nõ occulte vel p somni
um: sed aperta visione eiusd̄
patris oculis sese ingerebat.
et magnis clamoribus vim
se perpti conquerebatur: ita
vt voce illius etiam fratres
audirent: q̄uis imaginem
minime cernerent. Ut enim
discipl'is suis venerabilis pr̄
dicebat corporalibus ei⁹ ocu
lis: id ē antiqu⁹ hostis teter=
rimus et succensus appare=
bat: q̄ i eum ore oculisq̧ flã=
mantibus seuire videbatur.
Iam vo q̄ diceret audiebãt

Edez a=
pollinis
i sci mar
tini tẽ=
pluz cõ=
muta=
uit.

Diabol⁹ bndictū maledictū voca bat.

omnes prius enim hunc vo=cabat ex noie. Cui cuz vir dei minime responderet: ad ei⁹ mox contumelias erūpebat Nam cum clamaret dicens benedicte benedicte: et eum sibi nullomō respondere cō spiceret: protinus adiunge=bat: maledicte nō benedicte quid mecuz habes? quid me persequeris? Sed iam nunc expectanda sunt contra dei famulum antiqui hostis no ua certamina: cui pugnā qui dem volens intulit: sed occa siones victorie ministrauit inuitus.

¶ Capi.ix. De ingenti saxo per viri dei oratione leuiato

Quadaz die dū fratres habitacula eiusdē cel=le construerent lapis in me=dio iacebat quem in edificiū leuare decreuerunt. Cunqꝫ eum duo vl' tres mouere nō possent: pluresadiuncti sunt sed ita immabilismansit: ac si radicitus in terra teneret: vt palam daretur intelligi: qꝫ sup eū ipse per se antiqu⁹ hostis sederet: quem tanto=

Idē lapidē diabolo grauatū oratōe leuē fecit

eorum virorum manus mo
uere non possent. Difficulta
te igitur facta ad virum dei
missum est vt veniret et orā
do hostem repelleret vt la=
pidem leuare possent. Qui
mox venit ꝛ orationē faciēs
bñdictionem dedit et tanta
lapis celeritate leuatus est:
ac si nullum prius pond⁹ ha
buisset.

¶ Capi. x. De fantastico co
quine incendio

Tunc in conspectu viri
dei placuit vt in eodez
loco terram foderent. Quā
dum fodēdo altius penetra
rent: ereum illic idolum fra
tres inuenerūt. Quo ad ho
ram casu in coquinam pie=
cto exire ignis repente visus
est: atqꝫ cunctorū monacho
rum oculis: quia omne eius=
dem coquini edificium con=
sumeretur ostendit. Cūqꝫ ia
cendo fratres aquaz ad ignē
quasi extiguēdo perstreperēt:
pulsatus eodez tumultu vir
dei aduenit. Qui eundē ignē
in oculis fratrum esse i suis
vero non esse considerās: ca

Fātasti c⁹ idoli i-gnis oꝛōne resti ctus

put ꝓtinus ad oꝛonē flexit. ⁊ eos quos fātasticos reppe-rit igne de ludi vocauit. frēs monuit vt oculos suos signa rent: ⁊ sanū illō coq̄ne edifi-ciū assistē cernerēt: ⁊ flāmas q̄s antiquus hostis finxerat non viderent.

¶ Capi. xi. De puero cōfra-cto a pariete sanato.

Rursꝰ dū frēs parietē qꝛ res ita exigebat paulo altiꝰ erigerent: vir dei in oꝛō nis studio itra celle sue clau stra moꝛabatur. Cui ātiquꝰ hostis insultās appaꝛuit: ⁊ ei q̄ ad laboꝛantes frēs pgeret indicauit. Quod vir dei per nūciū celerrime frībꝰ indica uit dicēs. Frēs caute vos agi te: qꝛ ad vos hac hoꝛa mali-gnus spūs venit. Is q̄ māda tum detulit vix verba cōple uerat: et malignꝰ spūs eūdē parietē q̄ edificabatur euer tit: atq; vnū puerulū mona chū cuiusdē curialis filiū op pꝛimens ruina contriuit. Cō tristati omnes: ac vehemen ter afflicti non damnum pa rietis: sed contritionem fra-

diabolꝰ murū e uertēdo pueꝝ cō triuit.

tris venerabili patri. Benedicto celeriter cum graui luctu nunciauerit. Tunc idem pater. Benedictus dilaceratum pueruȝ ad se deferri iubet. Quem poꝛtare non nisi in sacco potuerunt: quia collapsi saxa parietis non solū eius membꝛa sed etiam ossa contriuerant. Pꝛecepitq̨ vir dei statim eum in cella sua i psyaco quo oꝛare consueuerat pꝛoiici. missisq̨ foꝛas fratribus cellaȝ clausit. qui oꝛationi instantius ꝙ solebat incubuit. Mira res. eadem hora hūc incolumen atq̨ vt pꝛius valentem ad eundem iterum laboꝛem misit: vt ipse quoq̨ parietem cum fratribus perficeret. de cuius interitu antiquus hostis bн̄dicto insultare credidisset.

Idē dilaceꝛatū pueruȝ oꝛōe resuscitauit.

Capitu. xii De monachis qui extra cellam comederant.

CEpit vero inter ista vir dei prophete etiam spiritu pollere. vētura ꝓdicere ꝑn̄tibus etiā absētia nūciare

Mos etenim celle fuit: vt q̄tiens ad responsuz aliquod egrederentur fratres cibuz potumq̄ʒ extra cellaz minime sumerent. Cunq̄ʒ hoc de vsu regule soilicite seruaretur: quadam die ad responsum fratres egressi sunt ⁊ in eo tardiozi compulsi sūt hora demozari. Qui manere iuxta religiosam feminā nonerant cuius ingressi habitaculum sumpserunt cibum. Cunq̄ʒ iam tardius ad cellā rediissent benedictionem patris ex moze petierūt Quos ille pzotinꝰ per cūctatus est dicens. Ubi comedistis? Qui responderunt. Nusq̄. Quibus ille ait. Quare ita mentimini? Nūquid illius talis femine habitaculum nō intrastis? Nunquid hos atq̄ʒ illos cibos nō accepistis? Nūquid tot calices non bibistis Cūq̄ʒ eis venerabilis pater et hospitium mulieris ⁊ genera ciboꝛum: et numerum potionum diceret recognoscentes cuncta que egerant: ad eius pedes tremefacti ce

bn̄dictꝰ absētis in spūvidit

ceciderunt: se deliquisse confessi sunt. Ipse autē protin⁹ culpe penitentiam precepit ppendēs q in eius absentia vltra non facerent quem p̄sentem sibi esse in spū sciret.

Capi. xiiii. De fratre valētiniani monachi quē vir dei in via comedisse carpit.

FRater quoqz valētiniani eius monachi cuius superius memoriaz feci. vir erat laic⁹: sed religios⁹. Qui vt serui dei orationem percipere: et germanum fratrez videret annis singulis de loco suo ad cellam ieiunus venire consueuerat. Quadam igitur die duz iter ad monasteriuz faceret: sese illi alter viator adiūxit: q̄ sumendos cibos in itinere portabat Cū qz iā hora tardior excreuisset dixit. veni frater sumamus cibum ne lassemur i via Cui ille respōdit Absit frater hoc non faciam. qz ad venerabilem patrem benedictum ieiunus semper venire consueui. Quo responso percepto ad horam conuiator ta-

cuit. Sed cum post hoc aliquantulum itineris spaciũ egissent. rursus admonuit vt manducarent. Noluit consentire qui ieiun⁹ venire decreuerat. Tacuit quidem q̃ ad manducandum inuitauerat: ⁊ cum eo ieiunus adhuc modicum consensit. Cumq̃ iter longius agerent: et eos tardior hora fatigaret ambulantes: inuenerunt in itinere pratum et fontē ⁊ queq̃ poterant ad reficiendum corpus delectabilia videri. Tunc cõuiator ait. Ecce aq̃ ecce pratum. ecce amenus locus in quo possumus refici ⁊ paruz quiescere: vt valeam⁹ iter nostrũ post modum incolumes explere. Cum igit̃ et verba auribus ⁊ loca oculis blandirẽtur: tertia admonitione persuasus consensit et comedit. vespertina vero hora peruenit ad cellã. Presentatus autem venerabili benedicto sibi orationem petiit: sed mox ei vir sanct⁹ hoc quod in via egerat improperauit dicẽs. Quid est frater

In spũ vidit absentẽ comedere

ꝙ malign⁹ hostis qui tibi per conuiatorem tuũ locut⁹ est semel tibi persuadere nõ potuit: scdo: non potuit: tercio do psuasit: ⁊ te ad hoc qd volnit supauit. Tũc ille reatũ infirme sue mẽtis agnoscẽs ei⁹ pedib⁹ puolut⁹ tanto magis cepit culpã deflere ⁊ erubescere: ꝙto se cognouit etiã absentẽ in bñdicti pris ocl'is deliquisse. ¶ Patris.

EGo sancti viri pcordiis helisei spiritũ video inesse: qui absente discipulo psens extitit.

Capi: xiiii. de simulatiõe regis totile deprehensa.

¶ Gregorius.

OPortet petre vt interiꝫ sileas: quatenus adhuc maiora cognoscas. Gothoꝝ nãqꝫ temporib⁹ cũ rex eoruꝫ totile scti͞m virũ pphetie habere spm̃ audisset. ad cui⁹ monasteriũ pergẽs paulo lõgi⁹ substitit: eiqꝫ se vẽturuꝫ esse nũciauit. Cui dũ ptinus mãdatũ de monasterio fuillꝫ vt veniret. ipe (sicut pfide mentis fuit) an vir dei prophetie

Fraus totile rẽgis gothoꝝ

spiritum haberet: explorare conatus est. Quidem vero eius spatarius riggo dicebatur: cui calciamenta eius prebuit. eumq3 indui vestibus regalibus fecit: quem quasi in persona sua pergere ad dei hoiem precipit In cuius obsequio tres qui sibi pre ceteris adherere consueverãt comites misit. sc3 vultericũ rudericũ. et blindinu3: vt ante servi dei oculos ipsum regem totila3 esse simulantes eius lateri obambularẽt: cui alia quoq3 obseqa quasi spatarii: prebrerent: vt tam ex eisdem obsequiis q̃ ex purpureis vestibus rex esse putaretur. Cumq3 idem riggo decoratis vestibus obsequentu3 frequentia comitatus mõasterium fuisset ingressus: vir dei eminus sedebat. quẽ venientem conspiciens cum iã ab eo audiri potuisset: clamauit dicẽs Pone fili pone: hoc quod portas non est tuum. Qui riggo protinus in terrã cecidit Et quia tãto viro illudere presumpsisset expauit.

omnesq̃ qui cum eo ad ho=minem dei veniebant terre consternati sunt. Surgẽtes autem ad eum propinquare minime presumpserunt: sed ad suum regem reuersi nunciauerunt trepidi in quanta velocitate fuerãt dep̄hẽsi.

Capi. xv. De prophetia regi totile et camisine antistiti facta.

Tunc per se idem totila ad dei hoiem accessit: quem cum longe sedentem cerneret: non ausus accedere sese in terram dedit. Cui cũ vir dei bis ter ve diceret: surge. sed de terra erigi se non auderet. Benedictus xp̄i iesu famulus per semetipsum dignatus est accedere ad regẽ prostratũq̃ de terra leuauit et de suis actibus increpauit atq̃ in paucis sermonibus cũcta que illi erant vẽtura prenunciauit dicẽs. Multa mala facis. multa mala fecisti: iam aliquando ab iniquitate compesce Equidem romã ingressurus es mare transiturus. nouem annis regnãs

Regẽ totilã increpat sibi p̄dicens futura.

decimo morieris. Quibus au
ditis rex vehementer territ⁹
oratione petita recessit: atqꝫ
ex illo iā tēpore minus cru=
delis fuit. et non multo post
romam adiit ad siciliaꝫ pre
xit. Anno autē regni sui deci=
mo: oīpotentis dei iudicio re
gnum cū vita perdidit. Pre
terea camisine antistes eccle
sie ad eundem dei famuluꝫ
venire consueuerat. quē vir
dei pro vite sue merito valde
diligebat. Is itaqꝫ dum cuꝫ
illo de ingressu regis totile
et romane vrbis pditiōe col
loquium haberet dixit. Per
hunc regem ciuitas ista de=
struet: vt iam ampli⁹ nō iha
bitetur. Cui vir dn̄i respon=
dit Roma a gētib⁹ nō exterā
bitur: sed tēpestatib⁹. chorus=
scis turbinibus. ac terremo=
tu fatigata in ardescet in se=
metipsa. Cui⁹ prophetie my
steria nobis iam facta sunt
luce clariora: que in hac vrbe
dissoluta menia: euersas do
mus. destructas ecclesias tur
bidine cernimus. eiusqꝫ edi=
ficia lōgo senio lassata quia

pphetia d rōane vrbis interitu

ruinus crebrescentibus pro
sternantur videm⁹: q̄uis hoc
honoratus eius discipulus
cuius michi relatione com=
pertum est nequaq̄ ex ore il
lius audisse se perhibet. Sed
quia hoc dixerit: dictum sibi
a fratribus fuisse testatur.

¶ Capitu. xvi. De clerico a
demone liberato vsq̃ ad tē=
pus.

EOdem quoq̃ tēpore q̄
dā aqnensis eccl'ie cle=
ric⁹ demonio vexabat: q̄ a ve
nerabili viro cōstātio eiusdē
ecclesie antiste per multa fu
erat martyrum loca trans=
missus vt sanari potuisset.
Sed sancti dei martyres no
luerunt ei sanitatis donum
tribuere: vt quanta esset in
benedicto gratia demonstra
rent. Ductus itaq̃ est ad om
nipotentis dei famulum bn̄
dictū, qui iesu xp̄o dn̄o p̄ces
fundens: antiquum hostem
de obsesso hoīe protin⁹ expu
lit. Cui sanato p̄cepit dicēs. p̄ceptū bn̄dicti datū ob sesso.
Vade et post hac carnem nō
comedas: ad sacrum ordi=
nem nunq̄ accedere p̄sumas

quacunqz autem die sacrũ ordinem accedere presũpseris: statim iuri diaboli iterũ mancipaberis. Discessit igitur clericus sanus: et sicut terreri solet animũ pana recens ea que vir dei preceperat interim custodiuit. Cum vero post annos multos omnes priores illius de hac luce migrassent et minores suos sibimet supponi in sacris ordinibus cerneret: verba viri dei quasi ex longo tempore oblitus postposuit: atqz ad sacrũ ordinem accessit. quem mox is qui reliquerat diabolus tenuit: eũqz vexare quousqz animam eius excuteret non cessauit. Petrus.

Clericus ordie suscceptio itero vexsus est.

ISte vir dei diuinitatis (vt video) etiaz secreta penetrauit: quia pspexit hũc clericum idcirco diabolo traditum: ne ad sacrum ordinẽ auderet accedere. Gregorius.

QUare diuinitatis secreta non nosset q̃ diuinitatis precepta seruaret: cum scriptum sit. q̃ adheret dño vnus spũs est? Petrus.

i. cor. i.

SI vnus sit cum domio spiritus q̄ domino adhe ret: quid est q̄ iterū idē egre gius predicator dicit. Quis cognouit sensum domini: āt quis ꝯsiliari⁹ eius fuit? Val de enim esse inconueniens vi detur eius sensum: cum quo vnus vnū factus fuerit: igno rare: Gregorius. Ro.xi.

SAncti viri inquantum cum deo vnum sunt: sē sum domini non ignorant. Nam idem quoqꝫ apl'us di cit Quis enim scit hoim que hois sunt: nisi spūs hois qui est in ipso? Ita ꝛ que dei sūt nemo cognouit: nisi spūs dei q̄ vt se ostenderet nosce que dei sunt adiunxit Nos āt nō spiritum huius mundi acci pimus: sed spiritum q̄ ex deo est. Hinc iterum dicit Quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que preparauit de⁹ diligentibus se nobis autē reuelauit per spiritum suū. i.cor.ii. i.cor.i. i.cor.ii.

¶ Petrus.

SI ergo eidem aplo ea que dei sunt per dei spi

rituz sunt reuelata: quomo
super hoc quod proposui pre-
Rom.xi misit dicens. O altitudo di-
uitiarum sapientie et sciẽtie
dei: q̃ incomprehensibilia sũt
opera eius: et inuestigabiles
vie eius. Sed rursum michi
hic dicenti alia suboritur q̃-
questio stio. Nam dauid propheta
ps.cxviii dño loquitur dicens. In la-
biis meis pronunciaui oĩa
iudicia oris tui. Et cum mi-
nus sit nosce q̃ etiam pnun
ciare: quid est q̃ paulus incõ
prehensibilia esse dei iudicia
asserit? Dauid autem hec se
oia non solum nosce: sz in la
biis pronunciasse testatur.

¶ Gregorius.

Ad vtraq; hec tibi supe-
rius sub breuitate respõ-
di dicens q̃ sancti viri inq̃tũ
cum dño sunt sensum domi-
ñsio ad ni non ignorant. Oẽs enim
q̃stiones qui deuote dñm sequunt: eti
am deuotione cũ deo sunt: et
adhuc carnis corruptibilis
grauati pondere cũ deo nõ
sunt. occultaq; dei iudicia in
q̃tum cõiuncti sunt sciũt: in-
q̃tũ disiuncti sunt nesciunt

quia eni secreta eius adhuc perfecte non penetrant: incō prehensibilia eius iudicia esse testantur. Qui vero mente ei inherent atqz inherendo vel sacris scripture eloquiis vel occultis reuelationibus inq̄tum accipiunt agnoscūt et nouerunt hoc et pronunciant: iudicia enim que deus tacet nesciunt: que deus loquitur sciunt. Unde et dauid propheta cum dixisset In labiis meis pronunciaui omnia iudicia. ptinus addidit: oris tui ac si aperte dicat. Ego iudicia et nosce et pronunciasse potui: que te dixisse cognoui. Nam ea que ipse non loqueris. a nostra procuIdubio cognitione abscondis Concordat ergo prophetia apostolica in sentētia: qz et incomprehensibilia sunt dei iudicia: et tamen que de ore eius prolata fuerint: humanis labiis pronūciantur quoniam scire ab omnibus et prolata prodi prodi possunt: et occultari non possūt

quōo idē dei iudicia sciāt et nesciāt

Nota.

Petrus.

IN obiectione mee questiinncule patuit causa rationis: sed queso te si qua sunt adhuc de viri huius virtute subiunge.

¶ Capi. xviii. De cõstructione monasterii viri dei ab ipso predicta. Gregorius

VIr quidã nobilis theoprobus noĩe eiusdẽ Benedicti patris fuerat admonitione conuersus. qui pro vite sue merito magnã apd eum familiaritatis fiduciã habebat. Hic cum quadam die eius cellã fuisset ingressus hunc amarissime flentẽ repperit. Cumq diu subsisteret eiusq non finiri lachrymas videret: nec tamen vt vir dei consueuerat orando plangeret: sed merendo quenã causa tanti luctus existeret inquisiuit. Cui vir dei ilico respondit. Omne hoc monasteriũ quod construxi et cuncta que fratribus preparaui oĩpotẽtis dei iudicio gentibus tradita sunt. vix autẽ obtinere potui vt mihi ex loco anime concederentur. cuius vocẽ

predixit mõasteriũ suũ ppe diez interitu rum.

ia̅c theoprob⁹ audiuit. Nos autem cernimus qui destru=ctu̅ modo a longobardoruz gente eius monasterium sci=mus. Nocturno enim tem=pore ꝛ quiesce̅tibus fratrib⁹ nuper illic longobardi ingres=si sunt. qui diripientes om̄ia ne vnu̅ quidem homine̅ illic tenere potuerūt: sed imple=uit omnipotens deus quod fideli famulo Benedicto p=miserat. vt si res ge̅tib⁹ tra=deret: aīas custodiret. Qua i re pauli vicez video tenuisse Benedictuz. cuius du̅ nauis rerum oim̄ iacturam pertu=lit: ipse in consolatione vita̅ oim̄ qui cum eo comitaban tur accepit. bn̄dict⁹ ad pau=lu̅ co̅fer tur

¶ Capi. xviii. De absconsio ne flasconis a beato benedi=cto cognita.

Quodam quoqz tempe exhilarat⁹ nr̄ (que̅ ipse conuersum nosti) transmiss⁹ a dn̄o suo fuerat: vt dei viro in monasterium vino plena duo lignea vascula q̄ vulgo flascones voca̅tur deferret qui vnum detulit: alterum

vero pergens in itinere ascõdit. Uir aũt dñi quem facta absentia latere nõ poterãt: vnũ cum gratiarum actione suscepit ⁊ descedentem puerum monuit dicens. Uide fili ne de illo flascone quẽ abscõdisti bibas: sed inclia illũ caute et inuenis qd̃ intus habet. Qui cõfusus valde a dei homine exiuit. Et reuersus volens adhuc probare quod audierat cum flasconem inclinasset: de eo protinus serpens egressus est. Tunc predictus exhilaratus puer: per hoc quod in vino repperit expauit malum quod fecit.

Uinum abscõditum in serpentem versum

¶ Capitu.xix. De mappularum receptione a viro dei cognita.

NOn longe autez a monasterio vicus erat in quo non minima multitudo hominum ad fidem dei ab idolorum cultu bñdicti fuerat exhortatione conuersa. Ibi quoqꝫ quedam sanctimoniales femine inerãt: et crebro illuc pro exhortãdis animabus fratres suos mit

tere. Benedictus dei famu-
lus curabat. Quadam vero
die misit ex more: sed is qui
missus fuerat mõachus post
admonitionem factam a sã
ctimonialibus feminis roga
tus mappulas accepit: sibiqꝫ
eas abscondit in sinu. Qui
mox vt reuersus est eum vir
dei vehementissima amari-
tudine cepit increpare dicẽs
Quomodo ingressa est ini-
quitas in sinu tuo. At ille ob
stupuit: et quid egisset obli-
tus vnde corripiebatur: igno
rabat. Nunquid ego illic pre
sens non eram quãdo ab an
cillis dei mappulas accepi-
sti: tibiqꝫ eas in sinu misisti?
Qui mox eius vestigiis pro-
uolutus stulte se egisse peni
tuit: et eas quas in sinu ab-
sconderat mappulas abiecit

de mappulis a mõacho acceptis

¶ Capitu. xx. De cogi-
tatione monachi superba a
dei viro cognita.

Quadã quoqꝫ die dũ ve
nerabilis pater vesper
tina iaz hora corporis alimẽ
ta perciperet: ei⁹ monach⁹ cu-

De cogitatõe mõachi sup̄ba

iusdā defensoris fili⁹ fuerat qui ei ante mensam lucernā tenebat Cumq̨ vir dei ederet ipe aūt cum lucerna ministe rio astaret . cepit p̄ superbie spiritum in mente sua taci= tus voluere. ⁊ p̄ cogitationē dicere . Quis est hic cui ego manducanti assisto Lucernā teneo: seruitiū īpēdo? Quis sū ego vt isti seruiā? Ad quē vir dei statim conuersus ve hemēter cepit increpare di= cens. Signa cor tuum frater quid est qd̄ loqueris : signa cor tuū? Vocatisq̨ stati frīb⁹ p̄cepit ei lucernā de manib⁹ tolli. ipm vero iussit a mini= sterio recedere : et sibi hora eadē quietū sedere. Qui re= quisit⁹ a frībus q̄d habuerit in corde: p̄ ordinē narrauit q̄nto supbie spū intumuerat et q̄ cōtra virū dei v̄ba p̄ co= gitationē tacit⁹ dicebāt Tūc liq̄do oib⁹ patuit q̄ venera= bilē bn̄dictū latere nil posset in cui⁹ aurib⁹ tacite etiā co= gitatōis verba sonuissent.

bn̄dict⁹ cogno= uit cogi tatiões supbi

Capi. De ducētis modiis fa rine an̄ viri dei cellā īuētis.

ALio q̄q₃ tp̄e in eadē cā-
panie regiōe fames in
cubuerat: magnaq₃ oēs ali-
mētoꝝ indigētia coangusta-
bat. Jāq₃ in b̄ndicti monaste
rio triticū deerat. panes v̄o
oēs ꝯsūpti fuerāt: vt nō plus
q̄ quinq₃ ad refectiōis hoꝛā
frib⁹ inueniri potuissent. Cū
q₃ eos venerabilis p̄r ꝯtrista
tos cerneret eoꝝ pusillani-
mitatē studuit modesta icre
patione coꝛrigere: ⁊ rursū ꝑ
missione subleuare dicens.
quare de panis iopia v̄r ani
m⁹ cōtristat: hodie q̄dē min⁹
est: s₃ die crastina abūdāter
hēbitis. Seq̄nti aūt die ducē-
ti farie modii aū foꝛes celle
in saccis iuēti sunt: q̄s oīps de
us q̄b⁹ deferētibus trāsmisis
set: nūc vsq₃ manet icognitū
Quod cū frēs cernerēt: dn̄o
gr̄as referētes didicerāt iā de
abundantia: nec in egestate
dubitare. Petrus.

DJc queso te: nunquid
num credēdum est hu-
ic dei famulo semper p̄ro-
phetie spiritum adesse potu
isse: an per interualla temp̄s

Ducēti farine modii diuitus ad b̄ndictū missi

De ducētis modiis farine. sacrum ei⁹ mētē ꝓphetie spūs implebat: Gregorius

PRophetie spūs petre ꝓphetarum mētes nō sp irradiat. qz sicut de scō spū scriptū ē. Ubi vult spirat: ita sciendū est: qz qñ vult aspirat. Hinc est ꝙ nathan a rege requisitus si cōstruere tēplū posset prius cōsensit: ꝛ post modū ꝓhibuit. Hinc est ꝙ heliseus cuz flentē mulierē cerneret: causamqꝫ nesciisset ad ꝓhibē-

iiii. regū iiii. tē hanc puerū dicit. Dimitte eā qz aia ei⁹ i amaritudine ē et dñs celauit a me: ꝛ nō indicauit michi. Qd̄ oīps deus ex magne pietatis dispēsatiōe disponit: qz dū ꝓphetie spm aliqñ dat: et aliqñ subtrahit ꝓphetantiū mētes et eleuat incelsitudie: ꝛ custodit in humilitate: vt accipiētes spm inueniāt qd de eo sint: ꝛ rursuz ꝓphetie spm nō habētes cognoscāt qd sint de semetipsis

¶ Petrus.

ITa hoc esse vt asseris magna ratio clamat. Sed queso de venerabili patre bene-

dicto quicquid adhuc animo occurrit exequere.

¶ Ca. xxii. De dispositione monasterii per visionē habita. ¶ Gregorius.

Alioquoq̈ tp̄e a quodā fideli viro fuerat rogatus vt in eius p̄dio iuxta tarraconensem vrbem missis discipulis suis construere monasteriū debuisset. Qui rogāti cōsentiens deputatus fratribus patrem cōstituit: ⁊ q̄s ei secundus esset ordinauit. Quibus euntibus spopondit dicens. Ite: et die illo ego venio. et ostendo vobis in quo loco oratoriū. in quo refectorium fratrū: i quo susceptionē hospitū: vl' queq̈ sunt necessaria edificare debeatis. Qui benedictione percepta illico perrexerunt: et constitutum diem magnopere prestolātes parauerunt omnia que (his qui cun tanto patre venire potuissent) videbātur esse necessaria. Nocte vo eadē qua p̄missus illucescebat

dies eidẽ seruo dei quez illic pkez ɔstituerat. atq3 eius ꝓpo sito vir dñi in sõnis apparu it. et loca singula vbi qd edi ficare debuissẽt: subtiliter de signauit. Cũq3 vtriq3 a sõno surgerẽt: sibiinuicẽ qd vide= rãt retulerũt. Nõ tñ visioni illi oĩmõ fidẽ dãtes: virũ dei sicut se venire ꝓmiserat ex= pectabãt. Cunq3 vir dei ɔsti tuto die minime venisset: ad eũ cũ merore reuersi sũt di= cẽtes. Expectauim⁹ pr̃ vt ve nires sicut ꝓmiseras ⁊ nobis ondẽderes vbi edificare debere mus: et non venisti. Quibus ipse ait. Quare frẽs: q̃re ista dicitis? Nunq̃d sicut ꝓmisi nõ veni. Cui cum ipsi dicerẽt qr̃ venisti: rñdit. Nũquid v= trisq3 vobis dormiẽtib⁹ non apparui: ⁊ loca singula desi= gnaui? Ite et sicut ꝑ visionẽ vidistis oẽ hitaculũ mõaste= rii ita cõstruite. Qui hec au= dientes vehemẽter admira ti ad ꝑdictũ ꝑdiũ sũt reuer si. et cuncta habitacula sicut ex reuelatione didicerant cõ struxerunt. Petrus.

bñdict⁹ appruit qbusdã in sõnis

Doceri velim q̄ fieri ordine potuit: vt lōge positum dormientibus diceret qđ ipsi p visionem audierant re cognoscerent. Gregorius

Quid ē q̄ p scrutaris: rei geste ordinē ābigis petre? Liquet pfecto qz mobilioris nature est sp̄s q̄ corp⁹ Et certe scriptura teste nouimusquod propheta ex iudea sublevatus repente est cum prandio in chaldea deposit⁹ quo videlicet prandio pphetam refecit: seq3 repente in iudea iterum inuenit Si igitur tam longe abacuck potuit sub momēto corporaliter ire ⁊ prandiū deferre: qđ mirū si bn̄dictus pater obtinuit: q̄tin⁹ iret p sp̄m ⁊ fratrum quiescentiū spiritib⁹ necēā narraret ⁊ vt sicut ille ad cibum corporis corporaliter prexit: ita iste ad institutionem spiritalis vite spiritaliter pergeret. Petrus.

Abacuc et bn̄dict⁹ cōferūtur.

Man⁹ tue locutōis tersit a me: fateor dubietatē mētis. Sz veli nosce i cōi locutiōe qualis iste vir fuerit.

¶ Capi.xxiii. De sanctimonialibus feminis post mortem absolutis. Gregorius

Vir ipsa petre cõis eius locutio a virtutis erat põdere vacua: qz cui9 coz sese in alta suspenderat nequaq̃ v̄ba de oze illi9 incassũ cadebãt. Si quid vero vnq̃ nõ iã decernẽdo sed: sed minando diceret: tantas vires sermo illi9 habebat. ac si hoc nõ dubie atqz suspẽse: sed iã p sniaz ptulisset. Nã nõ lõge ab ei9 monasterio due q̃dã sctimoniales femine nobiliori gñe exorte: i loco pprio ꝯuersabãtur. q̃b9 q̃dã religios9 vir ad exteriozis vite vsum ꝑbebat obsequiũ. Sed sicut nõnullis solet nobilitas gñis parare ignobilitatẽ mẽtis: vt min9 se in hoc mũdo despiciant: q̃ pl9 se ceteris aliq̃d fuisse meminerũt nec dũ predicte scti moniales femine pfecte linguã suã sub habit9 sui freno restrinxerãt: et eundẽ religiosum virũ q̃ ad exterioza necc̃a eis obsequiũ ꝑbebat incautis sepe sermonibus ad iracũ-

b a q u Nota.

diã puocabãt. qui dũ diuitia
toleraret prexit ad dei hoīez
quãtasqz paterek vbo⁊ cõtu
melia enarrauit. Uir aũt dei
hec de illis audiẽs eis ptin⁹
mãdauit dicẽs Corrigite lin
guã vr̃am. q2 si nõ emẽdaue
ritis excõico vos. Quã vide=
lz excõicationis sentẽtiaz nõ
pferendo intulit sz minãdo
Ille aũt a pristinis moribus
nichil mutate intra paucos
dies defuncte sũt: atqz i eccle
sia sepulte. Cumqz in eadem
ecclesia missarum solennia
celebrarentur: atqz ex more
dyaconus clamaret. si quis
non communicat: det locuz
Nutrix eaꝝ que pro eis obla
tionem dño offerre cõsueue
rat: eas de sepulchris suis p
gredi et exire videbat. Quod
duz sepius cerneret: quia ad
vocẽ diaconi clamantis exi=
bant foras: atqz intra ecclesi
am permanere non poterãt
ad memoriam rediit: que
vir dei illis adhuc viuenti=
bus mandauit. Eas
quippe se communione pri=
uare dixerat, nisi mores

excõica uit mi= nando.

suos⁊ verba corrigeret. Tūc servo dei cū gravi merore indicatū est: q̄ manu sua ptin⁹ oblationē dedit dicēs. Ite ⁊ hanc oblationē p eis offerri dño facite: ⁊ vlterius excōicate nō erūt. Que duz oblatio p eis fuisset imolata: ⁊ a diacone iuxta morē clamatū est vt non cōicantes ab ecclesia exirent: ille exire ab ecclesia vlterius vise nō sūt. Qua ex re indubitāter patuit: qz dñs ⁊ eas: q̄ a cōione puati sūt a dño: p servū minime recederent: cōionem a dño: p servū dñi recepissent. Petrus

Absolutio monialiuz.

Mirum valde qđ dicis: ⁊ q̄uis venerabilē ⁊ sctissimū virū adhuc tñ i hac carne corruptibili degentez potuisse aias soluere in illo iaz inuisibili iudicio cōstitutas.

Gregorius.

Nunqd num petre i hac adhuc carne nō erat q̄ audiebat: qđcūqz ligaueris super terrā erit ⁊ ligatū in celis ⁊ q̄ solueris super terrā soluta erūt ⁊ in celis. Cui⁹ nūc vicem ⁊ ligando ⁊ soluēdo ob-

na. xvi

tinent q̄ locū sancti regimis
fide ⁊ morib⁹ tenent. Sz vt Nota
tanta valeat homo de terra
celi ⁊ terre conditor in terrā
venit e celo. atq̃ vt iudicare
caro etiam de spiritalib⁹ pos
sit: hoc ei largiri dignat⁹ est
factus p̄ hoib⁹ deus caro: q̃
inde surrexit vltra se infirmi
tas nostra: vñ sub se ifirma-
ta est firmitas dei.

¶ Petrus

CUm virtute signorum
cōcorditer loquitur ra
tio verborum.

¶ Capi. xxiiii De puero post
sepulturā a terra proiecto

¶ Gregorius.

QUadam quoq̃ die dū
q̄dam ei⁹ puerulus mo
nachus parentes suos vltra
q̄ꝫ debebat diligens: atq̃ ad
eorum habitaculum tendēs
sine benedictione de mona-
sterio exiisset. eodem die mox
vt ad eos puenit defunctus
est. Cumq̃ esset sepultus die sepult⁹
altero proiectū foras corpus in terra
eius inuentum est; quod rur nō ma-
sus tradere sepulture curaue nere po
runt. Sed sequenti die iterum suit

ꝓiectū exterius atq; īhuma-
tū sicut p̄ri⁹ inuenerūt. Tūc
cōcite ad bn̄dicti patris vesti
gia currētes cū magno fletu
petierūt: vt ei suā grām lar-
giri dignaret. Quib⁹ vir dei
manu sua ꝓtinus cōionem
dn̄ici corporis dedit dicens
Ite atq; hoc dn̄icū corp⁹ sup
pect⁹ eius ponite: ⁊ sic sepultu
re eum tradite. Qd̄ dum fa-
ctū fuisset: susceptū corp⁹ ei⁹
terra tenuit: nec vltra ꝓiecit.
Perpendis petre apd̄ iesū
xp̄m dn̄m: cuius meriti iste
vir fuerit: vt eius corp⁹ etiā
terra ꝓiecerit q̄ bn̄dicti grām
non haberet? Petrus

PErpendo plane ⁊ vehe
menter stupeo.

Capitu. xxv. De mo
nacho qui de monasterio di-
scedens drachonem in itine-
re inuenit. Gregorius.

QUidam autem ei⁹ mo-
nachus mobilitati mē
tis deditus erat: et permane
re in monasterio nolebat.
Cumq; eum vir dei assidue

corriperet et frequenter ad moneret: ipse vero nullomo do consentiret in cōgregatione persistere: atq3 importu nis precibus vt relaxaretur innueret. Quadam die idē venerabilis pater nimietati ei⁹ tedio affectus. irat⁹ iussit vt discederet. Qui mox vt mo nasterium exiit contra se assi stere aperto ore drachonem in itinere inuenit. Cūq3 eū idem draco qui apparuerat deuorare vellet: cepit ipse tremens et palpitans ma gnis vocibus clamare dicēs Currite: currite: quia draco iste me deuorare vult. Currē tes autem fratres drachonem minime viderunt: sed trementem atq3 palpitantē monachum ad monasteriū reduxerunt. Qui statim pro misit nunq̄ se esse a mona sterio recessurum: atq3 ex ho ra eadem in sua promissione permansit. Quippe qui san cti viri orationibus contra se assistere drachonem viderat quem prius non videndo sequebatur.

Dracho mōacho vago aparuit

puer cu ratus a mozbo e lephan- tino.

SEd neq3 hoc silēdū puto qd̄ illustri viro antonio narrāte cognoui: qui aiebat pr̄is sui puer3 mozbo elephātino fuisse correptu3: ita vt iā pilis cadētib⁹ cutis itumescerer: atq3 increscēte3 saniē occultare nō posset. Qui ad virū dei ab eodē pr̄e eius missus: et saluti pristine sub oi celeritate restitutus.

¶ Ca. xxvii. De solidis p miraculum p̄sbitero redditis.

NEq3 illud taceā: qd̄ ei⁹ discipul⁹ pegrin⁹ nomie narrare cōsueuerat quia die quadā fidelis vir q̄dā necessitati debiti cpuls⁹: vnū sibi fore remediū credidit si ad dei virū pgeret: ꝛ que eū vrgeret debiti necessitas idicaret. Venit itaq3 ad mōasteriū: oipotētis dei famulū reppit: q3 a creditore suo p .xii. solidis grauiter affligeret̄ itimauit. Cui venerabil' pr̄ nequaq̄ se hr̄e .xii. solidos r̄ndit. s3 t̄n ei⁹ inopiā blāda locutione consolat⁹ ait. Vade ꝛ post biduū reuertere: q3 deest hodie qd̄ tibi debeā dare. In ip̄o aūt bi

duo more suo i orōe fuit oc-
cupat⁹. Cū die tertio is q̄ ne- xiii. sol.
cessitate debiti affligebat̄ re- diuinit⁹
diit: sup archāvero monaste- accepit
rii q̄ erat frumēto plena su-
bito: xiii. solidi st iuēti. Quos
vir dei deferri iussit: ⁊ afflicto
petitori tribuit dicens. vt. xii.
redderet ⁊ vnū expēsis ꝓpis
hēret. Sȝ ad ea nūc redeaȝ q̄
ei⁹ discipulis i libri hui⁹ exor-
dio pdictis referētib⁹ agnoui
Quidā vir grauissima aduer-
sarii sui emulatōe laborabat
cui⁹ ad hoc vsq; odiū prupit
vt nesciēti i potu venenū da
ret. Qui q̄uis vitaȝ auferre
nō valuit: cutl tn̄ colorē mu-
tauit: ita vt diffusa i corpe ei⁹
varietas lepre morē imitari
videret̄. Sȝ dei ad hoieȝ dedu
ct⁹ salutē pstinā citi⁹ recepit
nam mox vt eū tetigit oēȝ cu
tis illi⁹ varietatem fugauit
Ca. xxiiii. De āpula vitrea in
saxis piecta ⁊ non fracta.

Eo q̄q; tp̄e q̄ alimētorū
inopia cāpaniā grauit
affligebat. vir dei diuersis in-
digētib⁹ monasterii sui cūcta
tribuerat: vt pene nichil i cel

lario nisi parū qd olei in vi-
treo vase remaneret. ¶Tunc
quidam subdiaconus agapi
tus nomine aduenit magno
pere postulēs vt sibi aliquā-
tulū olei dare potuisset. Vir
aūt dñi q̄ cuncta decreuerat in
in terra tribuere: vt in celo
oia reseruaret. hoc ipsuz pa-
rū qd remāserat olei iussit pe
tenti dari. Monachus vero
qui cellariū tenebat audiuit
quidē iubētis verba: sz imple
re distulit. Cūq3 post paulu-
lū si id qd iusserat datū esset
inquireret: rñdit monachus
se minime dedisse qz si illud
ei tribueret: oino nihil fratrib9
remāeret. Tūc irat9 aliis pce
pit vt hoc ipm vas vitreum
in quo parū olei remāsisse vi
debat p fenestrā piceret: ne
in cella aliqd p inobedientiā
remaneret. Factūq3 est. Sub
fenestra autem eadē ingens
precipitiū patebat saxorū mo
libus asperum. Proiectum
itaq3 vas vitreū venit in sa-
xis. sed sic mãsit icolume. ac
si piectū minie fuisset. ita vt
neq3 frangi neq3 oleum effū

Vitreū vas lapi di illisū n̄ fractū

fundi potuisset. Quo vir dñi p̄cepit lauari: atq₃ vt erat integrū petēti tribui. Tūc collectis frib⁹ inobediētez monachū de infidelitate ꝛ supbia corā oībus increpauit.

Capi. xxix. De dolio vacuo oleo impleto.

Qua increpatione xpleta sese cū eisdē frib⁹ in orōnez dedit. In eo aūt loco vbi cū frib⁹ orabat vacuum erat ab oleo doliū ꝛ coopertuz Cū scīus vir i orōe psisteret cepit opimentū eiusdē dolii oleo excrescente subleuari. Quo cōmoto atq₃ subleuato oleū qd̄ excreuerat ora dolii transiens pauimentū loci in q̄ icubuerat inundabat. Qd̄ bn̄dict⁹ dei famul⁹ vt aspexit ptin⁹ orōnē cōpleuit: atq₃ in pauimētū oleū defluere cessauit. Tūc diffidētē inobedietēq₃ frēm latius admonuit. vt fidez habere disceret ꝛ humilitatem. Idem vero frat salubriter correpte⁹ erubuit: q₃ venerabilis pater virtutem oīpotētis dei quā admonitione itimuerat miracul

bn̄dict⁹ doliū orōne sua oleo plenū reddidit.

oūdebat:nec erat iā vt q̄squā de ei⁹ pmissōib⁹ dubitare pos set:q̄ in vno eodēq̃ momēto p vitreo vase pene vacuo ple nū oleo doliū reddidisset.

¶ Capi.xxx. De monacho a demone liberato.

Quadā die dū ad beati iohānis oratoriū qd in ipa mōtis celsitudie situ ē est pgeret:ei ātiqu⁹ hostis i me dici spē obuiā fact⁹ est:cornu ꝛ trepedicā ferēs. Quē cum requisisset dicēs Quo vadis Ille rn̄dit. Ecce ad frēs va do potionē eis dare. Itaq̃ p rexit venerabil' pr̄ ad orōnē q̄ cōpleta cōcit⁹ rediit. Mali gn⁹ vero sp̄s vnū seniorē mo nachū inuenit aquā haurien tē:in quē stati ingress⁹ est:eū q̃ in terrā piecit ꝛ vehemen tissime vexauit. Quē cuʒ vir dei ab orone rediēs tā crude liter vexari cōspiceret: ei so lūmō alapā ddit:ꝛ malignū ab eo sp̄m ptin⁹ excussit: ita vt ad eū redire vlterius non auderet.

bn̄dict⁹ per ala- pam ob sessū libe rauit

Petrus.

Uelim nosce hec tāta mi racula:si virtute sp orōis

ipetrabat: an aliqñ etiā solo voluntatis exhibebat nutu?

¶ Gregorius.

q Ui deuota mente deo adherēt cū res necessitas exposcit exhibēsigna mōstro qz solētvt mira qqz aliqñ ex p̄cefaciāt aliqñ ex ptāte Cū ei iohē sōt. Quotqt āt receperūt iohānis .i. eū dedit eis ptātē filios dei fieri Qui filii dei ex ptāte sūt: qd mirū si signa facere ex ptāte valeāt? Nā ei vtroqz mō miracula exhibeāt testat petr⁹: q thabitā mortuā orādo suscitauit ananiā vō z saphiram mētiētes morti increpando tradidit: neqz ei orasse i eorū extinctiōe legit: sz solūmō culpā quā ppetrauerāt icrepasse Constat ergo q aliqñ hec ex ptāte: aliqñ vō exhibēt ex postulatōe: dū z istis vitā increpādo abstulit: z illi reddidit orando. Nā duo qq fidelis famli dei Bndicti facta nūc replico: in qb⁹ apte clareat. aliud hūc accepta diuinit⁹ ex ptāte: alid ex orōne potuisse.

Ca. xxxi De ligato rustico solo aspectu viri dei soluto.

ds mirā
c'o ex po
testate
facto.

De ligato rustico solo aspe.

GOthoꝝ q̄dā galla noīe
perfidie fuit arriane: q̄
totile regis eoꝝ tpib⁹ cōtra
catholice ecclesie religiosos
viros ardoꝛe imanissime cru
delitatis exarsit: ita vt q̄sq̄s
ei cleric⁹ manachusue ante
faciē venisset: ab eius mani=
bus viuus nullomō exiret.
Quadā vō die auaricie sue
estu succēsus: in rapinā rerū
inhiās: dū quēdā rusticū toꝛ
mētis crudelib⁹ affligeret: eū
q̄ ꝑ supplicia diuersa lania=
ret: vict⁹ penis rusticus: sese
res suas benedicto dei famu
lo cōmēdasse ꝓfessus ē. vt dū
hoc a toꝛq̄nte creditur suspē
sa interi crudelitate ad vitā
hoꝛa reparetur. Tunc idem
galla cessauit rusticū toꝛmē=
tis affligere. sed eius bꝛachia
chia loꝛis foꝛtib⁹ astrigēs an
equū suū cepit impellere: vt
q̄s esset benedictus q̄ ei⁹ res
susceperat demōstraret. Quē
ligatis bꝛachiis rustic⁹ antece=
dēs duxit ad sancti viri mo=
nasterium: eūq̄ ante ingressū
celle solū sedentem reperit
et legentē. Eidē aūt subseq̄n

ti et seuienti galle rustic⁹ di-
xit. Ecce iste est de quo dixe-
rã tibi Bñdictus pater. Qui
dum feruido spũ ꝛ peruerse
mentis insania fuisset intui
tus: eo terrore quo cõsueue-
rat acturũ se existimans ma
gnis cepit vocibus clamare
dicens. Surge surge: et res galla ad
istius rustici redde quas acce bñdictũ
pisti. Ad cuius vocem vir dei
protinus oculos leuauit a le
ctione: eumqꝫ intuitus mox
etiam rusticũ qui ligatus te-
nabatur attendit. Ad cuius bñdict⁹
brachia dum oculos deflexis- solo vi-
set: miro modo tanta se cele- su vincu-
ritate ceperunt illigata bra- latũ ru-
chiis lora deuoluere: vt dissol sticũ sol-
ui tã cocite nulla hoim festi- uit.
natione potuissent. Cũqꝫ is q̃
ligat⁹ venerat cepisset subito
astare solutus. ad tante pote
statis vim tremefact⁹ galla
a terra corruit: et ceruicem
crudelitatis rigide ad ei⁹ ve
stigia inclinans se orõnibus
illi⁹ cõmẽdauit. Vir aũt san
ct⁹ a lectiõe minime surrexit
sed vocatis fratrib⁹: eũ itror
sus tolli vt bñdictione acci-

peret precepit. Quē ad se redu
ctū vt a tāta crudelitatis insa
nia q̄escere deberet admonu
it. Qui fract⁹ recedēs nil vlte
ri⁹ petere a rustico presumpsit
quē vir dñi nō tāgēdo sz respi
ciēdo soluerat. Ecce est petre
qđ dixi: q2 hi q̄ oīpotēti deo fa
miliari⁹ seruiūt: aliqñ mira
facere ex ptāte pñt. Qui ei fe
rocitatē gothi terribil' sedēs
repressit. lora vō nodosq3 liga-
ture q̄ inocētis brachia astri
xerāt ocl'is dissoluit: ipa mi-
raculi celeritate idicat: q2 ex
ptāte acceperat hēc qđ fecit.
Rursū āq3 q̄le quātūq3 mira
culū orādo valuit obtinere:
subiūgā ¶ Ca. xxxii. De
mortuo suscitato.

Quadā die cū fribus ad
agri opa fuerat egress⁹
q̄dā vō rustic⁹ defūcti filii cor
p⁹ i vlnis ferēs orbitatis luctu
estuās ad mōasteriū venit.
Bñdictū pēz q̄siuit. Cui cū
dictū esset: q2 idē pr cū fribus
i agro moraret: ptin⁹ añ mo
nasterii ianuā corp⁹ extincti
filii piecit: et dolore turbat⁹
ad inueniendū venerabilez

patrē se cōcit⁹ in cursū dedit Eadē vo hora vir dei ab agri ope iā cū fratrib⁹ reuerteba tur. Quē mox vt orbat⁹ rusti cus aspexit: clamare cepit. Redde filiū meū: redde filiū meū. Uir aūt dei in hac voce subsistit dicēs Nūqd ego fi- liū tuū tibi abstuli? Cui ille rñdit Mortu⁹ ē: veni resusci ta eū. Qd vt mox dei famul⁹ audiuit: valde ɔtristat⁹ est di cēs. Recedite frēs recedite. hoc nr̄a n̄ sūt: sz scōꝝ apl̄oꝝ sūt. Quid nobis onera vults ipnere q̄ nō possum⁹ porta- re? At ille quē nimi⁹ cogebat dolor i sua petitione ꝑstitit iu rās q̄ nō recederet: nisi eius filiū resuscitaret. Quē mox dei famul⁹ inquisiuit dicens Ubi ē Cui ille rñdit Ecce cor p⁹ ei⁹ ad ianuā mōasterii ia cet. Ubi dū vir dei cū frib⁹ ꝑ- uenisset: flexit genu: sup cor pusculū ifanti icubuit: seseq; erigēs ad celū palmas tetē- dit dicēs. Dñe non aspicias pctā mea: sz fidē hui⁹ hois q̄ resuscitari filiū suū rogat. & redde in hoc corpusculū aiaz

Ofone sua mor tuū resu scitauit

quã abstulisti. Vix in orati
ũba cõpleuerat: ⁊ regredie
te aĩa ita corpusculuz pue
oẽ ɔtremuit: vt sub ocl'is o
q̃ aderãt aparuerit cõcussiõ
mirifica tremẽdo palpita
Cui⁹ mox manũ tenuit ⁊ e
patri viuẽtẽ atq̧ incolume
dedit. Liq̃t petre q2 hoc mir
culum in ptãte non habuit
quod ꝓstrat⁹ petiit vt exhib
re potuisset. Petrus

Sic cũcta esse vt asserĩ cõ
stat patẽter. q2 ũba q̃ ꝓ
posueras rebus ꝓbas. Sz q̃s
te vt idices si sc̃ti viri omia
volũt possũt: ⁊ cũcta ipetran
q̃ desiderant abtinere.

Capitu.xxxiii. De mira
culo scolastice sororis eius.

Gregorius.

Quisnã erit petre in h
vita paulo sublimior
q̃ de carnis sue stimu'lo ter dñ
rogauit, ⁊ tamẽ quod volui
obtinere nõ valuit. Ex qu
te necesse est vt tibi de vene
rabili patre benedicto narr
quia fuit q̃ddã quod volui
Schola sz nõ valuit implere. Soro
stic a bñ nãq̧ eius scolastica nomin

ipotēti dn̄o ab ipso infātie dicti soror.
pe dedicata ad eū semel per
annū venire cōsueuerat. Ad
quā vir dei nō lōge extra ia-
nuā in possessiōe monasterii
descēdebat. Quadā vero die
venit ex more: atq ad eā cū
discipulis venerabilis eius de
scēdit frater. q totū diē in dei
laudibus sacrisq colloquiis
ducentes: incūbentibus iam
noctis tenebris simul accepe
runt cibos. Cumq adhuc ad
mensam sederent: et inter sa
cra colloquia tardior se ho-
ra protraheret: eadē sancti-
monialis femina soror eius
eum rogauit dicens. Queso
te vt ista nocte non me dese-
ras: vt vsq mane de celestis
vite gaudiis loquamur. Cui
ille respondit. Quid est
quod loqueris soror? Mane
re extra cellam nullatenus
possum. Tanta vero erat; ce
li serenitas vt nulla in aere
nubes appareret. Sanctimoni
alis aūt femina cum verba
fratris negātis audisset: inser
tis digitis manus sup mensā
posuit; et caput in manibus

quã abstulisti Uix in oratiõe
ūba cõpleuerat: et regredien
te aia ita corpusculuz pueri
oẽ ztremuit: vt sub ocl'is oiũ
q̃ aderãt aparuerit cõcussiõe
mirifica tremẽdo palpitasse
Cui⁹ mox manũ tenuit et eũ
patri viuẽtẽ atq; incolumem
dedit. Liq̃t petre q; hoc mira
culum in ptãte non habuit:
quod ꝓstrat⁹ petiit vt exhibe
re potuisset. Petrus.

Sit cũcta esse vt asserl cõ
stat patẽter. q; ūba q̃ ꝓ=
posueras rebus ꝓbas Sz q̃so
te vt indices si scti viri omia q̃
voluũt potuũt: et cũcta ipetrant
q̃ desiderant abtinere.

Capitu. xxxiiii. De mira=
culo scolastice sororis eius.

Gregorius.

Quisnã erit petre in hac
vita paulo sublimior:
q̃ de carnis sue stimu'o ter dñz
rogauit, et tamẽ quod voluit
obtinere nõ valuit? Ex qua
re necesse est vt tibi de vene
rabili patre benedicto narrẽ
quia fuit q̃ddã quod voluit
Schola- sz nõ valuit implere. Soror
stic a bñ nãq; eius scolastica nomine

[o]ipotēti dn̄o ab ipso infātie dicti so-
[re]ȝpe dedicata ad eū semel per to-
annū venire cōsueuerat. Ad
quā vir dei nō lōge extra ia-
nuā in possessiōe monasterii
descēdebat. Quadā vero die
venit ex more: atq; ad eā cuȝ
discipulis venerabilis ei⁹ de
scēdit frater. q̄ totū diē in dei
laudibus sacrisq; colloquiis
ducentes: incūbentibus iam
noctis tenebris simul accepe
runt cibos. Cunq; adhuc ad
mensam sederent: ⁊ inter sa
cra colloquia tardior se ho-
ra protraheret: eadeȝ sancti-
monialis femina soror eius
eum rogauit dicens. Queso
te vt ista nocte non me dese-
ras: vt vsq; mane de celestis
vite gaudiis loquamur. Cui
ille respondit. Quid est
quod loqueris soror? Mane
re extra cellam nullatenus
possum. Tanta vero erat; ce
li serenitas vt nulla in aere
nubes appareret. Sctimoni
alis aūt femina cum verba
fratris negātis audisset: inser
tas digitis man⁹ sup mensā
posuit; et caput in manibus

oipotētē dñz rogatura declina-
uit. Cūqz de mēsa leuaret ca-
put: tāta choruscationis ⁊ to-
nitrui vīt⁹. tātaqz inundatio
pluuie erupit: vt neqz vene-
rabil' bñdict⁹. neqz frēs q̄ cū
eo aderant extra loci limē q̄
ↄsederāt: pede mouē potuissēt.
Sctimoniales q̄ppe feia ca-
put i manib⁹ declinās lachri-
mar fluuiū i mēsā fuderat
p q̄s serenitatē aeris ad plu-
uiā trarit. Nec paulo tardi⁹
post oroez inūdatio illa secu-
ta est. sz tanta fuit cōuenien-
tia orōis ⁊ inundatiōis: vt de
mēsa caput iā cū tonitruo le-
uaret: q̄ten⁹ vnū idēqz eē mo-
mētū: et leuare caput ⁊ plu-
uiā depone. Tūc vir dei inter
chorusctos et tonitruos atqz
igētis pluuie inundationē vi-
dēs se ad mōasteriū nō posse
remeare: cepit cōq̄ri cōtrista-
t⁹ dicēs. Parcat tibi oīps de⁹
soror: q̄d ē q̄d fecisti. Cui illa
rñdit. Ecce te rogaui ⁊ audi-
re me noluisti: rogaui dñm
meū ⁊ audiuit me. Modo er-
go si potes egredere: ⁊ me di-
missa ad monasteriū recede

scholastica orādo pluuiam tēpestatēqz fecit.

Ipse aũt exire extra tectũ non valẽs q̃ remanere spõte noluit in loco mãsit inuit⁹. Sic factũ est vt totã noctẽ puigilẽ ducerẽt: atq3 p sacra spiritalis vite colloq̃a sese vicari relatiõe satiarẽt. Qua de re dix/ eũ voluisse aliq̃d: sz minime potuisse: q3 si venerabilis viri mẽtẽ aspiciẽs: dubiũ nõ ẽ qui eandẽ serenitatẽ voluerit i q̃ descẽderat pmanere: sed cõtra hoc q̃d voluit i virtute oipotẽtis dei ex femine pectore miraculũ inuenit. Nec mir q plus illo femia q̃ diu fratrẽ vidẽ cupiebat in eodẽ tpe valuit. Q2 eni iuxta ioãnis vocẽ. de⁹ charitas ẽ. iusto valde iudicio illa potuit que ãpli⁹ amauit. Petrus.

bñdict⁹ quod voluit nõ potuit.

ioh. iiii.

Fateor. multum placet quod dicis.

¶ Capi. xxxiiii. De aia sororis eius visa. Gregorius

Cumq3 die altero eadez venerabilis fẽia ad cellã pprĩã recessisset: vir dei ad monasteriũ rediit. Cũq3 vo post triduũ i cella 2sistẽs eleuatis i aera ocl'is vidit eiusd

bñdict⁹ vidit animam sororis defũcte.

Demūdo aīa oclos ei⁹ colle-
ctoꝛis sue aiaȝ de ei⁹ coꝛpo-
re egressā i colūbe specie cel
secreta penetrare. Qui tāte
ei⁹glīe cōgaudēs oīpotēti deo
i hymnis ⁊ laudib⁹ grās red
didit: ei⁹qȝ obitū frīb⁹ dclara
uit Quos etiā ꝓtin⁹ misit vt
ei⁹ coꝛp⁹ ad monasteriū de-
ferrent: atqȝ in sepulchꝛo qd
sibi iīpe parauerat ponerent
Quo facto cōtigit vt quoꝛū
mēs vna sp̄ i deo fuerat: eoꝝ
q̄qȝ coꝛpa nec sepulcra separ̄z
¶ Capi. xxxv De mundo aīa
oculos eius collecto. ⁊ de aīa
germani capuane ciuitat epi
ALio q̄qȝ tp̄e seruād⁹ dia
con⁹ atqȝ abbas ei⁹ mo
nasterii qd in cāpanie ꝑtib⁹
a liberio quōdā patricio fue
rat ꝯstructū ad eū visitatio-
nis grā ex moꝛe venire cōsue
uerat: eiusqȝ monasteriū fre
quentabat: vt qȝ idez q̄qȝ vir
q̄qȝ doctrina grē celestis iflue
bat dulcia sibiīuicē vite v̄ba
transfunderēt: et suauē cibū
celestis patrie: qȝ adhuc ꝑfe-
cte gaudēdo nō poterāt: saltē
suspirādo gustarēt. Cūqȝ ho-
ra iā quieti exigeret in cuius-

dā supioꝛib⁹ se venerabil' kq bñdict⁹ i ei⁹ āqꝫ inferioꝛibus se seruād⁹ diacon⁹ collocauit q̄ vꝫ in loco iferioꝛ ad supioꝛa puius cōtinuabat ascens⁹ Añ eād ɖo turriꝫ largi⁹ erat hitacl'ꝫ i q̄ vtriusqꝫ discipl'i qescebāt. Cūqꝫ vir dei bñdict⁹ qescētib⁹ adhuc frīb⁹ instās vigiliis nocturne oꝛōis tp̄a pꝛeuenisset: ad fenestrā stās ⁊ oipotētē deū dep̄cās subito i tēpesta noctis hoꝛa respiciēs: vidit fusā lucē desup cūctas noctis tenebꝛas effugasse: tātoqꝫ splēdoꝛe clarescē: vt diē vinceret lux illa q̄ i tenebꝛis radiasset. Mira aūt res valde in hac speculatiōe secuta est qꝫ sicut post ip̄e narrauit· ois etiā mūd⁹ velut sub vno solis radio collectus añ oc'los eius adductus est. Qui venerabilis pater dū intētā oc'lorū aciē in hoc splēdoꝛe chorusce lucis ifigeret: vidit germani capuani ep̄i aiaꝫ in spera ignea ab angelis in celuꝫ ferri. Tūc tāti sibi testē volēs adhiberi miraculi: seruandū diaconū iterato bis terqꝫ ei⁹

Totus mūd⁹ in q̄dā noctis claritate bñdicto appuit

noie cū clamoris magnitudi
ne vocauit. Cūq3 ille fuisset
insolito tāti viri clamore tur
bat⁹ ascendit. respexit. ptēq3
ā lucis exiguā vidit Cui tm̄
hoc obstupescenti miraculuz
vir dei p ordinez q̄ fuerat ge
sta narrauit. statimq3 icassuz
lastrū religioso viro theopro
bo mādauit: vt ad capuanaz
vrbē sub eadē nocte trāsmit
teret. et q̄d de germano epo
ageret: agnosceret ⁊ idicaret
Factūq3 est ⁊ reuerētissimuz
germanū epm is q̄ miss⁹ fue
rat iā defūctū repperit: et req̄
rēs subtilit̄ agnouit eod̄ mo
mēto fuisse illi⁹ obituz. q̄ vir
dn̄i ei⁹ agnouit ascensum.

Petrus.

Mira res valde et vehe
mēte stupenda. Sz hoc
qd̄ dictū est q3 añ oc'los ei⁹ ius
q̄si sub vno solis radio colle
ctus ois mūd⁹ abduct⁹ est: si
cut nūq̄ expertus sū: ita nec cō
icere scio q̄ ordine fieri pōt
vt mūdus omis ad hoie vno
videatur. Gregorius.

Verū tene petre qd̄ loq̄r
q3 aie videnti creatorē

ãgusta est ois creatura. Quã
libz etei parũ de luce creato^r
aspexerit: breue ei fit omẽ qd
creatũ est qz ipa luce visiõis
intime mẽtis laxatur sinus.
tãtũqz expãdit i deo vt supior
existat mũdo: fit vero ipa vi
dẽtis aia etiã sup semetipsam.
Cũqz in dei lumine rapit: su
p se in iteriorib^9 ãpliat. & dũ
subse zspicit exaltã: zphẽdit
q̃ breue sit: qd cõprehendere
huiliata nõ poterat. Vir er=
go q̃ intueri globũ igneũ an
gelos q̃qz ad celũ redeuntes
videbat: hec proculdubio cer
nere nõ nisi in dei luie pote=
rat. Quid itaqz mirũ si mũ=
dum ante se collectũ vidit: q̃
subleuat^9 i mẽtis luie extra
mundũ fuit? Qd ãt collect^9
mũd^9 añ eiz oclos dicit non
celũ & terra cõtracta est: sz vi
dentis aimus ẽ dilatat^9 qui
in deo rapt^9 videre sine diffi=
cultate potuit oẽ qd ifra deũ
est In illa ergo luce q̃ exteri
orib^9 oclis fulsit lux iterior
in mẽte fuit. q̃ vidẽtis aiz cũ
ad superiora rapuit: ei q̃ an
gusta essent ois inferiora de=

quõ hõ
vnus sũt
totũ mũ
dũ vide=
re q̃at.

Nota

k iii

¶ q̄ regulā monachoꝝ. scr.
monstrauit. Petrus.

Uideoꝝ michi vtiliť non itellexisse q̄ dixeras: qm̄ ex tarditate mea: tm̄ creuit expositio tua Sꝫ qꝛ hec liq̄de meis sensib⁹ infudisti: q̄so vt ad narratiōis oꝛdinē redeas

¶ Ca. xxxvi. q̄ regulā mōachoꝝ scripserit. Gregoꝛius

Liberet petre adhuc de hoc venerabili pr̄e multa narrare. sꝫ q̄dā ei⁹ studiose p̄ treo. qꝛ ad alioꝝ gesta voluēda festio. Hoc aūt nolo te lateat q̄ vir dei inter tot miracl'a q̄b⁹ i mūdo claruit: doctrine q̄qꝫ v̄bo nō mediocriť fulsit. Nā scripsit mōachoꝝ regulā discretione p̄cipuā: sermone luculentā. Cui⁹ si q̄s velit subtilius moꝛes vitāqꝫ cognoscē: pōt i eād istitutiōe regl'e: oēs magisterii illi⁹ act⁹ iuenire. qꝛ sctūs vir nullo mō potuit aliť docē q̄ vixit.

bn̄dict⁹. monachoꝝ regl'aꝫ scripsit.

¶ Ca. xxxvii De pꝛophetica sui exit⁹ fratrib⁹ denūciatōe

Eodē v̄o āno q̄ de hac vita erat exitur⁹ q̄busdaꝫ discipl'is secū cōuersātib⁹: q̄busdaꝫ lōge manētib⁹ sctissi-

d̄nūciat fr̄ib⁹ suis diē obit⁹ sui.

mi sui obit⁹ denūciauit diē. p̄ntib⁹ īdicēs vt audita p̄ silē tia regerēt: absētib⁹ indicās qd̄ vel q̄le eis signū fieret qn̄ ei⁹ aīa de corpe exiret. Añ sextū v̄o sui exit⁹ diez apire sibi sepulturā iubet. Qui mox corrept⁹ febribus acri cepit ardore fatigari. Cūq3 p̄ dies singulos lāguor ingrauesceret: sexta die portare se in orato- riū a discipulis fecit. ibiq3 exitū suū dn̄ici corporis & sāgui- nis p̄ceptione muniuit. atq3 inter discipulor̄ man⁹ ībecil- lia mēbra sustētans. erectis in celū mā̄ib⁹ stetit. & vltimū sp̄m inter v̄ba orōis efflauit. Qua scz die duob⁹ d̄ eo fr̄ib⁹ vni in cella cōmorāti: alteri aūt lōgi⁹ posito reuelatio v- ni⁹ atq3 indissīlis visionis apparuit. Videbāt nāq3 q3 strata palliis atq3 innūeris chorusca lāpadib⁹ via recto orīētis tra- mite ab eius cella i celū vsq3 tēdebat. Cui venerādo habitu vir desup̄ clar⁹ assistēs: cuius eēt via quā cernerēt inq̄siuit. Ille aūt se nescire pfessi sunt. Quib⁹ ip̄e ait. Hec est via q̄

Expira- tō sci bn̄ dicti.

dilect⁹ dño celū bñdict⁹ ascē dit. Tūc itaqꝫ sci viri obitū sicut p̄ntes discipli videꝛt: ita absētes hoc signo qđ eis p̄di ctū fuerat agnoueꝛt. Sepultus vero est in oꝛatoꝛio beati iohānis baptiste. qđ d̄structa ara apollis ip̄e ꝯstruxit. Qui et i ea specu in q̄ p̄us hītauit nūc vsqꝫ (si petentiū fides exigat) miraculis choꝛuscat.

sepultura Bñdicti.

¶ Capi. xxxviii. De insana muliere in specu sanata.

Uper nāqꝫ est res gesta quā narro. Quedā mulier mēte capta: dū sēsū fundit⁹ pdidisset p mōtes ꝛ valles: siluas ꝛ cāpos die noctuqꝫ vagabaꝛ. ibi tm̄mō q̄esce bat: vbi hāc q̄escere lassitudo coegisset. Quadā v̄o die dū vaga nimiū erraret: ad beati viri bñdicti specū deuenit: ibi qꝫ nesciēs igressa mā sit. Mane aūt facto ita sanato sēsu egressa ē: acsi eā nūq̄ isania capitis vlla tenuisset. q̄ oī vite sue tp̄e in ead quā accepit salute pmāsit. Petrus Q Uidnā eē dicim⁹ quod plerūqꝫ i ip̄isqꝫ patrociniis

Mulier furibūda i specu bñdicti sanata est.

sic ee sctim⁹ vt nõ tãta p cor-
pora sua: quãta bñficia p re-
liquias ostẽdãt: atq illic ma-
iora signa faciũt vbi minime
p semetipsos iacent.

¶ Gregorius.

Ubi in suis corporib⁹ sctĩ
martyres iacẽt: dubiuz
fratre nõ ẽ q multa valeãt si-
gna demõstrare: sicut ⁊ faci-
unt ⁊ pura mẽte qrentib⁹ in-
nũera miracula ostẽdunt Sz
qz ab infirmis pt mẽtib⁹ du-
bitari: vtrũ ne ad exaudiẽdũ
ibi pñtes sint vbi cõstat. qz in
suis corporibus nõ sunt. Ibi
necesse est eos maiora signa
ostẽdere: vbi de eo pñtia põt
mẽs infirma dubitare Quo
rũ vo oẽs in deo fixa est tãto
mai⁹ hz fidei meritũ: qto il-
lic eos nouit ⁊ nõ iacẽ corpe
et tñ nõ deesse ab exauditiõe
Unñ ipsa qq veritas vt fidez
discipłis augẽt dixit. Si ego
ñ abiero paclit⁹ veiet ad vos
Cũ ei cstetqz paclit⁹ spũs pre
sp pcedat et filio cur se fili⁹
recessuz dicit: vt ille veniat
q a filio nũq recedit? Sz qz
discipłi i carne dñz cernẽtes
corporeis hũc oclis sp videre

¶ Quare sci extra loca suorũ corporũ sepe maiora miracła faciũt.

Io. xvi.

Nota.

De insana muliere. in eo. x̄
sitiebāt: recte eis dx̄: Nisi ego
abiero paclit⁹ nō veniet: ac si
apte diceret. Si corp⁹ nō sub
traho / q̄s sit amor sp̄s nō ostē
do: et nisi me deseritis carna-
liter cernere: nūq̄ me discetis
spūaliter amare. Petrus

PLacet quod dicis.

Gregorius.

ALiq̄tulū iā a locutiōe
cessandū ē. vt si ad alio
rum miracula narrāda tēdi
mus: loq̄ndi vires interi; p
silentiū reperiemus.

Seq̄tur tabula de vita scī
Bn̄dicti Prologus

Tabula.

Finit liber de vita sancti Benedicti abbatis.

150 —

114 [?]

XI. 40

Herr Gordon Duff's
Adresse (1 King's
Bench Walk The Temple
London E.C)
war Jacobi Buchhändler
in 1505–1512, zuerst
1505–7 mit Joyces [?]
Pelgrim später allein
das 1 Ex. in Bodleian
Library Oxford Dokument [?]
[illegible] 1512
nicht [?] [illegible]